

Till arbetspensionsanstalterna

REGERINGENS PROPOSITION MED FÖRSLAG TILL
PENSIONSREFORM INOM DEN PRIVATA SEKTORN

Bifogat översänds regeringens proposition till
Riksdagen med förslag till lagar om ändring av
lagstiftningen gällande det flexibla pensions-
ålderssystemet. (RP 26/1993 rd)

Lagarna avses träda i kraft 1.1.1994.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Seppo Pietiläinen

Pentti Koivistoinen

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar
om ändring av lagstiftningen gällande det flexibla pensionsålders-
systemet**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en översyn av lagstiftningen om det flexibla pensionsålderssystemet. Avsikten är att de förvärvsarbetande skall stimuleras att fortsätta att arbeta till en högre ålder så att den genomsnittliga pensioneringsåldern, som för närvarande är exceptionellt låg i internationell jämförelse, skall stiga i vårt land. Ett annat mål är att trygga finansieringen av arbetspensionerna på ett sådant sätt att grunderna och de grundläggande förmånerna för arbetspensionssystemet skall kvarstå i stort sett oförändrade.

I propositionen föreslås att den nedre åldersgränsen för beviljande av individuell förtidspension, som ju ingår i det flexibla pensionsålderssystemet, skall höjas från 55 år till 58 år. Samtidigt är det meningen att åldersgränsen för deltidspension skall sänkas från 60 år till 58 år. Villkoren för deltidspensionen ändras så, att den tid under vilken en person uppbär deltidspension inte skall sänka den framtida pensionen. Höjningen av åldersgränsen för individuell förtidspension skall enligt förslaget inte gälla personer som är födda före 1940. I fråga om dem föreslås att den nedre åldersgränsen för beviljande av pension kvarstår vid 55 år.

Äldre arbetstagares fortsatta förvärvsarbete skall stödjas så, att det med tanke på pensionen är ett bättre alternativ att fortsätta att förvärvsarbeta än att tidigt gå i pension. Genom ett tekniskt avbrytande av arbetsförhållandet garanteras en arbetstagare som är i ett långvarigt arbetsförhållande den pensionsnivå som han har uppnått vid 55 års ålder, för den händelse att lönen senare sjunker fastän arbetstagaren är anställd hos samma arbetsgivare. Om de försäkrade fortsätter att förvärvsarbeta efter fylla 60 år, tillväxer pensionen med 2,5 % per år för tiden i arbete. För den tid under vilken

arbetstagaren har deltagit i frivillig yrkesinriktad utbildning enligt lagen om rehabiliteringspenning, lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning samt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden tillväxer pensionen i form av ett arbetspensionstillägg. Uppbärandet av dessa förmåner förlänger även rätten till återstående tid i pensionen.

Arbetstagarens återgång till arbetet skall underlättas. Rätten till invalidpension kvarstår i oförändrad form under två år efter att arbetet har inletts, ifall arbetstagaren blir arbetsoförmögen på nytt. Individuell förtidspension kan utbetalas till halvt belopp om pensionstagaren börjar förvärvsarbeta och inkomsterna av detta arbete understiger 60 % av hans pensionslön. Om förvärvsinkomsten överstiger denna andel av pensionslönen lämnas pensionen vilande. När förvärvsarbetet upphör börjar den tidigare pensionen åter utbetalas.

Den tid under vilken ett förhandsbeslut gällande individuell förtidspension är bindande förlängs från nuvarande sex månader till nio månader. En individuell förtidspension börjar enligt huvudregeln löpa räknat från pensionsansökningen.

Villkoren för beviljande av arbetslöshetspension ses över. För beviljande av arbetslöshetspension krävs det att sökanden har varit minst fem år i arbetslivet under 15 år samt att sökanden har rätt att i arbetspensionen räkna sig till godo s.k. återstående tid, dvs. den tid som återstår tills han når pensionsåldern. Pensionen börjar betalas ut först när arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten eller grunddagpenning har betalats för den maximtid som gäller förtjänstvägd dagpenning.

Det föreslås att arbetstagarnas pensionsavgift skall bli ett permanent element inom finansieringen av arbetspensionerna; räknat

från 1994 skall arbetsgivarna och arbetstagarna svara för var sin hälft av förändringen i arbetspensionsavgiften.

De föreslagna ändringarna gäller både det privata arbetspensionssystemet och folkpensionssystemet. Avsikten är att de föreslagna ändringarna skall införas samtidigt också inom den offentliga sektorns pensionssystem.

Arbetspensionsutgifterna kommer att öka på grund av de förslag som i denna proposition avser förhöjningen av pensionstillväxten, det tekniska avbrytandet av pensioner, arbetspensionstillägget och ändringarna i deltidspensionen. Pensionsutgifterna kommer å andra sidan att sjunka på grund av den höjda åldersgränsen för individuell förtidspension, de nya villkoren för beviljande av arbetslöshetspension samt de ändringar som gäller pensionslönen.

Propositionens ekonomiska verkningar är oerhört komplicerade och dessutom är effekterna av de föreslagna lagändringarna beroende av den framtida ekonomiska tillväxten. I sin helhet kommer reformen att leda till en kostnadsminskning räknat från år 1995. I fråga om

arbetspensionsutgifterna är inbesparingarna framför allt beroende dels av den effekt som arbetstagarnas pensionsavgift i framtiden har på lönenivån, dels av antalet påbörjade pensioner. År 2000 är besparingen uppskattningsvis ca 0,1—0,4 % av lönerna. Beroende på den ekonomiska tillväxten kan kostnadsminskningen år 2030 variera mellan 0 och 3 % av lönesumman. Inom folkpensionsutgifterna skall kostnadsminskningarna uppgå till 50 milj. mk år 1995 och till 180 milj. mk år 2000, vilket motsvarar ca 0,1 % av lönesumman. År 2030 minskar folkpensionsutgiften med ca 800 milj. mk, dvs. ca 0,2 % av lönesumman.

De föreslagna lagändringarna avses träda i kraft vid ingången av 1994. De stadganden som tillåter personer vilka uppbär individuell förtidspension att förvärvsarbeta skall enligt förslaget utvidgas att gälla även dem som redan har gått i pension. Det föreslås att arbetslöshetspension enligt villkoren i den gällande lagen fortfarande skall beviljas sådana arbetslösa som har rätt till arbetslöshetsdagpenning vid den tidpunkt när lagen träder i kraft.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	4	2. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden ...	43
1. Inledning	4	3. Lag om ändring av lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande .	49
2. Nuläge	4	4. Lag om ändring av lagen om pension för företagare	50
2.1. Lagstiftning och praxis	4	5. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare	52
2.2. Bedömning av nuläget	5	6. Lag om ändring av folkpensionslagen	53
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen .	6	7. Lag om ändring av 4 och 23 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa	56
3.1. Mål och medel	6	8. Lag om ändring av 2 § lagen om beaktande i undantagsfall av garanterat arbete i arbetspensionsskyddet	57
3.2. De viktigaste förslagen	7	BILAGA	58
3.2.1. Den individuella förtidspensionen .	7	Parallelltexter	58
3.2.2. Deltidspensionen	8	1. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare	58
3.2.3. Förslag som gäller pensionsbeloppet	8	2. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden ..	83
3.2.4. Arbetslöshetspensionen	9	3. Lag om ändring av lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande .	98
3.2.5. Löntagarnas arbetspensionsavgift .	9	4. Lag om ändring av lagen om pension för företagare	100
4. Propositionens ekonomiska verkningar	10	5. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare	103
5. Beredningen av propositionen	11	6. Lag om ändring av folkpensionslagen	107
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	11	7. Lag om ändring av 4 och 23 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa	114
DETALJMOTIVERING	12	8. Lag om ändring av 2 § lagen om beaktande i undantagsfall av garanterat arbete i arbetspensionsskyddet	115
1. Lagförslagen	12		
1.1. Lagen om pension för arbetstagare	12		
1.2. Lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden	22		
1.3. Lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande	26		
1.4. Lagen om pension för företagare	27		
1.5. Lagen om pension för lantbruksföretagare	27		
1.6. Folkpensionslagen	28		
1.7. Lagen om utkomstskydd för arbetslösa .	31		
1.8. Lagen om beaktande i undantagsfall av garanterat arbete i arbetspensionsskyddet .	31		
2. Ikraftträdande	31		
3. Lagstiftningsordning	31		
LAGTEXTER	32		
1. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare	32		

ALLMÅN MOTIVERING

1. Inledning

Avsikten med arbetspensionen är att trygga en skälig konsumtionsnivå för dem som går i pension. Folkpensionssystemet tryggar oberoende av arbetshistorien en minimipension för alla som är bosatta i Finland. Arbetspensionen och folkpensionen är samordnade så, att de vilkas arbetspension överstiger drygt 4 000 mk i månaden i folkpension uppbär endast basdelen. Den målsatta nivån för full arbetspension är 60 % av pensionslönen efter 40 år i förvärvsarbete.

Om de stora åldersklasserna i framtiden har samma benägenhet att söka förtida pension när de uppnår pensionsåldern som har visat sig allmän under de senaste åren, minskar möjligheterna att finansiera ett sådant pensionsskydd. Ett stort antal förtida pensioner leder till ett ökat antal pensionerade och därmed ett minskat antal förvärvsarbete. Pensionsutgifterna ökar och antalet personer som finansierar pensionerna minskar. Den ekonomiska situationen i vårt land innebär likaså ett hot mot ett orubbat pensionsskydd. Den höga arbetslöshetsgraden och det faktum att framför allt ett stort antal unga utestängs från arbetslivet för en lång tid, förorsakar en lucka i pensionsfinansieringen som är svår att fylla. Om den genomsnittliga pensioneringsåldern stiger från nuvarande 58—59 år och sysselsättningen förbättras finns det större möjligheter att i framtiden bibehålla grunderna för pensionsskyddet. Framför allt genom att befrämja upprätthållandet av arbets- och funktionsförmågan hos dem som är i arbetsför ålder kan man förebygga riskerna för förtida pensionering. Antalet förtida pensioner går även att påverka med hjälp av lagstiftningen.

Avsikten med föreliggande regeringsproposition är att försöka utveckla pensionssystemen på ett sådant sätt att man genom olika åtgärder utökar de äldre arbetstagarnas möjligheter att uppfatta arbetet som ett alternativ eller ett komplement till pensionen. En av avsikterna är även att locka de äldre arbetstagarna att kvarstå i arbetet en längre tid än för närvaran-

de samt att förebygga eller skjuta upp den förtida pensioneringen.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

I det flexibla pensionsålderssystemet ingår individuell förtidspension, deltidspension samt förtida och uppskjuten ålderspension. Inom det privata arbetspensionssystemet och folkpensionssystemet blev individuell förtidspensionering möjlig genom lagar som trädde i kraft vid ingången av 1986 (666—674/85). Systemet med deltidspension infördes inom det privata arbetspensionssystemet genom en ändring av lagen om pension för arbetstagare (APL) som trädde i kraft vid ingången av 1987 (603/86).

I den gällande 4 e § lagen om pension för arbetstagare stadgas att en arbetstagare som har fyllt 55 år har rätt att få individuell förtidspension om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete. Individuell förtidspension beviljas inom både arbetspensionssystemet och folkpensionssystemet. Pensionens belopp är detsamma som om sökanden hade beviljats full invalidpension. Arbetsförmågan avtar i allmänhet i takt med åldrandet. Detta kan bero på ett flertal olika faktorer, även om ingen av dem i sig ställer hinder för förvärvsarbetet. Syftet med den individuella förtidspensionen är att beakta de individuella variationer som följer med åldrandet och att erbjuda möjlighet till pensionering om ett fortsatt förvärvsarbete ter sig oskäligt. När pensionstagaren uppnår den allmänna pensionsåldern 65 år övergår den individuella förtidspensionen i ålderspension enligt samma belopp. Den individuella förtidspensionen gäller också lantbruksföretagare och andra företagare.

Beträffande det flexibla pensionsålderssystemet

met inom staten, kommunerna och den övriga offentliga sektorn stadgas separat.

Enligt regeringens proposition med förslag till lagar om ett flexibelt pensionsåldersarrangemang (RP 85/1985 rd) är målet för den individuella förtidspensionen i princip detsamma som det mål man ursprungligen ville uppnå genom en gruppering av yrkena, men vid prövningen av pensionen beaktas arbetstagarens individuella förhållanden. Enligt propositionen utgör den smidiga och anpassningsbara individuella förtidspensionen en garanti för att pensionen förblir användbar för att uppnå en flexibel pensionsålder oberoende av yrkesgruppen och förändringar i den.

Ett av syftena med den individuella förtidspensionen, som ju enligt det flexibla pensionsåldersarrangemanget kunde beviljas 55 år fylla personer, var att minska trycket på arbetslöshetspensionssystemet. Räknat från ingången av 1986 hade åldersgränsen för arbetslöshetspensionen inte längre genom specialåtgärder sänkts under 60 år. I anslutning till den individuella förtidspensionen höjdes den nedre åldersgränsen för beviljande av arbetslöshetspension stegvis till 60 år.

Avsikten med deltidspensionen är att erbjuda äldre arbetstagare möjlighet att utnyttja sin återstående arbetsförmåga och att samtidigt småningom övergå till pensionering. Genom att minska på sin arbetsinsats kan en äldre arbetstagaren gå i deltidspension, varvid pensionen kompenserar inkomstbortfallet.

Enligt den gällande 4 f § i lagen om pension för arbetstagare är en arbetstagare som har fyllt 60 år berättigad till deltidspension. Beroende på arbetstagarens ålder uppgår deltidspensionen för närvarande till 44—64 % av bortfallet i förvärvsinkomsterna. Pensionsbeloppet är högre ju närmare den allmänna pensionsåldern, 65 år, arbetstagaren är när han går i deltidspension. För att pension skall beviljas krävs det att arbetstagaren under de 15 kalenderår som omedelbart föregick pensioneringen har intjänat grundpension enligt lagen om pension för arbetstagare under sammanlagt minst fem år. För att få pension måste arbetstagaren minska sin arbetsinsats så, att det återstående arbetet kan betraktas som deltidarbete. Sålunda krävs det att den återstående genomsnittliga arbetstiden är minst 16 timmar och högst 28 timmar i veckan. Vidare krävs det att den minskade arbetsinsatsen sänker arbetstagarens förvärvsinkomster i motsvarande

grad. I fråga om företagare förutsätter beviljandet av deltidspension antingen att arbetsinsatsen reduceras till hälften jämfört med tidigare eller att företagarverksamheten upphör helt och hållet.

Lagstiftningen om den flexibla pensionsåldern hade inom den privata sektorn baserat sig på förhandsberäkningar, enligt vilka de flexibla pensionsformerna skulle ha som följd att ca 12 000 personer gick i pension. Man antog att denna nivå skulle nås successivt under loppet av ca fem år sedan reformen hade trätt i kraft. Antalet personer som uppbar deltidspension antogs uppgå till ca 5 000 år 1990.

Ovan nämnda uppskattningar kom dock inte att motsvara det faktiska antal personer som i praktiken gick i pension. År 1987 uppbar redan 17 589 personer individuell förtidspension; vid utgången av 1991 var detta antal 50 398. Av dessa hade 41 643 pensionerats från den privata sektorn. Vid utgången av 1991 fanns det 699 deltidspensionärer, av vilka 251 hade pensionerats från den privata sektorn och 448 från den offentliga sektorn. År 1991 uppbar 36 % i åldersgruppen 55—59-åringar och 71 % i gruppen 60—62-åringar pension. I åldersgruppen 63—64-åringar hade hela 86 % gått i pension.

Från och med ingången av 1993 har arbetstagarna deltagit i finansieringen av arbetspensionssystemet med en pensionsavgift på 3 %. Denna pensionsavgift uppbärs med stöd av en ettårig lag.

2.2. Bedömning av nuläget

I Finland har befolkningens åldersstruktur på 1990-talet varit gynnsam med tanke på den ekonomiska tillväxten. Under perioden 1995—2000 står de som har fyllt 40 år för drygt 40 % av arbetskraften.

Om pensioneringsbenägenheten emellertid fortsätter i enlighet med den utveckling som har beskrivits ovan, kommer pensionsbördan under de förestående 30—40 åren att öka till ungefär det dubbla inom den privata sektorn. Ökningen är till stor del en följd av den förändrade åldersstrukturen. Antalet pensionerade i relation till antalet arbetstagare ökar i och med att befolkningen åldras och livslängden ökar. När nativiteten sjunkit minskar också antalet personer i arbetsför ålder, vilket innebär att antalet personer i arbetsför ålder

blir allt ogynnsammare jämfört med antalet pensionstagare. Pensionsutgiften ökar dessutom på den grund att arbetspensionssystemet för de privata sektorerna träder i kraft gradvis så, att de första fulla ålderspensionerna enligt 60 % nivå skall börja betalas ut omkring år 2002. Ifall det nuvarande mönstret fortsätter är framtidsperspektivet kort sagt, att antalet pensionstagare ökar med en halv miljon, medan antalet personer i arbetsför ålder minskar med närmare en halv miljon under perioden 2000—2030. Samtidigt kommer det privata arbetspensionssystemets pensionsutgifter i förhållande till lönesumman att nästan fördubblas. Dessa bedömningar grundar sig på åldersstrukturen och nativiteten hos den befolkning som för närvarande är bosatt i Finland. Arbetskraftens rörlighet och migrationen kan medföra t.o.m. betydande förändringar i situationen.

Den förändrade åldersstrukturen går i princip inte att påverka. Däremot leder den tidiga pensioneringen till märkbart ökade pensionsutgifter. Under de senaste åren har den genomsnittliga pensioneringsåldern varit 58—59 år, vilket är en exceptionellt låg ålder jämfört med situationen i andra länder.

Avsikten med deltidspensionen var att göra det möjligt att utnyttja den återstående arbetsförmågan genom att arbetstagaren eller företagaren delvis avstod från sitt arbete. Pensionen har inte motsvarat detta syfte. I Finland har deltidarbetet snarare ansetts återspegla bristen på heltidsarbete än det har uppfattats som ett självständigt arbete. Inom många företag har man ansett det problematiskt att anordna deltidarbete. Det förutsätts dessutom att den som söker deltidspension är speciellt aktiv när det gäller att förbereda pensioneringen. I praktiken har även den nedre åldersgräns på 60 år som gäller deltidspensioneringen samt deltidspensionens reducerande effekt på ålderspensionen bidragit till att göra detta pensionsalternativ mindre attraktivt.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål och medel

Om påfallande många pensionerar sig innan de har fyllt 60 år går arbetslivet miste om värdefull erfarenhet som har utvecklats under

en lång följd av år. De fall som gäller förlorad arbetsförmåga förorsakar i likhet med de tidiga pensioneringarna årligen förluster på tiotals miljarder, som drabbar både samhället och företagen. De äldre arbetstagarnas situation har i många fall förvärrats, eftersom kraven i arbetet inte har förändrats trots att funktions- och arbetsförmågan förändras på ett naturligt sätt när man blir äldre. Det individuella mönstret i dessa förändringar förutsätter att också arbetet skall vara individuellt och flexibelt anpassat. Om de nya behov som arbetstagarna får med tilltagande ålder kan beaktas, finns det även möjlighet att få människor att stanna kvar i arbetslivet längre tid och ända fram till pensionsåldern. Det är viktigt att också inom pensionssystemen observera att det ur samhällets synvinkel är motiverat att så många arbetsförmögna människor som möjligt stannar kvar i arbetslivet eller återgår till detta. Samtidigt måste man också värna om de arbetsoförmögna sociala trygghet; när någon drabbas av sociala risker bör pensionsskyddet garantera att utkomsten förblir på relativt stabil nivå. Dessa grundläggande mål bör tillgodoses, samtidigt som vi bör eftersträva en högre pensioneringsålder än den vi för närvarande har i Finland.

Med tanke både på vår samhällsekonomiska långsiktiga behov av arbetskraft och på önskemålet att hålla pensionskostnaderna på en skälig nivå är det nödvändigt att pensioneringsåldern stiger märkbart från vår, även i internationell jämförelse, exceptionellt låga nivå. Därför bör vi främja utvecklandet av arbetslivet och arbetsförhållandena samt se över förtidspensionssystemen så, att arbetstagarna skulle ha både vilja och möjlighet att fortsätta att arbeta längre än de gör för närvarande. De äldres förutsättningar att stanna kvar i arbetslivet bör främjas genom att man utvecklar sådan verksamhet samt utbildning och rehabilitering som är ägnad att upprätthålla arbetsförmågan. Möjligheterna inom ramen för den rehabiliteringslagstiftning som trädde i kraft vid ingången av oktober 1991 bör likaså utnyttjas på ett effektivare sätt. Vidare är det viktigt att pensionssystemen utvecklas i en sådan riktning att man genom olika åtgärder dels lockar de äldre arbetstagarna att kvarstå i arbetet till en högre ålder än de gör för närvarande, dels förebygger eller skjuter upp alltför tidiga pensioneringar. Slutligen bör arbetstagarna erbjudas ökade möjligheter att

fortsätta att förvärvsarbeta samtidigt som de får pension samt att återgå till arbetslivet efter att ha uppburet pension.

Ett av de centrala kraven som bör ställas på vårt pensionssystem är att de berörda parterna skall vara övertygade om pensionsskyddets kontinuitet. Varje generation har rätt att få veta hur och på vilka grunder den betalar sin pension samt i vilken ålder de försäkrade är när pensionen i sinom tid börjar betalas ut. Likaså bör varje generation vara medveten om pensionsnivån. Endast på detta sätt kan man förhindra att den som är i behov av pensionsskydd när han drabbas av sociala risker inte ställs inför svåra valsituationer som leder till allvarliga ekonomiska eller sociala problem. Därför måste också finansieringen av pensionsskyddet vara organiserad på ett sådant sätt att arbetstagarna fortsätter att delta i kostnaderna för arbetspensionsskyddet.

3.2. De viktigaste förslagen

3.2.1. Den individuella förtidspensionen

I propositionen föreslås att den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension höjs till 58 år räknat från ingången av 1994. De arbetstagare som är födda 1939 eller tidigare behåller dock sin rätt till individuell förtidspension enligt den nuvarande åldersgränsen 55 år. Pensionsanstalterna skall innan de fattar beslut om invalidpension eller individuell förtidspension vid behov försäkra sig om att man på pensionssökandens arbetsplats har utrett möjligheterna att ändra på sökandens arbetsuppgifter eller att arrangera deltidarbete åt honom. Det kan dock inte krävas att arbetsgivaren ordnar med deltidarbete eller ändrar på arbetsuppgifterna. En utredning av ovan nämnt slag kan inte heller betraktas som ett villkor för pensioneringen. Pensionen beviljas om arbetstagaren och arbetsgivaren inte kommer överens om ändrade arbetsuppgifter eller deltidarbete och förutsatt att villkoren för beviljande av pension i övrigt uppfylls. För att arbetsgivarna och arbetstagarna skall få denna möjlighet att klarlägga situationen, föreslås det att den period under vilken ett förhandsbeslut gällande individuell förtidspension är bindande skall förlängas från sex till nio månader. Arbetsgivaren och arbetstagaren kan även samsamt komma överens om en längre period

än nämnda nio månader. Under betänketiden tillväxer arbetstagarens pension i enlighet med tiden i arbete, och samtidigt får han möjlighet att under en längre tid än för närvarande överväga pensioneringen.

Om arbetstagaren lämnar in en ansökan om individuell förtidspension, börjar pensionen tidigast räknat från ingången av den månad som följer efter ansökan om förhandsbeslutet. Genom att lämna in pensionsansökan uttrycker arbetstagaren sin vilja att övergå till pensionssystemet. Härigenom försöker man eliminera det problem som kan uppstå om en pensionssökande som uppbär dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63) eller arbetslöshetsdagpenning råkar i en situation där retroaktiv pension och nämnda förmåner utbetalas parallellt. Genom lagändringen minskar behovet att kräva tillbaka dessa förmåner.

Individuell förtidspension beviljas alltid varaktigt. Det finns inte anledning att ändra denna praxis. Eftersom det i många fall har visat sig att en arbetstagare som under en kort tid har varit borta från arbetslivet kan vara intresserad av att tillfälligt återgå till arbetet, bör denna möjlighet också gälla dem som uppbär individuell förtidspension. Därför föreslås det att dessa pensionstagare skall få rätt att arbeta i större utsträckning än för närvarande. Om pensionstagarens förvärvsinkomster överstiger den gränsinkomst på 1 069,86 mk per månad (poängtalet för 1993 års APL-index) som gäller för de inkomster som omfattas av arbetspensionssystemet, betalas till honom hälften av hans totalpension, dvs. av arbetspensionen och folkpensionen. Om förvärvsinkomsterna för den som uppbär individuell förtidspension överstiger 60 % av pensionslönen, lämnas pensionen vilande. När förvärvsarbetet upphör börjar den tidigare pensionen åter utbetalas. Under den tid då pensionen lämnats vilande, betraktas den som uppbär individuell förtidspension såsom en ordinär arbetstagare. Arbetsgivaren är skyldig att för honom betala alla socialskyddsavgifter och pensionsförsäkringspremier, och arbetstagaren är för sin del skyldig att betala den pensionsavgift som stadgats för arbetstagarna. Om arbetstagaren insjuknar skall han ha möjlighet att söka dagpenning enligt sjukförsäkringslagen och om han blir arbetslös skall han vara berättigad till arbetslöshetsdagpenning. Arbetstagaren kan givetvis också kräva att utbetalningen av den vilande pensionen återupptas.

Likaså är det viktigt att stödja invalidpensionstagarnas möjligheter att genom arbetsprövning, arbetspraktik och rehabilitering återgå till arbetslivet. Om pensionstagarens försök att återgå till arbetslivet misslyckas, får detta inte leda till att hans pensionsnivå sjunker. Därför föreslås det att pensionen i dylika fall skall beviljas enligt det tidigare beloppet, ifall kortare tid än två år har förflutit från det att den tidigare pensionen upphörde tills den nya pensionen började. Vidare bör man försöka öka delinvalidpensionens betydelse såsom ett alternativ till full invalidpension; detta kan ske genom att man inom avgörandepraxis betonar den återstående arbetsförmågans betydelse. I anslutning till detta föreslås det att lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) ändras så att en person som uppbär delinvalidpension skall ha rätt till arbetslöshetsdagpenning förutsatt att han har sökt deltidarbete.

3.2.2. Deltidspensionen

För att arbetstagarna skall ha reella alternativ när det gäller att gradvis lämna arbetslivet, bör man utveckla de möjligheter som deltidspensioneringen härvid erbjuder. Därför föreslås det att den nedre åldersgränsen för deltidspensionering inom det privata arbetspensionssystemet skall vara 58 år räknat från ingången av 1994.

De stadganden som för närvarande gäller deltidspensionen har framför allt till den del som avser pensionsbeloppet varit komplicerade, och delvis har de rentav utgjort ett hinder för benägenheten att söka denna pension. Därför föreslås det att stadgandena om deltidspensionens belopp görs enhetliga. Efter ändringen skall deltidspensionens belopp i de olika pensionssystemen oberoende av pensionstagarens ålder vara 50 % av skillnaden mellan den stabiliserade inkomstnivån och förvärvsinkomsten i deltidarbetet. Stadgandena om pensions-tillväxten skall förenhetligas så, att deltidspensioneringen inte reducerar beloppet för invalidpensionen, arbetslöshetspensionen eller den framtida ålderspensionen jämfört med om arbetstagaren hade gått i heltidspension. Efter som dessa ändringar i fråga om deltidspensionen inte ensamma för sig möjliggör flexibel pensionering, bör man på arbetsplatserna fästa speciell uppmärksamhet vid anordnandet av deltidarbete när en anställd börjar överväga

att söka pension. Enligt en förfrågan som 1990 gjordes bland arbetsgivarna antog ca 45 % av dem som besvarade förfrågan att det finns goda eller tämligen goda möjligheter att sysselsätta 55 år fyllda arbetstagare på deltid.

3.2.3. Förslag som gäller pensionsbeloppet

En uppskjuten pensionering kan likaså göras mera attraktiv för arbetstagarna genom stadganden om att fortsatt förvärvsarbete förbättrar pensionsskyddets nivå.

Det föreslås att pensionen skall tillväxa enligt en förhöjd tillväxtprocent i fråga om arbetstagare som förvärvsarbetar efter att de har fyllt 60 år. Pensionen tillväxer med 2,5 % för åren i arbete. Vid fastställandet av pensionslönen tjänar såsom samordningsgrund den pensionslön som är högst i fråga om de arbetsförhållanden som har fortgått minst ett år. För att arbetstagaren inte i rädsla för försämrat pensionsskydd skall tveka att söka rehabilitering, omskolning och arbetsprövning, föreslås det att pensionen för den tid för vilken personligt stöd för yrkesinriktad vuxenutbildning beviljats enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91), lagen om arbeitskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90), lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/90), statstjänstemannalagen (755/86), grundskolelagen (476/83) samt gymnasielagen (477/83) skall tillväxa enligt den teknik som för närvarande gäller arbetslöshetstillägget. Den som uppbär ovan nämnda förmåner bevarar också i pensionen rätten till s.k. återstående tid.

Äldre arbetstagare är ofta rädda för att den inkomstsänkning som till följd av försämrad arbetskondition kan förekomma i slutet av arbetshistorien sänker nivån på pensionsskyddet. Detta är problematiskt framför allt för dem som utför kroppsarbete. För att ingen skall avstå från sitt förvärvsarbete för att han befarar att pensionslönen sjunker eller att den redan intjänade pensionen minskar, föreslås det att av den del som bestäms på grundval av arbetsförhållanden vilka i fråga om 55–62-åriga arbetstagare har fortgått över 10 år, bildas separata arbetsförhållanden i pensions-hänseende. Pensionen beräknas särskilt på basis av förvärvsinkomsterna under de fyra sista åren innan arbetstagaren fyllde 55 år. Om arbetstagarens inkomstnivå senare eventuellt sjunker medan han kvarstår i samma arbets-

förhållande, går han alltså inte miste om redan intjänat pensionsskydd. Om arbetstagarens inkomster däremot skulle öka i slutskedet av samma arbetsförhållande, beräknas pensionen såsom för närvarande på grundval av inkomsterna under de fyra sista åren i arbetsförhållandet.

3.2.4. Arbetslöshetspensionen

Arbetslöshetspensionerna har påverkat den förtida pensioneringen i mycket hög grad. På 1980-talet utnyttjades denna pensionsform i stor omfattning som en saneringsmetod i samband med industrins strukturomvandling. År 1989 ändrades finansieringen av arbetslöshetspensionerna inom den privata sektorn. Arbetsgivare med över 50 anställda svarar numera delvis själva för sina egna anställdas arbetslöshetspensioner. Den höjda åldersgränsen för arbetslöshetspensionen samt det goda sysselsättningsläget i slutet av 1980-talet och det nya sättet att finansiera pensionerna hade sin andel i att antalet påbörjade arbetslöshetspensioner kontinuerligt sjönk fram till det tredje kvartalet 1991.

På senare tid har antalet påbörjade arbetslöshetspensioner dock ökat kraftigt. Den ekonomiska recessionen har lett till ökad pensionering i alla åldersklasser. De arbetslösa utkomst bör dock i första hand tryggas genom systemet med arbetslöshetsdagpenning. Arbetslöshetspensionen är inte heller avsedd som utkomst för den del av befolkningen som inte har varit med i arbetslivet. För beviljande av arbetslöshetspension skall därför enligt förslaget krävas att sökanden under de senaste 15 åren under minst fem år har deltagit i arbetslivet innan den till pension berättigande arbetslösheten började. Pensionen börjar betalas efter det att arbetstagaren har fått enligt förtjänsten avvägd arbetslöshetsdagpenning för maximitiden. Avsikten är att motsvarande krav på maximidagpenningtid skall tillämpas även på den som uppbär grunddagpenning. Dessutom förutsätts det att till arbetspensionen kan fogas återstående tid. I övrigt kvarstår villkoren för beviljande av arbetslöshetspension oförändrade.

3.2.5. Löntagarnas arbetspensionsavgift

År 1993 deltar löntagarna inom alla för-

värvspensionssystem i bekostandet av pensionskyddet genom en pensionsavgift som är 3 % av lönen. Inom sjömanspensionssystemet har arbetstagarna allt sedan systemet infördes deltagit med en egen försäkringspremie.

Inom den privata sektorn grundar sig arbetspensionen på partiell fondering. Bara en del av pensionerna finansieras enligt fonderingsprincipen på basis av de nu förvärvsarbetandes löner. Den återstående delen av pensionen måste finansieras i det skedet då pensionerna betalas ut. I relation till lönerna ökar denna andel, eftersom antalet pensionstagare ökar från år till år. Pensionsnivån stiger likaså hela tiden i och med att de nya pensionstagarna har hunnit tjäna in sitt pensionsskydd under en längre tid.

Arbetspensionsavgiftens storlek är beroende av pensionsförmånerna samt av pensionstidens längd i förhållande till tiden i förvärvsarbete. Eftersom arbetstagarna på senare år har gått i pension vid i genomsnitt 58—59 års ålder innebär detta att de förvärvsarbetar ca 35 år och uppbär pension i genomsnitt 20 år. Priset på fullt pensionsskydd enligt 60 % nivå blir därmed en tredjedel av lönen.

Såsom här ovan har konstaterats kan pensionskostnaderna sänkas bl.a. om arbetstagarna kvarstår längre tid i arbetslivet och om pensioneringsåldern kan höjas från den nuvarande nivån.

Löntagarnas arbetspensionsavgift ökar de förvärvsarbetande åldersklassernas ansvar för sitt eget pensionsskydd. Genom att betalarnas krets utvidgas säkras utbetalningen av de framtida pensionerna. När löntagarens egen andel betonas befästs också förtroendet för pensionskyddet.

Mot bakgrunden av det ovan anförda föreslås det att löntagarnas pensionsavgift räknat från 1994 skall vara en permanent andel när det gäller finansieringen av arbetspensionssystemet. Avsikten är att den årliga förändringen i arbetstagarnas pensionsavgift skall vara 50 % av ändringen i APL-pensionsförsäkringspremien, såvida inte arbetstagarnas och arbetsgivarnas centralorganisationer kommer överens om annat. Inom den privata sektorn kvarstår arbetspensionsförsäkringspremien såsom en försäkringsteknisk helhet som arbetsgivaren svarar för. Arbetstagarnas pensionsavgift omfattas av samma regler som för närvarande gäller arbetsgivarnas premie. Arbetstagarnas pensionsavgift reducerar den del av pensionspremien på vilken arbetsgivarens andel vad

gäller försäkringspremielån bestäms. Arbetsgivaren innehåller pensionsavgiften på arbetstagarens lön i samband med löneutbetalningen. Avgiften är slutgiltig.

Avsikten är inte att genom arbetstagarnas pensionsavgift ändra på det inbördes förhållandet mellan den utkomst som lönen under tiden i förvärvsarbete ger och den utkomst som pensionen ger. För att denna princip skall kunna bibehållas, bör regeln för beräkning av pensionslönen ändras räknat från ingången av 1994. De löner för olika år som ligger till grund för beräkningen minskas med den avgiftsandel som ifrågavarande år har tillämpats på arbetstagarna. Denna minskning begränsas dock till högst det procentbelopp med vilket löntagarnas realinkomster har ökat under den tid arbetstagarnas pensionsavgift har varit i kraft. Ökningen mäts på basis av det allmänna lönenivåindexet och konsumentprisindex. Eventuell nedgång i realinkomsterna beaktas inte vid bestämmandet av pensionslönen. Beträffande den inverkan som arbetstagarnas pensionsavgift har på sättet att fastställa APL-index stadgas särskilt.

Ytterligare skall möjligheterna till tilläggsfondering breddas. Angående beloppet för tilläggsfonderingen bestäms årligen separat.

4. Propositionens ekonomiska verkningar

Propositionen ökar arbetspensionsutgifterna till följd av den höjda nivån för pensionstillväxten och det tekniska avbrytandet av pensionerna samt på grund av de ändringar som gäller arbetspensionstillägget och deltidspensionen. Bland de ändringar som leder till minskade pensionsutgifter kan nämnas arbetstagarnas pensionsavgifts inverkan på pensionslönen, höjningen av åldersgränsen för den individuella förtidspensionen samt ändringarna beträffande arbetslöshetspensionen.

Propositionens centrala mål är att skjuta upp

pensioneringarna. De ekonomiska verkningarna accentueras framför allt när det råder brist på arbetskraft i landet. Propositionens ekonomiska verkningar är synnerligen komplicerade och effekterna av de föreslagna lagändringarna är dessutom beroende av den ekonomiska tillväxt som också i övrigt sker i framtiden.

Vid bedömningen av propositionens ekonomiska verkningar kan man peka på framför allt två problematiska faktorer. För det första är det svårt att bedöma i vilken utsträckning åtgärderna i sista hand kommer att leda till uppskjuten pensionering. För det andra råder det osäkerhet om vilken effekt arbetstagarnas pensionsavgift kommer att ha på lönenivån.

De nedan angivna kostnadsberäkningarna grundar sig på två alternativa antaganden vad gäller lönenivåns utveckling. Enligt det ena alternativet kommer arbetstagarnas pensionsavgift att höja lönenivån med i stort sett samma belopp. Enligt det andra alternativet kommer lönenivån inte att stiga till följd av arbetstagarnas pensionsavgift. Den faktiska utvecklingen kommer antagligen att förlöpa i mittfältet mellan dessa två huvudspår, dvs. att en del av arbetstagarnas pensionsavgift återförs till lönerna i form av höjd lönenivå och ökad sysselsättning, medan en del av avgifterna över huvud taget inte återförs till lönerna. I beräkningarna har man dessutom utgått ifrån att de påbörjade pensionerna beträffande personer i åldern 50—64 år minskar efter år 2010 utgående från två olika alternativ. Enligt det ena alternativet kommer pensioneringarna att skjutas upp med drygt 0,5 år och enligt det andra alternativet med 1,5 år.

Verkningarna av de fyra alternativ som beskrivits här ovan framgår av följande tabeller. Förslagets inverkan på pensionsutgifterna är obetydlig ifall arbetstagarnas pensionsavgift återförs till lönerna i form av höjd lönenivå. Om detta inte är fallet kommer lagförslaget att ha en nettoeffekt som efter 90-talet innebär sänkta pensionsutgifter.

Den beräknade kostnadsminskningen inom arbetspensionssystemet:

År	Arbetslagaravgiften höjer lönenivån % av lönerna*		Arbetslagaravgiften höjer inte lönenivån % av lönerna*	
		Mrd. mk		Mrd. mk
1994	0,0	0,0	0,0	0,0
1995	0,0	0,0	0,1	0,1
2000	0,1	0,2	0,4	0,8
2010	0,1	0,3	0,9	2,1
2020	0,2—1,2	0,6—3,2	1,5—2,5	4,2—6,8
2030	0,1	0,1—2,9	2 —3	6 —9

Den beräknade kostnadsminskningen inom folkpensionssystemet:

År	% av lönerna	milj. mk*
1994	0,0	15
1995	0,0	50
2000	0,1	180
2010	0,1	230
2020	0,2	600
2030	0,2	800

* Procenttalen och beloppen är baserade på en jämförelse mellan besparingarna och lönesumman enligt den nuvarande lagen. Beloppen motsvarar 1993 års penningvärde.

5. Beredningen av propositionen

Regeringens proposition grundar sig på det betänkande som pensionskommittén 1990 (kommittébetänkande 1991:41) hade avgett. Kommitténs uppgift var att utreda hur man genom att framför allt utveckla förtidspensionssystemen skulle kunna främja de äldre arbetstagarnas möjligheter att bättre än för närvarande delta i arbetslivet. Det ankom på kommittén att presentera ett förslag till åtgärder genom vilka det skulle gå att i pensionslagstiftningen och i den övriga lagstiftningen eliminera faktorer som hindrar de äldre arbetstagarnas medverkan i arbetslivet och sysselsättning. Kommittén skulle dessutom föreslå olika åtgärder som gick ut på att uppmuntra till fortsatt förvärvsarbete som alternativ till pensionering eller parallellt med denna och som skulle förhindra eller skjuta upp de förtida

pensioneringarna. I kommitténs uppdrag ingick även att kartlägga de äldre arbetstagarnas sociala trygghet i dess helhet med tanke på en effektiv eliminering av sådana situationer där vissa grupper kan tänkas falla utanför trygghetssystemen. Kommittén blev färdig med sitt uppdrag den 27 november 1991. Den presenterade ett flertal förslag i syfte att höja den genomsnittliga pensioneringsåldern och att främja en bevarad arbetsförmåga och ett fortsatt förvärvsarbete. Pensionskommitténs arbete följdes under 1991 och 1992 upp i många olika arbetsgrupper där arbetsgivarna och arbetstagarna samt pensionssystemen var företrädade. Den 30 november 1992 följde en inkomstpolitisk helhetsuppgörelse, där man kom överens om de i propositionen föreslagna ändringarna i pensionssystemet och i finansieringen av detta. Denna proposition motsvarar till alla delar ovan nämnda inkomstuppgörelse.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

De lagändringar som i denna proposition gäller den flexibla pensionsåldern genomförs inom det privata arbetspensionssystemet och inom folkpensionssystemet. Regeringens avsikt är att motsvarande ändringar skall införas också inom statens pensionssystem från ingången av 1994. Regeringen förutsätter vidare att dessa ändringar införs även inom det kommunala pensionssystemet.

Behovet att ändra det flexibla pensionsålderssystemet inom sjömanspensionssystemet utreds separat.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lagen om pension för arbetstagare

1 §. I paragrafen stadgas såsom för närvarande om arbetsgivarens skyldighet att anordna och bekosta pensionsskydd för sina arbetstagare. Detta ombesörjer arbetsgivaren genom att antingen teckna en försäkring eller grunda en pensionsstiftelse eller pensionskassa. Till paragrafens 1 mom. fogas en av arbetstagarens pensionsavgift beroende precisering som gäller arbetstagarens skyldighet att delta i bekostandet av pensionsskyddet. Dessutom föreslås det att stadgandet ändras på den grund att till ålderspensionen inte längre skall räknas s.k. återstående tid från 63 års ålder till 65 års ålder, eftersom pensionen för den som fortsätter att arbeta efter fyllda 60 år tillväxer med 2,5 %. Intjänande av pension under denna tid förutsätter att arbetsförhållandet fortsätter. Samtidigt tillväxer pensionen enligt förhöjt belopp, dvs. 2,5 %. Om arbetstagaren blir arbetsoförmögen skall den återstående tiden enligt förslaget beräknas enligt tillväxtprocenten 1,5.

2 §. Det föreslås att i paragrafens 5 mom. stadgas att i arbetsförhållandet för en person som närmar sig pensionsåldern skall göras ett s.k. tekniskt avbrott. Samtidigt föreslås att det stadgande i nuvarande 5 mom. som gäller beslut, vilka skall meddelas angående tekniskt avbrytande som görs till följd av förändrad arbetstid, flyttas till 10 a §, där det stadgas om sådana för pensionsanstalten bindande beslut som meddelas före pensionsbeslutet.

Det automatiska tekniska avbrytandet av ett arbetsförhållande föreslås gälla arbetstagare som har fyllt 54 år. Ett villkor för avbrottet är att arbetstagarens arbetsförhållande som omfattas av lagen om pension för arbetstagare (395/61 APL) har fortgått utan avbrott minst 10 år. Arbetsförhållandet skall enligt förslaget alltid avslutas vid utgången av det år under vilket arbetstagaren har fyllt 54 år, förutsatt att arbetsförhållandet härvid har fortgått minst 10 år. Om arbetsförhållandet i det skedet inte har fortgått så länge, föreslås det att arbetsförhållandet avslutas vid utgången av det år då 10-årsgränsen uppnås.

Efter det tekniska avbrytandet anses arbets-

tagaren vara i ett nytt arbetsförhållande. Pensionsskyddet för perioden före avbrottet och efter avbrottet skall enligt förslaget bestämmas som om det gällde två separata arbetsförhållanden. Vid beräkningen av pensionslönen delas arbetsförhållandet dock inte upp, ifall pensionen blir större enligt detta beräkningssätt.

Om det vid bestämmandet av pensionslönen framgår att arbetstagarens lön i det arbetsförhållande som föreligger efter avbrottet har nedgått till följd av ett sådant undantagsskäl som hade yppat sig före det tekniska avbrottet, skall det tekniska avbrottet upplösas ifall de i 7 § 2 mom. avsedda förutsättningarna för fastställande av pensionslönen enligt prövning härvid uppfylls. Det föreslås att pensionen beräknas såsom för ett oavbrutet arbetsförhållande, varvid den enligt 7 § 2 mom. fastställda pensionslönen beakats såsom pensionsgrundande lön.

För att inte helt korta arbetsförhållanden skall bildas strax före pensionsåldern, föreslås det att arbetsförhållanden inte skall avbrytas tekniskt efter det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år.

Arbetsförhållandet för en arbetstagare som går i deltidspension avbryts när deltidarbetet börjar. Därför tillämpas tekniskt avbrytande inte på deltidarbete. Ett heltidsarbete som har föregått deltidarbete skall enligt förslaget avbrytas tekniskt, ifall det har fortgått minst 10 år innan deltidarbetet började. I paragrafens 6 mom. föreslås ett stadgande enligt vilket ett i teknisk mening avbrutet arbetsförhållande skall betraktas såsom ett och samma arbetsförhållande vid valet av samordningsgrund för arbetsförhållanden som har fortgått samtidigt under en tid av minst ett år samt vid tillämpningen av begränsningsstadgandet och vid fördelningen av ansvaret för pensionen.

4 c §. I paragrafens 1—3 mom. stadgas om förutsättningarna för beviljande av arbetslöshetspension. Berättigade till arbetslöshetspension skall enligt förslaget fortfarande vara långvarigt arbetslösa arbetstagare som har fyllt 60 år. Arbetslöshetspensionen skall dock i framtiden beviljas enbart sådana personer som har deltagit aktivt i arbetslivet. Därför föreslås det att till momentet fogas ett nytt stadgande enligt vilket krävs att det vid fastställandet av

arbetstagarens arbetslöshetspension såsom till pension berättigande tid kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst. Dessutom förutsätts det att sökanden under de 15 kalenderår som omedelbart föregått arbetslöshetspensionsfallet under minst fem år har varit i arbeten som har omfattats av arbetspensionslagarna.

Det föreslås att påbörjandet av arbetslöshetspensionen skall ske senare än för närvarande. En förutsättning för beviljande av pension är att arbetstagaren har fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning för maximitiden. Beträffande arbetstagare som uppbär grunddagpenning är det meningen att samma krav gällande maximitiden skall tillämpas som på personer som får förtjänstavgärd dagpenning. Definitionen av pensionsfallet kvarstår enligt förslaget oförändrad. Vid arbetslöshetspensioneringen är det fortfarande meningen att såsom pensionsfall betrakta den första dagpenningdagen under den period som består av de 60 senast förflutna veckorna och en månad räknat från den dag då arbetskraftsmyndigheten utfärdade sitt intyg.

I paragrafens 5 mom. stadgas om arbetskraftsmyndighetens skyldighet att med sex månaders mellanrum kontrollera om arbetslösheten fortgår samt anmäla detta till pensionskyddscentralen. Eftersom momentet är onödigt föreslås det att detta upphävs. I praktiken har stadgandet inte tillämpats eftersom arbetskraftsmyndigheterna saknar reella möjligheter att direkt övervaka de arbetslösas arbetsituation.

Vidare föreslås det att paragrafens 10 och 11 mom. upphävs, eftersom dessa stadganden inte längre kan tillämpas i fråga om de nya pensionerna. Momenten stadgar om vissa undantag gällande den nedre åldersgränsen för beviljande av arbetslöshetspension.

4 e §. I paragrafens 1 och 2 mom. stadgas om villkoren för beviljande av individuell förtidspension. Det föreslås att den nedre åldersgränsen för beviljande av pension höjs till 58 år. De övriga villkoren kvarstår oförändrade.

För beviljande av individuell förtidspension krävs fortfarande att arbetstagaren har upphört med förvärvsarbete som avses i arbetspensionslagarna eller att hans förvärvsinkomst för dessa arbeten kan uppskattas bli mindre än det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare, dvs. 1 069,86 mk. Dessutom förutsätts det alltjämt att då den

individuella förtidspensionen fastställs såsom till pension berättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst.

Kravet beträffande rätten till återstående tid gäller enligt förslaget fortfarande inte om arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension med stöd av den offentliga sektorns pensionslagar. Det föreslås att i stadgandet görs en korrigering till följd av vissa problem som under rådande praxis har framkommit när det gäller arbetstagarnas totala pensionsskydd. Ifall arbetstagaren hinner uppnå åldern för ålderspensionering inom den offentliga sektorn innan den individuella förtidspensionen börjar, kan fribrevspensionerna från den privata sektorn för närvarande inte erhållas i form av individuell förtidspension, även om de övriga villkoren för utfäendet av pensionen skulle uppfyllas. Detta har lett till ansökan om individuell förtidspension strax före uppnåendet av den lägre åldersgränsen inom den offentliga sektorn. Detta har i sin tur haft som följd att arbetstagarens pensionsskydd i vissa fall kunnat bli ofullständigt, och dessutom har ansökningarna i onödan kommit att koncentreras på ovan nämnt sätt. För att arbetstagarna skall kunna gå i individuell förtidspension också efter att de uppnått den offentliga sektorns lägre pensionsålder, föreslås det att kravet på återstående tid inte längre skall gälla om en arbetstagare som inte har fyllt 65 år går i ålderspension från den offentliga sektorn.

Enligt paragrafens 3 mom. har arbetstagaren rätt att få ett förhandsbeslut, varav framgår om han uppfyller de villkor gällande nedsatt arbetsförmåga och rätt till återstående tid som pensioneringen förutsätter. Det föreslås att giltighetstiden för förhandsbeslutet förlängs från nuvarande sex månader till nio månader. Förhandsbeslutet skall också efter denna 9-månadersperiod vara bindande för pensionsanstalten ifall arbetsgivaren och arbetstagaren tillsammans kommer överens om en längre giltighetstid för beslutet. En längre tid kan vara motiverad om man t.ex. skall utreda möjligheterna att ändra på arbetsuppgifterna.

Det föreslås att i paragrafens 4 mom. stadgas om utbetalningen av individuell förtidspension. Om den som söker pension inte längre förvärvsarbetar, föreslås det att pensionen utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller förhandsbeslut. Syftet med detta är att försöka minska

på den betalningstrafik som uppstår när retroaktivt beviljad pension betalas till utbetalaren av arbetslöshetsdagpenning. Det föreslås att pensionen av undantagsskäl skall kunna betalas retroaktivt, dock för högst ett år räknat från den månad som följer efter ansökan om pension. Såsom undantagsskäl betraktas inte den omständigheten att pensionen skulle vara större än den förmån som för samma tid skulle beviljas från något annat utkomstsystem. Till den som har endast utkomststöd och till den som saknar inkomster skall pensionen kunna betalas retroaktivt. Om pensionsansökningen har lämnats in till folkpensionsanstalten innan arbetspensionsansökningen har gjorts, kan även detta utgöra ett undantagsskäl som berättigar till retroaktiv pension.

Stadgandena i paragrafens 5 mom. gäller indragning av individuell förtidspension till följd av återvunnen arbetsförmåga. Enligt förslaget skall pensionen dock inte längre indras med anledning av pensionstagarens förvärvsinkomster, utan pensionsrätten lämnas vilande. Det föreslås att 5 b § skall uppta stadganden om hur pensionstagarens förvärvsarbete skall inverka på den individuella förtidspensionen. Till lagens 4 e § 5 mom. flyttas stadgandet i 2 mom., enligt vilket angående individuell förtidspension i tillämpliga delar gäller vad som stadgas om invalidpension.

4 f §. I det inledande stycket i paragrafens 1 mom. stadgas om den nedre åldersgräns som gäller vid beviljande av deltidspension. Det föreslås att åldersgränsen sänks från nuvarande 60 år till 58 år. Därmed är åldersgränsens densamma som i den offentliga sektorns pensionslagar.

4 g §. I paragrafens 1 mom. stadgas om tidpunkten från och med vilken deltidspensionen beviljas. Stadgandet utökas med ovan nämnda åldersprecisering, men kvarstår i övrigt oförändrat.

Det föreslås att paragrafens 2 mom. kompletteras med en hänvisning till 5 § 6 mom., där det stadgas om det belopp med vilket en deltidspensionstagares ålderspension skall utökas.

5 §. I paragrafens 1 mom. stadgas om pensionsbeloppet. Det föreslås att pensionens årliga tillväxtprocent skall höjas till 2,5 % räknat från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år. Den höjda tillväxtprocenten skall inte gälla den s.k. återstående tiden. Om arbetstagaren bli arbetsoförmögen räknas den

återstående tiden enligt tillväxtprocenten 1,5. Den högre tillväxtprocenten är inte heller avsedd att gälla sådan tid, för vilken arbetstagaren tidigare har uppburit heffektiv pension och som därför räknas såsom till pension berättigande tid när en ny pension senare beviljas.

Det föreslås att paragrafens 2 mom. upphävs. Momentet gäller den återstående tid som skall fogas till ålderspensionen. På grund av den höjda tillväxtprocenten fastställs ålderspensionen inte längre vid 63 års ålder så att den återstående tiden räknas till 65 års ålder, utan arbetsförhållandet måste fortsätta för att pensionen skall tillväxa under denna tid.

Det föreslås att i paragrafens 6 mom. stadgas om det belopp som ålders- eller invalidpensionen skall utökas med för den tid under vilken arbetstagaren har fått deltidspension. Därmed motsvarar pensionen för den som varit deltidspensionerad bättre den pension som arbetstagaren hade fått om han hade fortsatt i heltidsarbete. Det föreslås att pensionen utökas med ett belopp som utgör 1,5 % av pensionslönen för varje år under vilket arbetstagaren har fått deltidspension. Såsom pensionslön beaktas fortfarande den skillnad mellan förvärvsinkomsterna i heltidsarbete och deltidarbete, på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts. Tillägget gäller också arbetslöshetspension med stöd av 4 c § 2 mom.

5 b §. Paragrafens 1 mom. kvarstår oförändrad till sitt innehåll. Det föreslås att i paragrafens 2 mom. stadgas om hur förvärvsarbete inverkar på utbetalningen av individuell förtidspension. Enligt paragrafens 1 mom. beviljas individuell förtidspension alltid som full pension. Nu föreslås det att i 2 mom. stadgas att individuell förtidspension kan betalas som delpension, ifall pensionstagaren efter det att pensionen börjat löpa inleder förvärvsarbete som avses i de lagar som nämns i 8 § 4 mom. APL och därvid har en förvärvsinkomst som överstiger 1 069,86 mk per månad. Den individuella förtidspensionen ändras dock inte till delpension, utan förtidspensionens belopp fastställs i stället enligt reglerna för delpension. Om pensionstagarens förvärvsinkomster dock överstiger 3/5 av den pensionsgrundande lönen i det arbetsförhållandet till vilket återstående tid ansluter sig, betalas den individuella förtidspensionen enligt förslaget inte alls utan lämnas

vilande. Medan pensionen lämnats helt vilande skall arbetstagaren inte betraktas som pensionstagare.

Det föreslås att i paragrafens 3 mom. slopas de stadganden som ansluter sig till beräkning av ålderspensionen med hjälp av återstående tid. Dessa stadganden är överflödiga i och med att 5 § 2 mom. upphävs. Vidare föreslås det att de höjda procenttalen för deltidspensionstagare slopas, eftersom dessa tal inte längre kommer att tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar efter 1992.

I paragrafens 4 mom. stadgas om den tidpunkt räknat från vilken invalidpensionen justeras ifall förändringar sker i pensionstagarens arbetsförmåga. Det föreslås att det nuvarande stadgandet i 4 e § 3 mom. angående ändring av delpension till individuell förtidspension flyttas till 4 mom.

I paragrafens 5 mom. stadgas att indragen invalidpension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Det föreslås att momentet utökas med ett stadgande enligt vilket delpension kan betalas såsom full pension under den tid rehabilitering ges med stöd av arbetspensionslagarna, även om full pension borde betalas för kortare tid än ett år. Denna ändring av närmast teknisk karaktär är nödvändig, eftersom rehabiliteringsperioderna ofta understiger ett år och eftersom utkomsten under pågående rehabilitering kan förutsätta att en delpension ändras till full pension om rehabiliteringsklienten inte samtidigt är i förvärsarbete.

Det föreslås att i paragrafens 6 mom. stadgas om den tidpunkt från vilken individuell förtidspension skall börja betalas till samma belopp som delpension eller pensionsutbetalningen skall avbrytas. Detta skall enligt förslaget göras räknat från följande möjliga betalningsperiod. Om pensionstagaren börjar förvärsarbete skall han anmäla detta till pensionsanstalten. Detta är nödvändigt också med tanke på kontrollen av sättet för pensionsutbetalningen. Om sådana ändrade omständigheter som inverkar på pensionen inte anmäls, kan pensionsanstalten återkräva de pensionsrater som har betalats utan grund räknat från den tidpunkt då pensionstagaren började förvärsarbete.

Det föreslås att i paragrafens 7 mom. stadgas att individuell förtidspension som har varit vilande på ansökan kan börja betalas ut på nytt. Enligt förslaget skall såsom dylik ansökan gälla arbetstagarens anmälan om att arbetet

antingen har upphört eller minskat till minst det tillåtna gränobeloppet. Utöver villkoren gällande förvärvsinkomsterna behöver de övriga villkoren för beviljande av pension inte klarläggas på nytt. Detta innebär att läkarintyg eller andra bedömningar gällande arbetsförmågan inte längre behövs.

Enligt förslaget skall pensionen börja betalas ut på nytt räknat från ingången av den månad som följer efter ansökan. Av undantagsskäl kan pensionen betalas retroaktivt för högst ett år före ansökan.

Det föreslås att att paragrafens 8 mom. skall innehålla stadganden om indragning av individuell förtidspension som har varit vilande. Enligt förslaget skall pensionen på ansökan av pensionstagaren kunna indras räknat från ingången av den månad som följer efter ansökan. Detta förfarande kan vara nödvändigt t.ex. i sådana fall, där inkomstnivån i pensionstagarens nya arbete är högre än den pensionsgrundande lönen och han önskar tjäna in nytt pensionsskydd. Söker pensionstagaren dock pension på nytt inom två år räknat från indragningen, beviljas pensionen med stöd av 6 c § 2 mom. enligt samma grunder som den tidigare pensionen. Om krav på ny utbetalning av vilande individuell förtidspension inte framställs inom fem år räknat från indragningen, anses det utan särskilt beslut att förtidspensionen upphör vid utgången av nämnda tid. Detta innebär att den individuella förtidspensionen i fråga om pensionstagare som har fyllt 60 år kvarstår vilande fram till åldern för ålderspensionering.

5 c §. I paragrafens 1 mom. stadgas om deltidspensionens belopp. Det föreslås att pensionsbeloppet skall ändras till 50 % av skillnaden mellan förvärvsinkomsten i heltidsarbete och inkomsten i deltidarbete. Stadgandet motsvarar stadgandena om deltidspension inom både statens och kommunernas pensionssystem.

6 §. I paragrafen stadgas om den till pension berättigande tjänstgöringstiden. Enligt den nuvarande lagen räknas såsom till pension berättigande tjänstgöringstid för varje arbetsförhållande den tid under vilken arbetsförhållandet har fortgått efter det arbetstagaren har fyllt 23 år. Härvid beaktas dock inte den tid för vilken arbetstagaren medan arbetsförhållandet pågick har uppburet sådan grundpension enligt arbetspensionslagarna vars storlek har fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensions-

åldern eller av motsvarande arbetsförtjänst. Enligt ordalydelsen i nuvarande 1 mom. skall arbetstagaren uppbära sagda pension, men inom rättspraxis har intjänandet av nytt pensionskydd hindrats av att arbetstagaren har genom ett pensionsbeslut fastställt rätt till nämnda pension. I dessa fall har samma tid redan räknats såsom till pension berättigande i den heffektiva pensionen. Det föreslås att ordalydelsen i stadgandet ändras i enlighet med rådande rättspraxis. Arbetstagaren skall därmed enligt förslaget inte intjäna nytt pensionskydd i exempelvis sådant förvärvsarbete som han utför samtidigt som han har en vilande individuell förtidspension, utan den tidigare pensionsnivån föreslås kvarstå under den tid då arbetstagaren förvärvsarbetar. För det nya förvärvsarbetet skall dock betalas pensionsförsäkringspremier och andra socialskyddsavgifter.

Till följd av det ändrade sättet att beräkna ålderspensionen föreslås det att i 1 mom. införs ett stadgande, enligt vilket tiden efter det att arbetstagaren har fyllt 65 år inte skall räknas såsom till pension berättigande.

6 a §. Den nuvarande 6 § har ansetts komplicerad med tanke på tillämpningen av lagen. Under årens lopp har momentet utökats med ett flertal stadganden som gäller den tid som skall räknas till pensionen på grundval av s.k. återstående tid. Därför föreslås det att den nuvarande 6 § delas upp på tre nya paragrafer, dvs. 6 a—6 c §§. I 1 mom. i den föreslagna 6 a § stadgas om villkoren för att tiden mellan arbetsförmågans början och pensionsåldern (återstående tid) skall räknas såsom till pension berättigande tjänstgöringstid. Om arbetsförmågan har börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde skall även tiden mellan arbetsförmågans början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid när den invalidpension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs. Eftersom det på individuell förtidspension och arbetslöshetspension tillämpas vad som stadgas om invalidpensionen, räknas den återstående tiden såsom till pension berättigande också i fråga om dessa pensioner. Till denna del kvarstår stadgandet om återstående tid oförändrat.

Det föreslås att i paragrafens 2 mom. stadgas om den s.k. efterkarenstiden, dvs. de dagar som förlänger tiden under vilken rätten till återstående tid är i kraft efter det att arbetsförhållan-

det har avslutats. I propositionen föreslås att utöver de dagar som nämns i den nuvarande lagens 6 § 3 mom. även vissa andra förmåner skall förlänga efterkarenstiden på motsvarande sätt. Dessa förmåner är vuxenutbildningstillägg och personligt stöd för yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden, statstjänstemannalagen, grundskolelagen eller gymnasielagen samt utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Ändringen gör det möjligt för arbetstagaren att ansöka om utbildning utan att han behöver vara rädd att gå miste om sitt pensionskydd.

Det föreslås att i paragrafens 3 mom. stadgas om arbetstagarens rätt till återstående tid om han har fått enligt förtjänsten avvägd arbetslöshetsdagpenning. Stadgandet ingår i 6 § 3 mom. i den gällande lagen. Till sitt innehåll motsvarar det gällande och det föreslagna stadgandet varandra, endast ordalydelsen har justerats. Om arbetstagaren har fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan efterkarenstiden har förflutit sedan arbetsförhållandet upphörde, skall den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande tid då den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs.

Det föreslås att i paragrafens 4 mom. skall ingå ett stadgande enligt vilket den återstående tiden skall räknas såsom till invalidpension berättigande på grundvalen av barnavårdstid. Motsvarande stadgande ingår i 6 § 3 mom. i den gällande lagen. Det nuvarande stadgandet avser enbart kvinnliga arbetstagare. Nu föreslås det av jämställdhetsskäl att stadgandet skall vara könsneutralt. Samtidigt föreslås det att ett nytt villkor införs, enligt vilket krävs att arbetstagaren på grund av ifrågavarande barn har fått i sjukförsäkringslagen avsedd moder-, faderskaps- eller föräldrapenning eller stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård av barn (797/92). Förlängningen är därmed kopplad till förmåner som uppbärs i Finland, vilket gör det lättare att räkna de i stadgandet avsedda tiderna. Denna faktor har betydelse framför allt efter det att avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har trätt i kraft. Avsikten är att stadgandet om barnavårdstiden fortfarande skall vara subsidiärt i förhållande till de övriga stadgandena gällande återstående tid sålunda, att först-

nämnda stadgande tillämpas endast när den återstående tiden inte räknas såsom till pension berättigande med stöd av andra stadganden.

I paragrafens 5 mom. stadgas om kravet på boende i Finland för att en arbetstagare skall ha rätt till återstående tid. Stadgandena ingår i 6 § 3 och 7 mom. i den nuvarande lagen.

6 b §. I paragrafens 1—3 mom. stadgas om till vilket arbetsförhållande den återstående tiden fogas. Stadgandena ingår i 6 § 3 mom. i den nuvarande lagen.

Det föreslås att i paragrafens 4 mom. stadgas om till vilket arbetsförhållande den återstående tiden fogas i situationer som avser s.k. garanterat arbete. Stadgandena ingår för närvarande i den för viss tid stiftade lagen om beaktande i undantagsfall av garanterat arbete i arbetspensionsskyddet. Denna lag är i kraft fram till den 30 juni 1993. Det föreslås att lagens giltighetstid med stöd av en separat lag förlängs fram till den 31 december 1993 samt att motsvarande stadgande räknat från den 1 januari 1994 flyttas permanent till arbetspensionslagarna. Trots att bestämmelserna om garanterat arbete har upphävts räknat från ingången av 1993, kommer detta arbete många år framöver att ha betydelse i samband med beräkningen av arbetspensioner.

Enligt det föreslagna 4 mom. skall återstående tid inte fogas till ett arbetsförhållande i garanterat arbete, om arbetstagaren har fyllt 55 år och om den pensionsgrundande lönen i detta arbetsförhållande är mindre än motsvarande lön eller arbetsinkomst som har uträknats på grundval av det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet eller företagareverksamheten. I dessa fall är det meningen att den återstående tiden skall fogas till ett tidigare arbets- eller tjänsteförhållande eller till företagareverksamhet som har föregått det garanterade arbetet, förutsatt att arbetstagaren på grundval av detta alltså har rätt till återstående tid när det garanterade arbetet börjar. Dessutom föreslås ett stadgande enligt vilket arbetstagaren inte heller på grund av det garanterade arbetet förlorar sin rätt till återstående tid från ett tidigare arbets- eller tjänsteförhållande, ifall han inte redan har förlorat denna rätt vid den tidpunkt då hans garanterade arbete började. Detta innebär att man vid beräkningen av de 360 dagar som nämns i 6 a § 1 mom. skall lämna de dagar obeaktade under vilka arbetsförhållandet i garanterat arbete fortsätter.

6 c §. Det föreslås att stadgandet i nuvarande

6 § 4 mom. flyttas till 6 c §. I paragrafens 1 mom. skall enligt förslaget stadgas om hur arbetstagarens tidigare tid i pension räknas såsom till pension berättigande tid när ny pension beviljas. Stadgandena ingår i 6 § 4 mom. i den nuvarande lagen. I det nya 4 mom. har dock slopats omnämmandet av lagen om förtidspension för frontveteraner, eftersom stadgandet inte längre kan tillämpas.

I paragrafens 2 mom. stadgas om beviljande av pension enligt tidigare grunder. Stadgandet ingår i 6 § 4 mom. i den gällande lagen. Det föreslås att den tid efter vilken pensionen beviljas enligt tidigare grunder skall förlängas från ett år till två år. Härigenom förbättras arbetstagarnas möjligheter att delta i arbetsprövning och rehabilitering. Omnämmandet av lagen om förtidspension för frontveteraner har slopats eftersom tillämpning av stadgandet inte längre är möjlig.

Stadgandet i 6 § 5 mom. i den gällande lagen flyttas till 6 c § 3 mom. I momentet stadgas att nytt pensionsskydd inte intjänas om pensionen beviljas på tidigare grunder. Detta förutsätter att i den pension som beviljas på tidigare grunder har beaktats den återstående tiden eller motsvarande arbetsförtjänst. Härvid räknas inte ett arbets- eller tjänsteförhållande eller företagareverksamhet som fortsätter efter att den tidigare pensionen har upphört såsom till pension berättigande, eftersom samma tid redan räknas såsom till pension berättigande under den återstående tiden.

Stadgandet i 6 § 6 mom. i den gällande lagen flyttas till 6 c § 4 mom. I momentet stadgas om fastställandet av invalidpension för arbetstagare som har fått rehabiliteringspenning. Den i stadgandet nämnda tiden på ett år föreslås bli förlängd till två år.

7 §. I paragrafens 1 mom. stadgas om fastställandet av den pensionsgrundande lönen. Med tanke på den lagtekniska tydligheten går denna lön i lagen under benämningen pensionslön. Det föreslås att man vid fastställandet av pensionlönen inte skall beakta arbetsförtjänster som arbetstagaren har efter fyllda 65 år. Detta stadgande stämmer överens med stadgandet i 6 § 1 mom., enligt vilket en arbetstagare inte längre tjänar in pension efter fyllda 65 år.

Enligt det föreslagna stadgandet beräknas pensionslönen liksom för närvarande på basis av arbetsförtjänsterna under de fyra sista kalenderåren, ifall arbetsförhållandet har upphört före pensionsfallet.

Om arbetsförhållandet upphör i och med pensionsfallet skall pensionsfallsåret enligt förslaget inte längre beaktas när pensionslönen beräknas. Ett ytterligare villkor för detta är att arbetsförhållandet har fortgått under minst tre kalenderår. Om arbetsförhållandet har fortgått under minst fem kalenderår beräknas pensionslönen på basis av de fyra sista kalenderåren före pensionsfallsåret så, att av dessa lämnas det år, under vilket den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad är lägst och det år under vilket sagda arbetsförtjänst är högst, obeaktade. Om arbetsförhållandet har fortgått under fyra kalenderår, lämnas pensionsfallsåret samt det år under vilket den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad är lägst obeaktade. Om arbetsförhållandet har fortgått under tre kalenderår, beaktas inte pensionsfallsåret; pensionslönen är härvid den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad under de två föregående åren. Om arbetsförhållandet inte har fortgått under minst tre kalenderår, är pensionslönen densamma som den genomsnittliga månadsförtjänsten under det pågående arbetsförhållandet. Vid beräkningen av pensionslönen justeras arbetsförtjänsterna med APL-index för att motsvara nivån vid beräkningstidpunkten.

Förslaget att vid fastställandet av pensionslönen lämna arbetsförtjänsten under pensionsfallsåret obeaktad ansluter sig till ändringen i 1 § 1 mom. 1 punkten, enligt vilken den återstående tiden inte längre skall beaktas i ålderspensionen, utan att pensionen skall beräknas på basis av den faktiska tjänstgöringstiden. För att ålderspensionerna fortfarande skall kunna betalas omedelbart efter pensioneringen, måste pensionsfallsårets arbetsförtjänster lämnas obeaktade. Ifall löneuppgifterna skulle behövas i fråga om arbetsförtjänsterna fram till utgången av den månad då pensionsåldern uppnås, skulle beräkningen och beviljandet av pensionen i många fall fördröjas upp till ett par månader. I fråga om korta arbetsförhållanden är det dock nödvändigt att beräkna pensionslönen för tiden för hela arbetsförhållandet, för att pensionslönen därmed skall motsvara inkomsterna i ifrågavarande arbetsförhållande.

Även om ett arbetsförhållande har avbrutits tekniskt på det sätt som avses i 2 § 5 mom., föreslås det att pensionslönen alltid skall beräknas även utan beaktande av det tekniska avbrytandet. Ifall pensionsbeloppet är större om pensionslönen bestäms på basis av ett

oavbrutet arbetsförhållande och inte för separata perioder, föreslås det att pensionen skall bestämmas utgående från att arbetsförhållandet har fortgått utan avbrott.

I paragrafens 2 mom. stadgas om beräkning av lön enligt prövning. Ifall villkoren för tillämpning av lön enligt prövning föreligger i ett tekniskt avbrutet arbetsförhållande, föreslås det att arbetsförhållandet inte skall delas upp på separata perioder när pensionen beräknas. Ett automatiskt tekniskt avbrott skall dock inte upplösas, utan stadgandet om lön enligt prövning skall tillämpas separat på vardera arbetsförhållandeperioden.

I paragrafens 3 mom. införs begreppet pensionslön; i övrigt kvarstår momentet oförändrat.

Hänvisningen till 6 § 3 mom. i paragrafens 4 mom. ändras till en hänvisning till den nya 6 a §.

Det föreslås att paragrafens 5 mom. utökas med ett stadgande om att arbetstagarens pensionsavgift skall avdras från arbetsförtjänsterna för vart och ett kalenderår. Avdraget bestäms på grundval av den pensionsavgiftsprocent som fastställs för året i fråga. Avsikten är att den pensionsgrundande lönen skall beräknas på de sålunda minskade arbetsförtjänsterna i enlighet med 1 mom.

Enligt paragrafens 6 mom. skall arbetsförtjänsten dock inte till följd av arbetstagarens pensionsavgift minskas med mera än det relativa belopp med vilket den relativa ökningen av förtjänstnivån överskrider den relativa prisökningen. Det föreslås att denna ökning räknas från det tredje kvartalet år 1992 fram till det tredje kvartalet av det kalenderår som föregått året då nämnda arbetsförtjänst har intjänats. Detta motsvarar den period som tjänar såsom utgångspunkt när APL-index fastställs årligen. Varje år avdras dock minst det belopp som fastställts för föregående kalenderår.

Enligt paragrafens 7 mom. skall social- och hälsovårdsministeriet för varje kalenderår fastställa koefficienten för det i 5 och 6 mom. avsedda avdraget. Genom förordning stadgas om den tidpunkt vid vilken ministeriet senast skall tillkännage nämnda koefficient. Tidpunkten föreslås vara densamma som gäller för fastställande av APL-index.

7 b §. Det föreslås att i paragrafens 1 mom. stadgas om arbetspensionstillägget. Det föreslås att benämningen arbetslöshetstillägg, som ingår i den nuvarande lagen, ändras till arbets-

pensionstillägg, samtidigt som de till tillägget berättigande förmånerna utökas. Utöver den nuvarande dagpenningen avvägd enligt förtjänsten är det meningen att också förtjänststöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning samt rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen skall berättiga till arbetspensionstillägg. Till paragrafen har dessutom fogats motsvarande förmåner inom statstjänstemannalagen, grundskolelagen och gymnasielagen. Rehabiliteringspenning som har betalats såsom tillägg till pensionen skall enligt förslaget inte berättiga till arbetspensionstillägg.

I paragrafens 2 mom. stadgas om för vilken tid de i 1 mom. nämnda förmånerna inte berättigar till arbetspensionstillägg. Enligt förslaget skall inte sådan förmån berättiga till arbetspensionstillägg som har betalats för tiden före det kalenderår under vilket arbetstagaren har fyllt 23 år. En sådan förmån som har betalats för tiden före det kalenderår under vilket arbetstagaren första gången har varit i ett arbetsförhållande som berättigar till arbetspension eller för det nämnda kalenderåret berättigar inte heller till tillägget. Inte heller är arbetstagaren berättigad till arbetspensionstillägg för ett sådant kalenderår under vilket han har varit i ett arbets- eller tjänsteförhållande som omfattas av arbetspensionslagarna eller i företagareverksamhet. Det krävs att ifrågavarande arbete har pågått under hela kalenderåret. Om arbetstagaren under samma kalenderår har intjänat lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden enligt minst det gränobelopp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag, skall den förmån som betalats för kalenderåret berättiga till arbetspensionstillägg. En förmån som har betalats för det år under vilket pensionsfallet inträffar skall enligt förslaget inte berättiga till arbetspensionstillägg, men däremot föreslås det att förmåner som har betalats året innan skall beaktas vid beräkningen av detta tillägg.

I paragrafens 3 och 4 mom. stadgas om beräkningen av arbetspensionstillägget. Det föreslås att benämningarna arbetslöshetsstillägg och arbetslöshetsmånad ändras till arbetspensionstillägg och förmånsmånad. Såsom divisor för dagarna används i fråga om varje förmåns-

slag det antal dagar för vilka förmånerna betalas per månad.

8 §. I paragrafens 2 mom. stadgas om samordningsgrunden. Det föreslås att fastställandet av samordningsgrunden ändras så, att såsom samordningsgrund enligt huvudregeln används den högsta lönen eller arbetsinkomsten som ligger till grund för grundpensionen i ett sådant arbets- eller tjänsteförhållande eller i företagareverksamhet, där den till pension berättigande tiden är minst ett år. Avsikten med ändringen är att försöka undvika att kortvariga arbetsförhållanden påverkar beloppet för samordningsgrunden. Den till pension berättigande tiden inkluderar också den återstående tiden. Om lönen för den återstående tiden beräknas enligt 7 § 4 mom. som en s.k. utjämningslön, skall denna lön tjäna som samordningsgrund ifall inte en högre pensionslön finns som omfattar tid vilken berättigar till minst ett års pension.

Det föreslås att i paragrafens 3 mom. stadgas om valet av samordningsgrund i sådana fall där det inte finns ett enda arbets- eller tjänsteförhållande eller företagareverksamhet som berättigar till minst ett års pension. I dessa fall används som samordningsgrund den högsta lönen eller arbetsinkomsten som ligger till grund för grundpensionen. I momentet stadgas även om valet av samordningsgrund i situationer där samtidig sysselsättning förekommit. Ifall de löner och arbetsinkomster som ligger till grund för pensioner för samtidig sysselsättning sammanräknas vid fastställandet av samordningsgrunden, föreslås det i enlighet med ovan nämnda mål för samordningsgrunden att arbetstagaren skall ha varit samtidigt sysselsatt utan avbrott under en tid av minst ett år i stället för nuvarande sex månader.

Det föreslås att i paragrafens 7 mom. stadgas att den högsta lönen eller arbetsinkomsten som ligger till grund för grundpensionen skall användas som samordningsgrund också i sådana fall, där den lön som enligt huvudregeln skall användas som samordningsgrund är avsevärt lägre än den lön som fastställs för arbetstagarens arbetsförhållanden som har fortgått kortare tid än ett år och där den högre lönen kan anses stabiliserad. Detta stadgande behövs i situationer där arbetstagarens arbetshistoria nästan uteslutande består av arbetsförhållanden som understiger ett år, men han har något arbetsförhållande — eventuellt ett deltidsarbete

— som omfattar tid vilken berättigar till minst ett års pension och vars lön enligt huvudregeln borde användas som samordningsgrund. I dylika fall är det möjligt att arbetstagarens pensionsskydd skulle försvagas oskäligt mycket, eftersom det pensionsskydd som han intjänat i tidigare arbetsförhållanden skulle avdras vid samordningen, trots att intjänandetiden inte hade överskridit fyrtio år. För att avhjälpa detta missförhållande föreslås det att man i dessa situationer använder den högsta lönen eller arbetsinkomsten, varvid det intjänade pensionsskyddet inte reduceras.

8 a §. Det föreslås att en teknisk ändring görs i 1 mom. 4 punkten, där hänvisningen till 8 § 9 mom. angående i främmande stat beviljad förmån ändras till en hänvisning till 8 § 10 mom.

8 c §. Den hänvisning angående beräkning av efterkarens som ingår i paragrafens 3 mom. ändras till en hänvisning till den nya 6 a §.

8 f §. I paragrafen stadgas om förrättande av ny pensionsjämkning. Enligt det gällande stadgandet förrättas pensionsjämkning på nytt om efterlevandepensionens belopp ändras på grund av ny samordning. Detta stadgande är dock överflödigt, eftersom pensionsjämkningen kvarstår oförändrad när efterlevandepensionen ändras på grund av samordning. Från en på nytt samordnad efterlevandepension avdras den överskjutande delen enligt den tidigare pensionsjämkningen utan att en egentlig pensionsjämkning behöver förrättas på nytt. Ändringen är teknisk.

10 a §. Det föreslås att stadgandet i 2 § 5 mom. i den nuvarande lagen flyttas till 10 a § 3 mom. Stadgandet gäller arbetstagarens och arbetsgivarens rätt att söka ändring när det gäller tekniskt avbrytande av ett arbetsförhållande. Avsikten är att nuvarande 3 mom. i paragrafen blir 4 mom. I och med ändringen finns stadgandena om de beslut angående pensionsskyddet som meddelas före pensionsbeslutet och som är bindande för pensionsanstalten i en och samma paragraf.

12 §. Det föreslås att i 1 mom. 1 punkten görs ett tillägg som gör det möjligt att utvidga fonderingen av ålderspensionen. Enligt förslaget skall fonderingen av ålderspensionen kunna utvidgas i den omfattning och på det sätt som definieras i de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda grunderna även till den del av pensionen som grundar sig på tjänstgöringstid efter det kalenderår under vilket arbetstagaren

fyller 54 år eller på tiden för invalidpension eller arbetslöshetspension. Vidare föreslås det att hänvisningen i 4 punkten till 1 punktens sista sats ändras att gälla samtliga i 1 punkten avsedda överföringar. Hänvisningarna i 1 mom. 2 punkten till 6 § 3 mom. ändras till hänvisningar till den nya 6 a §. Hänvisningen i paragrafens 3 mom. till 4 b § 3 mom. ändras till en hänvisning till 4 b § 4 mom. Genom ändringen korrigeras ett fel i det nuvarande stadgandet.

12 a §. Det föreslås att paragrafens 1 mom. utökas med stadganden om hur den pensionsdel skall bekostas som orsakas av utbildningstid som skall beaktas i arbetspensionstillägget. Den pensionsdel som orsakas av utbildningstid bekostar centralkassan för arbetslöshetskassorna på samma grunder som gäller den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen.

12 b §. I paragrafens 1 mom. stadgas om beloppet för arbetstagarnas pensionsavgift. År 1993 är pensionsavgiften 3 % av lönen. Det föreslås att pensionsavgiften utgående från 3 % årligen skall ändras med hälften av den genomsnittliga ändringen i APL-försäkringspremien.

I paragrafens 2 mom. stadgas om arbetsgivarens skyldighet att i samband med varje lönebetalning innehålla pensionsavgiften av lön enligt 4 § lagen om förskottsuppbörd. Innehållningen gäller också sådan arbetsinkomst utomlands som enligt 77 § inkomstskattelagen (1535/92) inte är skattepliktig inkomst samt inkomst av sådant arbete i Finland på vilket källskatt har innehållits liksom även betjäningssavgifter. Pensionsavgiften innehålls också av sådan kompletteringsdagpenning som betalas av en sjukkasse som avses i lagen om försäkringskassor (1164/92). Pensionsavgiften innehålls till den del arbetsgivaren är skyldig att ordna pensionsskydd för arbetstagaren. Arbetstagarnas avgift kan även beaktas i arbetsgivarens understödsavgifter.

Arbetstagarnas pensionsavgift är slutgiltig i den bemärkelsen att på den inte tillämpas ett sådant förfarande gällande förhandspremier och slutgiltig premie som tillämpas i fråga om arbetsgivarens försäkringspremie.

Enligt paragrafens 3 mom. svarar arbetsgivaren inför pensionsanstalten också vad gäller arbetstagarnas pensionsavgift.

I fråga om pensionsförsäkringspremien kan arbetsgivaren anföra besvär hos pensionsnämnden. Eftersom arbetstagarnas pensionsavgift i försäkringsteknisk mening är en del av den

arbetspensionspremie som arbetsgivaren ansvarar för, bör också arbetstagaren beredas möjlighet att söka ändring hos pensionsnämnden. Besvären kan gälla exempelvis avgiftens belopp eller begreppet pensionsgrundande lön. Det kan även bli fråga om att avgöra vilken pensionslag som skall tillämpas på arbetstagaren. Arbetstagaren kan anföra besvär om avgiftsgrunden hos pensionsnämnden och därefter söka ändring i nämndens beslut hos försäkringsdomstolen. Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare bestämmelser om på vilken lön pensionsavgiften skall innehållas samt andra bestämmelser om tillämpningen av denna paragraf.

17 §. Det föreslås att paragrafens 1 mom. utökas med ett omnämmande av att de myndigheter och inrättningar som beviljar förmåner som avses i 6 a och 7 b §§, dvs. folkpensionsanstalten, arbetskraftsförvaltningen samt utbildnings- och avgångsbidragsfonden är skyldiga att lämna uppgifter till pensionsskyddscentralen och pensionsanstalterna. I fråga om statskontoret ingår motsvarande stadganden i 17 § 2 mom.

19 b §. Det föreslås att stadgandet om en 18 år fylld persons rätt att själv göra sin pensionsansökan slopas i paragrafens 1 mom. Samtidigt föreslås det att i 2 mom. slopas stadgandet om att pensionen kan utbetalas till en pensionstagare som har fyllt 18 år. Dessa stadganden är överflödiga eftersom myndighetsåldern numera är 18 år.

I paragrafens 3 mom. föreslås inga ändringar. Hänvisningen i paragrafens 4 mom. till 6 § 3 mom. ändras till en hänvisning till den nya 6 a §.

Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1994. Det föreslås att den tillämpas på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar när lagen träder i kraft eller därefter.

På en arbetstagare, som innan denna lag har trätt i kraft fyllt 55 år och som vid denna lags ikraftträdande har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, föreslås det att 4 c § skall tillämpas sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När stadgandet tillämpas anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension föreslås kvarstå vid 55 år i fråga

om personer födda år 1939 eller tidigare. Därmed skulle de år 1940 födda vara den första åldersklassen på vilka den nedre åldersgränsen 58 år tillämpas.

Det föreslås att 4 e § 3 mom., som gäller den tid under vilken ett förhandsbeslut om individuell förtidspension är i kraft, skall tillämpas på förhandsbeslut som ges medan lagen är i kraft. Det 4 mom. som gäller tidpunkten då pensionen börjar, föreslås bli tillämpat på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 1994 eller senare. Detsamma gäller 4 e § 2 mom. där det stadgas om möjligheten att bevilja en arbetstagare som går i ålderspension inom den offentliga sektorn individuell förtidspension enligt en pensionsålder som är lägre än 65 år. Det föreslås att 5 b §, som gäller utbetalning av individuell förtidspension enligt beloppet för delpension samt möjligheten att lämna pensionen vilande, skall tillämpas även på pensioner som har beviljats innan lagen trädde i kraft, men dock tidigast räknat från det att lagen träder i kraft.

Det föreslås att 4 f och 4 g §§ som gäller den nedre åldersgränsen för deltidspensionering skall tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar när lagen träder i kraft eller därefter. Avsikten är att dessa paragrafer skall gälla personer som övergår till deltidarbete medan lagen är i kraft. Likaså föreslås det att 5 § 6 mom. som gäller intjänande av pension under tiden i deltidspension skall tillämpas på deltidspensioner som har börjat sedan lagen har trätt i kraft.

Det föreslås att 7 b § som gäller arbetspensionstillägget skall tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar när lagen träder i kraft eller därefter. Det föreslås att utbildnings- och rehabiliteringsförmåner som har betalats för tiden före ikraftträdandet skall lämnas obeaktade vid beräkningen av arbetspensionstillägg.

Det 5 mom. i 2 § som avser tekniskt avbrytande av ett arbetsförhållande skall enligt förslaget tillämpas räknat från den 1 januari 1994. Ifall arbetsförhållandet för en arbetstagare som före sagda dag har fyllt 54 men inte 62 år därvid har fortgått minst 10 år, föreslås det att arbetsförhållandet avbryts tekniskt den 31 december 1994.

Det föreslås att 8 § 2, 3 och 7 mom. som gäller samordningsgrunden skall tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar när lagen träder i kraft eller därefter.

Det föreslås att 5 § 1 mom. som gäller

pensionens höjda tillväxtprocent skall tillämpas räknat från den 1 januari 1994. Den höjda tillväxtprocenten skall enligt förslaget inte gälla tjänstgöringstid före denna tidpunkt.

Det föreslås att 1 § 1 mom. 1 punkten som gäller beräkningen av ålderspension samt 5 b § 3 mom. och 7 § 1, 2 och 4 mom. som gäller den pensionsgrundande lönen skall tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 1994 eller därefter.

1.2. Lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

1 §. Det föreslås att hänvisningsstadgandena i paragrafens 1 mom. ändras så, att de motsvarar de föreslagna ändringarna i lagen om pension för arbetstagare. Eftersom de stadganden som motsvarar stadgandena i 5 b § APL enligt förslaget intas i 5 b § KAPL, behövs hänvisningen till APL inte längre.

4 a §. I paragrafens 1 och 2 mom. stadgas om villkoren för erhållande av individuell förtidspension. Det föreslås att villkoren i övrigt kvarstår oförändrade, men att den nedre åldersgränsen för beviljande av pension höjs till 58 år.

I överensstämmelse med 4 e § 2 mom. APL föreslås det att kravet på återstående tid enligt paragrafens 2 mom. inte skall gälla när arbetstagaren går i ålderspension från den offentliga sektorn i en ålder som är lägre än 65 år.

I paragrafens 3 mom. föreslås att den tid under vilket ett förhandsbeslut är bindande skall förlängas från nuvarande sex månader till nio månader; motsvarande stadgande föreslås i 4 e § 3 mom. APL. Enligt förslaget kan ett förhandsbeslut vara bindande för pensionsanstalten längre tid än nio månader om arbetsgivaren och arbetstagaren sinsemellan kommer överens om en längre giltighetstid. Detta kan komma i fråga t.ex. om parterna vill utreda möjligheterna att ändra på arbetsuppgifterna.

Det föreslås att stadgandet om utbetalning av individuell förtidspension i paragrafens 4 mom. skall motsvara stadgandet i 4 e § 4 mom. APL. Om den som söker pension inte längre förvärvsarbetar, föreslås det att pensionen skall utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller förhandsbeslut. Det föreslås att pensionen av undantagsskäl skall kunna betalas retroaktivt, dock för högst ett år räknat från den månad

som följer efter ansökan. Såsom undantagsskäl betraktas inte den omständigheten att pensionen skulle vara större än den förmån som för samma tid skulle beviljas från något annat utkomstsystem. Till den som har endast utkomststöd och till den som saknar inkomster skall pensionen kunna betalas retroaktivt. Ifall ansöknings om folkpension har gjorts innan arbetspensionsansökningen gjordes, kan även detta utgöra ett undantagsskäl som berättigar till retroaktiv pension.

Stadgandena i paragrafens 5 mom. gäller indragning av individuell förtidspension till följd av återvunnen arbetsförmåga. Enligt förslaget skall pensionen dock inte längre indras med anledning av pensionstagarens förvärvsinkomster, utan pensionsrätten lämnas vilande. Det föreslås att 5 b § skall uppta stadganden om hur pensionstagarens förvärvsarbete skall inverka på den individuella förtidspensionen. Till paragrafens 5 mom. flyttas stadgandet i 2 mom., enligt vilket angående individuell förtidspension i tillämpliga delar gäller vad som stadgas om invalidpension.

5 §. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att till ålderspensionen inte längre skall räknas återstående tid från 63 års ålder till 65 års ålder. För att ålderspensionen skall kunna bestämmas så, att pensionen kan börja löpa omedelbart räknat från ingången av den månad som följer efter uppnådd pensionsålder, föreslås det att de löner som har utbetalats under de senaste sju månaderna inte skall beaktas. Dessa löner skall enligt förslaget ersättas med den lön som arbetstagaren under de senaste tolv månaderna har förtjänat i genomsnitt. Enligt förslaget utökas paragrafen dessutom med ett stadgande om att arbetstagarernas pensionsavgift skall avdras från lönen på samma sätt som enligt 7 § 5 mom. APL.

Ytterligare föreslås det att pensionens tillväxtprocent höjs till 2,5 räknat från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år. Stadgandet motsvarar det förslag till ändring som gäller 5 § 1 mom. APL.

Det föreslås att stadgandet i nuvarande 5 § 1 mom. som gäller den nedre gränsen för lön som berättigar till pension skall flyttas till 2 mom. I 1 och 2 mom. slopas samtidigt förhöjningskoefficienterna för de äldre åldersklasserna, eftersom dessa koefficienter inte längre kan tillämpas i fråga om de nya pensionerna.

Det föreslås att stadgandena i nuvarande 5 § 3—7 mom. flyttas till nya 5 b och 5 c §§ samt

att stadgandet i 8 mom. upphävs. Enligt sistnämnda stadgande höjs vid fastställandet av ålderspensionen den pensionsgrundande lönen bestämd på basis av arbetsförtjänster som erhållits medan deltidspension betalats. Detta stadgande föreslås nu bli upphävt.

5 b §. Det föreslås att till nya 5 b § 1 mom. flyttas det stadgande i 5 § 3 mom. som gäller beviljande av invalidpension i form av antingen full pension eller delpension. Individuell förtidspension beviljas som full pension. De stadganden som gäller beräkningen av återstående tid i anslutning till ålderspension och höjning av delpension skall enligt förslaget upphävas. Höjningen av delpensioner gäller inte längre nya pensioner. Det föreslagna stadgandet motsvarar 5 b 1 mom. APL.

Det föreslås att i paragrafens 2 mom. stadgas om hur förvärvsarbete inverkar på utbetalningen av individuell förtidspension. Enligt stadgandet kan individuell förtidspension betalas som delpension om pensionstagaren efter det att pensionen börjat löpa inleder förvärvsarbete som avses i de lagar som nämns i 8 § 4 mom. APL och därvid har en förvärvsinkomst som överstiger det stadgade gränobeloppet. Den individuella förtidspensionen ändras härvid dock inte till delpension, utan förtidspensionens belopp fastställs i stället enligt reglerna för delpension. Den individuella förtidspensionen föreslås kvarstå vilande trots att den kan betalas ut enligt beloppet för delpension. Om pensionstagarens förvärvsinkomster dock överstiger 3/5 av den pensionsgrundande lönen till vilken återstående tid ansluter sig, betalas den individuella förtidspensionen enligt förslaget inte alls, utan lämnas vilande. Om förvärvsinkomsterna överstiger ovan nämnda belopp indras i regel också invalidpensionen. Medan pensionen lämnats helt vilande skall arbetstagaren inte betraktas som pensionstagare. Stadgandet motsvarar det 2 mom. som har föreslagits i 5 b § APL.

Det föreslås att i paragrafens 3 mom. stadgas om den tidpunkt räknat från vilken invalidpensionen justeras ifall pensionstagarens arbetsförmåga förändras och räknat från vilken delpensionen ändras till individuell förtidspension. I den nuvarande lagens 1 § ingår en hänvisning till 5 b § 3 mom. APL. Det föreslås nu att motsvarande stadganden för klarhetens skull intas i 5 b § 3 mom. Stadgandet motsvarar det i APL föreslagna 5 b § 3 mom.

Enligt förslaget skall i paragrafens 4 mom.

intas ett stadgande om att indragen invalidpension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. I den gällande lagens 1 § 1 mom. ingår en hänvisning till 5 b § 4 mom. APL. Nu föreslås det att detta stadgande skall ingå i 4 mom. och att momentet skall utökas med ett stadgande om att delpension kan betalas såsom full pension under rehabiliteringstid som avses i arbetspensionslagarna, även om full pension skall betalas ut för kortare tid än ett år. Denna ändring är nödvändig därför att rehabiliteringsperioderna ofta understiger ett år, och eftersom utkomsten under pågående rehabilitering kan förutsätta att en delpension ändras till full pension om rehabiliteringsklienten inte samtidigt är i förvärvsarbete. Stadgandet motsvarar det föreslagna 5 mom. i 5 b § APL.

Det föreslås att i paragrafens 5 mom. stadgas om den tidpunkt från vilken individuell förtidspension skall börja betalas enligt samma belopp som delpension eller pensionsutbetalningen skall avbrytas. Detta skall enligt förslaget ske räknat från följande möjliga betalningsperiod. Om pensionstagaren börjar förvärvsarbete skall han anmäla detta till pensionsanstalten. Detta är nödvändigt också med tanke på kontrollen av sättet för pensionsutbetalningen. Ifall sådana ändrade omständigheter som inverkar på pensionen inte anmäls, kan pensionsanstalten återkräva de pensionsrater som har betalats utan grund räknat från den tidpunkt när pensionstagaren började förvärvsarbete.

Det föreslås att i paragrafens 6 mom. stadgas att individuell förtidspension som har varit vilande på ansökan kan börja betalas ut på nytt enligt sitt tidigare belopp. Enligt förslaget skall såsom dylik ansökan gälla arbetstagarens anmälan om att arbetet antingen har upphört eller minskat till minst det tillåtna gränobeloppet. Utöver villkoren gällande förvärvsinkomsterna behöver de övriga villkoren för beviljande av pension inte klarläggas på nytt. Enligt förslaget skall pensionen börja utbetalas räknat från ingången av den månad som följer efter ansökan. Av undantagsskäl kan pensionen betalas retroaktivt för högst ett år före ansökan. Det föreslagna stadgandet motsvarar det i 5 b § APL föreslagna 7 mom.

Enligt förslaget skall paragrafens 7 mom. innehålla stadganden om indragning av individuell förtidspension som har varit vilande. Det föreslås att pensionen på ansökan av pensionstagaren skall kunna indras räknat från ingång-

en av den månad som följer efter ansökan. Detta förfarande kan vara nödvändigt t.ex. i sådana fall, där inkomstnivån i pensionstagarens nya arbete är högre än den pensionsgrundande lönen och han önskar tjäna in nytt pensionskydd. Söker pensionstagaren dock pension på nytt inom två år räknat från indragningen, beviljas pensionen med stöd av 7 b § 2 mom. enligt samma grunder som den tidigare pensionen. Om krav på ny utbetalning av vilande individuell förtidspension inte har framställts inom fem år räknat från indragningen, anses det utan särskilt beslut att förtidspensionen upphör vid utgången av nämnda 5-årsperiod. Detta innebär att den individuella förtidspensionen i fråga om pensionstagare som har fyllt 60 år kvarstår vilande fram till åldern för ålderspensionering. Stadgandet motsvarar det i 5 b § APL föreslagna 8 mom.

5 c §. Det föreslås att till paragrafens 1 mom. flyttas stadgandet i nuvarande 5 § 4 mom. gällande den till pension berättigande lönen. Då ålders- och invalidpensionens storlek fastställs beaktas enligt det nuvarande momentet inte lön som arbetstagaren har uppburet medan han fick sådan på arbetspensionslagarna grundad pension vars storlek har fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst. Enligt ordalydelsen i nuvarande 4 mom. skall arbetstagaren uppbära sagda pension, men inom rättspraxis har intjänandet av nytt pensionskydd hindrats av att arbetstagaren har genom ett pensionsbeslut fastställt rätt till nämnda pension. I dessa fall har samma tid redan räknats såsom till pension berättigande i den heffektiva pensionen. Det föreslås att ordalydelsen i stadgandet ändras i enlighet med rådande rättspraxis. Arbetstagaren skall därmed enligt förslaget inte intjäna nytt pensionskydd i sådant förvärvsarbete som han utför samtidigt som han har en vilande individuell förtidspension. För detta förvärvsarbete skall arbetsgivaren och arbetstagaren dock betala socialskyddsavgifter och andra försäkringspremier. Den föreslagna ändringen motsvarar i övrigt den föreslagna ändringen i 6 § 1 mom. APL.

Det föreslagna 2 mom. motsvarar 5 § 5 mom. i den nuvarande lagen. Hänvisningen till 4 mom. ändras till en hänvisning till 1 mom.

5 d §. Det föreslås att stadgandet i nuvarande 5 § 6 mom. som gäller samordningsgrunden skall flyttas till 1 mom. i denna paragraf. Enligt

förslaget skall stadgandet ändras så att man vid valet av samordningsgrund kan beakta KAPL-lönen eller den lön för återstående tid som beräknas enligt den föreslagna nya 7 a § också i sådana fall där återstående tid inte ansluter sig till KAPL-pensionen. Lönen skall minska med arbetstagarnas pensionsavgift. Samtidigt föreslås det att de gällande stadgandena om KAPL-löner enligt vissa arbetsbenämningar skall upphävas.

Enligt förslaget skall stadgandena i nuvarande 5 § 7 mom. flyttas till 5 d § 2 mom. Samtidigt ändras ordalydelsen i den sista meningens delvis och fogas till denna ett omnämnande av arbetstagarnas pensionsavgift.

7 §. Stadgandena i den nuvarande 7 § preciseras, momentindelningen ändras och vissa moment flyttas till de nya 7 a och 7 b §§. Det föreslås att paragrafens 1 mom. skall innehålla stadganden om under vilka förutsättningar den lön som arbetstagaren skulle ha förtjänat från arbetsoförmågans början till dess han uppnått pensionsåldern (lön för återstående tid) skall räknas såsom till pension berättigande. Det i den gällande paragrafens 1 mom. nämnda villkoret angående bosättning i Finland flyttas till 5 mom. Samtidigt flyttas de stadganden i 4, 5 och 7 mom. som gäller lön för återstående tid så, att stadgandena i 4 mom. flyttas till paragrafens 1 mom. och stadgandena i 7 mom. till paragrafens 5 mom. Stadgandet i nuvarande 5 mom. flyttas till 7 mom. i den nya 7 b §.

Det föreslås att i paragrafens 2 mom. stadgas om den s.k. efterkarenstiden, dvs. de dagar som förlänger tiden under vilken rätten till återstående tid är i kraft efter det att arbetsförhållandet har avslutats. I propositionen föreslås att utöver de dagar som nämns i den nuvarande lagens 7 § 1 mom. även vissa andra förmåner skall förlänga efterkarenstiden på motsvarande sätt. Dessa förmåner är personligt stöd för yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragetsfonden, stats-tjänstemannalagen, grundskolelagen eller gymnasielagen samt utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Stadgandet motsvarar det 2 mom. som föreslås i 6 a § APL.

Det föreslås att i paragrafens 3 mom. stadgas om arbetstagarens rätt till återstående tid om han har fått enligt förtjänsten avvägd arbetslöshetsdagpenning. Stadgandet ingår i 7 § 1 mom. i den gällande lagen. Om arbetstagaren har fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning

med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan efterkarenstiden har löpt ut efter det att arbetsförhållandet upphörde, skall den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande tid när den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs. Stadgandet motsvarar det 3 mom. som föreslås i 6 a § APL.

Det föreslås att i paragrafens 4 mom. skall ingå ett stadgande enligt vilket den återstående tiden skall räknas såsom till pension berättigande på grundvalen av barnavårdstid. Stadgandet ingår i 7 § 1 mom. i den gällande lagen. Det nuvarande stadgandet avser enbart kvinnliga arbetstagare. Nu föreslås det att stadgandet skall vara könsneutralt. Samtidigt föreslås det att ett nytt villkor införs, enligt vilket krävs att arbetstagaren på grund av ifrågavarande barn har fått i sjukförsäkringslagen avsedd moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård av barn. Förlängningen är därmed kopplad till förmåner som uppbärs i Finland. Denna faktor har betydelse framför allt efter det att avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har trätt i kraft. Stadgandet motsvarar det 4 mom. som föreslås i 6 a § APL.

Avsikten är att stadgandet om barnavårdstiden fortfarande skall vara subsidiärt i förhållande till de övriga stadgandena gällande återstående tid sålunda, att förstnämnda stadgande tillämpas endast när den återstående tiden inte räknas såsom till pension berättigande med stöd av andra stadganden.

Det föreslås att i paragrafens 5 mom. stadgas om krav på boende i Finland för att en arbetstagare skall ha rätt till återstående tid. Stadgandena ingår i 7 § 1 och 8 mom. i den nuvarande lagen.

7 a §. Det föreslås att i paragrafens 1—5 mom. stadgas om beloppet av lönen för återstående tid. Stadgandena ingår i 7 § 1 mom. i den gällande lagen. Enligt förslaget skall i stadgandet nämnas den minskning som föranleds av arbetstagarnas pensionsavgift.

7 b §. Det föreslås att stadgandet i nuvarande 7 § 2 mom. flyttas till 7 b § 1 mom. I paragrafens 1 mom. skall enligt förslaget stadgas om hur arbetstagarens tid i invalidpension räknas såsom till pension berättigande när ny pension senare beviljas. Samtidigt föreslås det att omnämmandet av lagen om förtidspension för frontveteraner slopas, eftersom stadgandet inte

längre kan tillämpas. Stadgandet motsvarar det 1 mom. som föreslås i 6 c § APL.

Det föreslås att i paragrafens 2 mom. stadgas om beviljande av pension enligt tidigare grunder. Stadgandet ingår i 7 § 2 mom. i den gällande lagen. Det föreslås att den tid efter vilken pensionen beviljas enligt tidigare grunder skall förlängas till två år. Omnämmandet av lagen om förtidspension för frontveteraner har slopats, eftersom tillämpning av stadgandet inte längre är möjlig. Stadgandet motsvarar det 2 mom. som föreslås i 6 c § 2 mom. APL.

Det nuvarande stadgandet i 7 § 2 mom. om beviljande av pension enligt tidigare grunder flyttas till 7 b § 3 mom. Enligt förslaget stadgas i momentet att nytt pensionsskydd inte intjänas om pensionen beviljas enligt tidigare grunder. Detta förutsätter att i den pension som beviljas på tidigare grunder har beaktats den återstående tiden eller motsvarande arbetsförtjänst. Härvid räknas inte ett arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet som fortsätter efter att den tidigare pensionen har upphört såsom till pension berättigande, eftersom samma tid redan räknas såsom till pension berättigande under den återstående tiden. Stadgandet motsvarar det i 6 c § 3 mom. APL föreslagna momentet. Stadgandet i nuvarande 7 § 3 mom. flyttas till paragrafens 4 mom. och den däri ingående hänvisningen ändras till 5 c §.

Det föreslås att i paragrafens 5 mom. stadgas om till vilket arbetsförhållande den återstående tiden fogas i situationer som avser s.k. garanterat arbete. Stadgandena ingår för närvarande i den för viss tid stiftade lagen om beaktande i undantagsfall av garanterat arbete i arbetspensionsskyddet. Denna lag är i kraft fram till den 30 juni 1993. Det föreslås att motsvarande stadgande nu flyttas permanent till arbetspensionslagarna. Trots att bestämmelserna om garanterat arbete har upphävts räknat från ingången av 1993, kommer detta arbete många år framöver att ha betydelse vid beräkningen av arbetspensioner.

Enligt det föreslagna 5 mom. skall återstående tid inte fogas till ett arbetsförhållande i garanterat arbete om arbetstagaren har fyllt 55 år och om den pensionsgrundande lönen i detta arbetsförhållande är mindre än motsvarande lön som har uträknats på grundval av det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet. I dessa fall är det meningen att den återstående tiden skall fogas till ett arbets- eller tjänsteförhållande som har föregått det garanterade arbetet,

förutsatt att arbetstagaren på grundval av detta alltså har rätt till återstående tid när det garanterade arbetet börjar. Dessutom föreslås ett stadgande enligt vilket arbetstagaren inte heller på grund av det garanterade arbetet förlorar sin rätt till återstående tid från ett tidigare arbets- eller tjänsteförhållande, ifall han inte redan har förlorat denna rätt vid den tidpunkt när hans garanterade arbete började. Stadgandet motsvarar det i 6 b § APL föreslagna 4 mom.

Det föreslås att stadgandet i den gällande lagens 7 § 4 mom. flyttas till 7 b § 6 mom. I momentet stadgas om fastställandet av invalidpension för en arbetstagare som har fått rehabiliteringspenning. Enligt förslaget skall den i stadgandet nämnda tiden på ett år förlängas till två år.

Stadgandet i den nuvarande lagens 7 § 8 mom. föreslås bli flyttat till 7 b § 7 mom. Den däri ingående hänvisningen till 1 mom. ändras samtidigt till en hänvisning till 7 § 1 mom.

9 §. Paragrafens 1 mom. utökas med ett tillägg som gäller tilläggsfonderingen i anslutning till ålderspensionerna.

10 c §. I paragrafen stadgas om arbetstagarnas pensionsavgift. Enligt förslaget skall arbetsgivaren innehålla den i 12 b § 1 mom. APL avsedda pensionsavgiften av sina anställdas löner samt inför pensionsanstalten svara för avgiften såsom för sin egen premie. Pensionsavgiften är lika stor som avgiften enligt lagen om pension för arbetstagare.

Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1994. Det föreslås att den tillämpas på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar när lagen träder i kraft eller därefter.

Enligt förslaget skall den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension kvarstå vid 55 år i fråga om arbetstagare som är födda 1939 eller tidigare. Därmed skulle de år 1940 födda vara den första åldersklassen på vilken den nedre åldersgränsen 58 år tillämpas.

Det föreslås att 4 a § 3 mom., som gäller den tid under vilken ett förhandsbeslut om individuell förtidspension är i kraft, skall tillämpas på förhandsbeslut som ges när lagen är i kraft. Det 4 mom. som gäller tidpunkten då pensionen börjar föreslås bli tillämpat på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 1994 eller senare. Detsamma gäller 4 a § 2 mom., där det stadgas om möjligheten att bevilja en arbetstagare som går i ålderspension

inom den offentliga sektorn individuell förtidspension enligt en pensionsålder som är lägre än 65 år.

Enligt förslaget skall 5 b §, som gäller utbetalning av individuell förtidspension enligt beloppet för delpension samt möjligheten att lämna pensionen vilande, tillämpas även på pensioner som har beviljats innan lagen trädde i kraft, men dock tidigast räknat från det att lagen träder i kraft.

Det föreslås att 5 § 1 mom. som gäller pensionens höjda tillväxtprocent skall tillämpas räknat från den 1 januari 1994. Den höjda tillväxtprocenten skall enligt förslaget inte gälla till pension berättigande lön som förtjänats före denna tidpunkt. Vidare föreslås det att det stadgande som gäller beräkning av ålderspensionen skall tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 1994 eller därefter.

1.3. Lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande

2 §. Till paragrafen har fogats ett stadgande om arbetstagarnas skyldighet att delta i bekostandet av pensionsskyddet. Ändringen har gjorts i 1 mom.

4 §. Det föreslås att hänvisningen i paragrafens 1 mom. till 6 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare skall ändras till en hänvisning till 6 § 1 mom. och till de nya 6 a—6 c §§.

5 §. Till paragrafen har på samma sätt som i lagen om pension för arbetstagare fogats ett stadgande om hur arbetstagarnas pensionsavgift skall beaktas vid fastställandet av den pensionsgrundande arbetsförtjänsten.

6 §. I paragrafen har beaktats den effekt som arbetstagarnas pensionsavgift har vid fastställandet av den pensionsgrundande arbetsförtjänsten. I övrigt är paragrafen oförändrad.

7 a §. I paragrafen stadgas om arbetstagarnas pensionsavgift. Avgiften är av samma storlek som pensionsavgiften enligt lagen om pension för arbetstagare. I fråga om arbetstagarnas pensionsavgift har arbetsgivaren samma skyldigheter som gäller avgiften enligt lagen om pension för arbetstagare.

Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1994. Det föreslås att den tillämpas på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar när lagen träder i kraft eller därefter.

1.4. Lagen om pension för företagare

1 §. I paragrafen stadgas om skyldigheten att uppta försäkring. Orsaken till att stadgandet föreslås bli ändrat är att till ålderspensionen inte längre skall räknas s.k. återstående tid mellan 63 års ålder och 65 års ålder, utan att intjänande av pension under denna tid förutsätter att företagareverksamheten fortsätter. Om företagareverksamheten fortsätter, intjänas pensionen under denna tid enligt den förhöjda tillväxtprocenten 2,5 %.

Det föreslås att till paragrafens 4 och 5 punkter flyttas de stadganden i den nuvarande lagens 5 § 3 mom. som gäller skyldigheten att uppta försäkring, varvid 5 § 3 mom. kan upphävas.

6 §. Det föreslås att hänvisningen till 6 § 3 mom. APL skall ändras till en hänvisning till 6 § 1 mom. och till de nya 6 a—6 c §§.

7 §. Det föreslås att i paragrafens 2 mom. slopas de stadganden som gäller fogandet av återstående tid till ålderspensionen.

Enligt förslaget skall i paragrafens 4 mom. slopas de stadganden enligt vilka den pensionsgrundande arbetsinkomsten för deltidspensionstiden skall höjas med vissa koefficienter. Dessa koefficienter är inte längre nödvändiga, eftersom pensionsskyddet för tiden i deltidspension tillväxer enligt 5 § 6 mom. APL.

7 a §. Paragrafen föreslås innehålla stadganden om arbetspensionstillägget. Enligt FöPL skall de dagar för vilka företagaren har fått rehabiliteringspenning berättiga till arbetspensionstillägg. Stadgandet skulle därmed motsvara 7 b § APL.

17 §. Det föreslås att hänvisningsstadgandena i paragrafen ändras i enlighet med de i APL föreslagna ändringarna.

Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1994. Det föreslås att den tillämpas på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar när lagen träder i kraft eller därefter.

Det föreslås att 1 § 3 mom. 3 punkten och 7 § 2 och 4 mom. som gäller beräkningen av ålderspensionen skall tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 1994 eller därefter.

Vid tillämpningen av stadgandena i 7 a § beaktas inte i 1 mom. avsedda förmåner som har betalats för tiden före ikraftträdandet.

1.5. Lagen om pension för lantbruksföretagare

1 §. I paragrafen stadgas om skyldigheten att uppta försäkring. Orsaken till att paragrafens 1 mom. föreslås bli ändrat är att till ålderspensionen inte längre skall räknas s.k. återstående tid mellan 63 års ålder och 65 års ålder, utan att intjänande av pension under denna tid förutsätter att företagareverksamheten fortsätter. Om företagareverksamheten fortsätter, intjänas pensionen under denna tid enligt den förhöjda tillväxtprocenten 2,5 %.

Det föreslås att till paragrafens 3 och 4 punkter flyttas de stadganden i den nuvarande lagens 6 § 3 mom. som gäller skyldigheten att uppta försäkring, varvid 6 § 3 mom. kan upphävas.

7 §. Det föreslås att hänvisningen till 6 § 3 mom. APL skall ändras till en hänvisning till 6 § 1 mom. och till de nya 6 a—6 c §§.

8 g §. Det föreslås att paragrafens 4 mom. upphävs. En justering av arbetsinkomsten skall därmed vara möjlig också efter det år under vilket lantbruksföretagaren fyller 62 år. Ändringen ansluter sig till 1 § 3 mom. 4 punkten som gäller beräkning av ålderspensionen.

8 i §. Det föreslås att paragrafens 4 mom. upphävs. Momentet innehåller stadganden enligt vilka den pensionsgrundande arbetsinkomsten för deltidspensionstiden skall höjas med vissa koefficienter. Dessa koefficienter är inte längre nödvändiga, eftersom pensionsskyddet för tiden i deltidspension tillväxer enligt 5 § 6 mom. APL.

8 k §. Paragrafen föreslås innehålla stadganden om arbetspensionstillägget. Enligt lagen om pension för lantbruksföretagare skall de dagar för vilka företagaren har fått rehabiliteringspenning berättiga till arbetspensionstillägg. Stadgandet skulle därmed motsvara 7 b § APL.

19 §. Det föreslås att hänvisningsstadgandena i paragrafen ändras i enlighet med de i APL föreslagna ändringarna.

Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1994. Det föreslås att den tillämpas på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar när lagen träder i kraft eller därefter.

Det föreslås att 1 § 3 mom. 2 punkten och 8 g § 4 mom. som gäller beräkningen av ålders-

pensionen skall tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 1994 eller därefter.

Vid tillämpningen av stadgandena i 8 k § beaktas inte i 1 mom. avsedda förmåner som har betalats för tiden före ikraftträdandet.

1.6. Folkpensionslagen

20 §. I paragrafens 1 mom. 2 punkt stadgas om åldersgränsen för invaliditetspension som betalas i form av individuell förtidspension. Det föreslås att den nedre åldersgränsen härvid höjs från 55 år till 58 år.

Det föreslås att paragrafens 2 och 3 mom. upphävs, eftersom de däri stadgade nedre åldersgränserna för arbetslöshetspension inte längre kan tillämpas på nya pensioner eller på retroaktivt beviljade pensioner.

22 a §. I paragrafens 1 mom. stadgas om villkoren för beviljande av individuell förtidspension. Det föreslås att åldersgränsen för individuell förtidspension höjs till 58 år. Vidare föreslås att det krav beträffande förvärvsinkomsten som nämns i den andra meningen i paragrafens 1 mom. skall ändras så att förvärvsinkomstens belopp uppskattas för varje kalendermånad och inte i medeltal per månad. Orsaken till detta är att den individuella förtidspensionen inte längre skall indras på grund av förvärvsinkomsterna, utan den föreslås bli vilande eller utbetald enligt halverat belopp. Dessutom föreslås det att också de dagar för vilka den försäkrade har fått personligt stöd för yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden, statstjänstemannalagen, grundskolelagen eller gymnasielagen samt utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning skall förlänga den tid på 360 dagar som räknas från det att arbetet upphörde till tidpunkten när den arbetsförmåga inträdde som berättigade till individuell förtidspension. De övriga förutsättningarna för erhållande av pension föreslås kvarstå oförändrade.

Pensionsanstalten skall på tjänstens vägnar beakta de i paragrafens 1 mom. 6 punkt uppräknade rehabiliteringspenningdagar och motsvarande dagar för vilka ersättning för inkomstbortfall betalats och vilka förlänger den ovan nämnda tiden på 360 dagar, eftersom pensionsanstalten får uppgift om dylika rehabiliteringspenningar och ersättningar som har

betalats på annat håll. Därför föreslås det att den sista satsen i den sista meningen i 1 mom. 6 punkten skall upphävas; enligt denna sats skall de ersättningsdagar som avses i punkten beaktas endast på grund av den försäkrades anmälan.

Det föreslås att paragrafens 2 mom. utökas med ett stadgande enligt vilket rätten till pension skall kvarstå i sådana fall, där den försäkrade har fått dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan de ovan nämnda 360 dagarna har förflutit.

I paragrafens 4 mom. stadgas om den försäkrades rätt till ett förhandsbeslut varav framgår om han uppfyller villkoret gällande nedgången i arbetsförmågan och villkoret gällande den tid som skall ha förflutit sedan arbetet upphörde fram till begynnelsestidpunkten för den arbetsförmåga som berättigar till individuell förtidspension. Det föreslås att den tid under vilket förhandsbeslutet är bindande skall förlängas från sex till nio månader. Arbetsgivaren och arbetstagaren skall enligt förslaget dessutom ha möjlighet att sinsemellan komma överens om en längre tid än nio månader, som likaså är bindande för pensionsanstalten.

Det föreslås att i paragrafens 5 mom. stadgas att individuell förtidspension kan betalas enligt halvt belopp eller lämnas vilande. Enligt den nuvarande lagen skall individuell förtidspension indras om pensionstagaren börjar förvärvsarbete och hans förvärvsinkomst uppgår till i medeltal den gränsinkomst som anges i 1 mom., dvs. 1 069,86 mk per månad år 1993. Enligt förslaget skall pensionen inte längre indras, utan beroende på inkomstens storlek skall den antingen halveras eller lämnas vilande. Den individuella förtidspensionen betalas enligt halvt belopp om pensionstagarens förvärvsinkomst överstiger den stadgade inkomstgränsen men är mindre än 3/5 av den pensionslön eller arbetsinkomst som ligger till grund för arbetspensionen. I halverad pension skall enligt förslaget betalas hälften av den individuella förtidspension som den försäkrade uppbar före halveringen. Till pensionen fogat bostadsbidrag halveras dock inte. Om förvärvsinkomsten är större än 3/5 av den pensionslön eller arbetsinkomst som ligger till grund för arbetspensionen skall pensionen lämnas vilande.

I paragrafens 6 mom. föreslås att vilande individuell förtidspension kan börja utbetalas

på ansökan av den försäkrade. Enligt förslaget skall såsom dylik ansökan gälla arbetstagarens skriftliga anmälan om att arbetet antingen har upphört eller att inkomsten har minskat till det stadgade gränsbeloppet. Utöver villkoren gällande förvärvsinkomsterna behöver de övriga villkoren för beviljande av pension inte klarläggas på nytt. Enligt förslaget skall pensionen börjar utbetalas räknat från ingången av den månad som följer efter ansökan. Av undantags-skäl kan pensionen betalas retroaktivt för högst ett år före ansökan.

Det föreslås att paragrafens 7 mom. skall innehålla stadganden om att vilande individuell förtidspension skall kunna indras eller upphöra. Enligt förslaget skall pensionen på ansökan av pensionstagaren kunna indras. Om den försäkrade inte kräver utbetalning av vilande individuell förtidspension inom fem år räknat från att den lämnades vilande, anses det utan särskilt beslut att pensionen upphör.

I paragrafens 8 mom. föreslås ett stadgande enligt vilket den försäkrade inte skall betraktas som pensionstagare under den tid individuell förtidspension är vilande. Detta innebär att den försäkrade har möjlighet att få dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, handikappbidrag, familjepension och frontmannapension. Dessa förmåner skulle han som pensionstagare inte ha rätt till. Om den försäkrade dör medan hans individuella förtidspension är vilande, betalas också begravningsbidraget enligt fullt belopp. Folkpensionspremien påförs på samma sätt som den påförs dem som inte uppbär pension.

Paragrafens 9 och 10 mom. motsvarar utan ändring nuvarande 4 och 5 mom.

22 c §. I paragrafens 1 mom. stadgas om förutsättningarna för beviljande av arbetslöshetspension. Berättigade till arbetslöshetspension skall fortfarande vara långvarigt arbetslösa försäkrade som har fyllt 60 år. Det föreslås att punkterna 1 och 2 i momentet ändras så att arbetslöshetspension kan beviljas från folkpensionssystemet enbart under förutsättning att den försäkrade har rätt till motsvarande pension också från arbetspensionssystemet. Om såsom till arbetspension berättigande tid kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst och om den försäkrade under de 15 kalenderår som närmast föregick arbetslösheten har arbetat minst fem år i ett arbets- eller tjänsteförhållande som

omfattas av arbetspensionslagarna, skall den försäkrade enligt förslaget ha rätt till arbetslöshetspension också från folkpensionssystemet. Dessutom förutsätts det att den försäkrade har uppburit antingen dagpenning avvägd enligt förtjänsten eller grunddagpenning för den maximitid som gäller förtjänstvägd dagpenning. Förslaget innebär sålunda att arbetslöshetspensioneringen uppskjuts jämfört med den rådande situationen.

26 §. Det föreslås att paragrafens 1 mom. 2 punkt ändras så att de förmåner som grundar sig på olycksfallsförsäkring enligt olika lagar skall räknas såsom inkomst i folkpensionens tilläggsdel. Såsom tilläggsdelsinkomst skall enligt förslaget beaktas olycksfallspensioner, familjepensioner, livräntor och försörjningspensioner enligt de olika lagarna om obligatorisk och frivillig olycksfallsförsäkring. Om förmånerna grundar sig på privat olycksfallsförsäkring skall de dock inte beaktas såsom dylik inkomst.

Enligt förslaget skall paragrafens 7 mom. innehålla ett stadgande om hur en pension enligt arbetspensionslagarna skall beaktas såsom inkomst vid fastställandet av tilläggsdel gällande individuell förtidspension som halverats med stöd av folkpensionslagen. Såsom inkomst beaktas ett belopp motsvarande full individuell förtidspension enligt arbetspensionslagarna i stället för den enligt beloppet för delpension i praktiken utbetalade individuella förtidspensionen. Samtidigt slopas det nuvarande 7 mom. Momentet är onödigt eftersom paragrafens 3 mom. redan innehåller ett stadgande om hur arbetspensionen skall beaktas såsom inkomst i form av emotsedd pension vid fastställandet av ålderdomspensionens tilläggsdel.

31 §. I paragrafens 2 mom. stadgas om beviljande av invaliditetspension och individuell förtidspension efter indragen invaliditetspension. För närvarande förutsätter beviljandet av invaliditetspension och individuell förtidspension efter indragen invaliditetspension bland annat att den till pension berättigande invaliditeten har börjat inom ett år efter att den tidigare pensionen upphörde. Det föreslås att stadgandet ändras så att nämnda tidsperiod på ett år förlängs till två år.

31 a §. Arbetskraftsmyndighetens i paragrafen stadgade skyldighet att med sex månaders mellanrum kontrollera om pensionstagaren fortfarande är arbetslös och att anmäla detta

till folkpensionsanstalten skall enligt förslaget upphävas, eftersom stadgandet inte har tillämpats i praktiken.

39 §. Det föreslås att paragrafens 6 mom. upphävs eftersom påbörjandet av arbetslöshetspensionen inte längre skall vara bundet enbart till det intyg som dagpenningutbetalaren utfärdar. Arbetslöshetspensionen skall med stöd av paragrafens 1 mom. beviljas från ingången av månaden efter den under vilken rätten till pension uppkom, dvs. när samtliga villkor för beviljande av arbetslöshetspensionen har uppfyllts.

39 a §. I paragrafens 1 mom. stadgas om tidpunkten när individuell förtidspension börjar betalas ut. Det föreslås att pensionen skall betalas från ingången av månaden efter ansökan om förhandsbeslut eller, om pension söks utan förhandsbeslut, från ingången av månaden efter pensionsansökan. Syftet med ändringen är att försöka minska på betalningstrafiken när det gäller betalning av retroaktivt beviljad pension. Den som betalar ut arbetslöshetspensionen har rätt att lyfta pensionen enligt ett belopp motsvarande dagpenningens belopp, ifall pensionen betalas ut för samma tid som dagpenningen. Det föreslås att pensionen av undantagsskäl skall kunna betalas retroaktivt för högst ett år. Till den som har endast utkomststöd och till den som saknar inkomster skall pensionen sålunda kunna betalas retroaktivt. Om arbetspensionsansökningen har gjorts före folkpensionsansökningen, kan även detta utgöra ett undantagsskäl som berättigar till retroaktiv pension. Såsom undantagsskäl betraktas inte den omständigheten att pensionen skulle vara större än den förmån som för samma tid skulle beviljas från något annat utkomstsystem.

43 a §. I paragrafens 1 mom. stadgas att folkpensionen i vissa fall skall betalas till en arbetskraftskommission eller arbetslöshetskassa. Momentet är överflödigt och det föreslås därför bli upphävt. En retroaktiv pension som har beviljats för tiden för arbetslöshetsdagpenning kan nämligen med stöd av paragrafens gällande 2 mom. betalas till dagpenningutbetalaren, som numera är antingen en socialförsäkringskommission eller arbetslöshetskassa.

Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1994.

I fråga om den individuella förtidspensionen föreslås det att lagen tillämpas så att stadgandet i 39 a § 1 mom., som gäller tidpunkten då

pensionen börjar, skall tillämpas på sådana fall där förutsättningarna för erhållande av pension uppfylls efter att lagen har trätt i kraft.

Det föreslås att de stadganden som gäller beräkningen av de 360 dagar som förutsätts för pensionering, bevarandet av rätten till individuell förtidspension i vissa fall gällande arbetslöshetsdagpenning, den tid under vilken ett förhandsbeslut är bindande samt påbörjandet av individuell förtidspension efter invaliditetspension skall tillämpas på de ansökningar som blir anhängiga efter att lagen har trätt i kraft.

Enligt förslaget skall de stadganden i 22 a § 7—10 mom. som gäller utbetalning av halverad individuell förtidspension, situationer där pensionen lämnas vilande, utbetalning av pension som har varit vilande, indragning av pension på begäran, indragning av pension samt de stadganden som gäller den försäkrades ställning liksom även stadgandet i den andra meningen i 22 a § 1 mom. som gäller uppskattningen av förvärvsinkomsten tillämpas räknat från att denna lag träder i kraft också på de pensioner som har börjat innan lagen trätt i kraft.

Det föreslås att åldersgränsen för individuell förtidspension skall vara 58 år. I 4 mom. i ikraftträdelsestadgandet föreslås dock att försäkrade som är födda 1939 eller tidigare också efter ikraftträdandet skall vara berättigade till individuell förtidspension enligt den nedre åldersgränsen, förutsatt att de i övrigt uppfyller villkoren för erhållande av individuell förtidspension. Därmed utgör de som är födda 1940 den första åldersklassen för vilken den nedre åldersgränsen på 58 år skall gälla.

Enligt förslaget skall på försäkrade, som har fyllt 55 år innan denna lag har trätt i kraft och som när lagen träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, tillämpas de nuvarande stadgandena i fråga om villkoren för beviljande av arbetslöshetspension och tidpunkten då arbetslöshetspensionen börjar. Därmed är det enligt förslaget möjligt att bevilja dessa försäkrade arbetslöshetspension på grundval av 200 dagpenningdagar utan krav på rätt till återstående tid och arbetshistoria. Vid tillämpningen av detta stadgande anses den försäkrade ha rätt till dagpenning också för den självrisktid som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Arbetslöshetspension kan beviljas i enlighet med de nuvarande stadgandena också ifall den försäkrade beviljas arbetslöshetspension enligt

arbetspensionslagarna och detta pensionsfall har inträffat innan denna lag trädde i kraft.

Det föreslås att olycksfallspensioner, familjepensioner, livräntor och försörjningspensioner enligt de olika lagarna om frivillig olycksfallsförsäkring skall beaktas som inkomst i tilläggsdelen endast ifall nämnda förmån har börjat efter att denna lag har trätt i kraft.

1.7. Lagen om utkomstskydd för arbetslösa

4 §. Enligt förslaget skall den som uppbär delinvalidpension från arbetspensionssystemet få rätt till arbetslöshetsdagpenning. Syftet med ändringen är att göra det lättare för personer med partiell arbetsförmåga att söka sig till arbetslivet, samtidigt som de tryggas en skälig utkomst.

22 §. I fråga om dem som uppbär delinvalidpension beräknas arbetsinkomsten på grundval av den arbetsinkomst där lönen baserar sig på vederbörandes kalkylerade lön i heltidsarbete.

Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1994.

1.8. Lagen om beaktande i undantagsfall av garanterat arbete i arbetspensionsskyddet

2 §. I fråga om beaktandet i undantagsfall av garanterat arbete i arbetspensionsskyddet gäller en för viss tid stadgad lag som är i kraft fram till den 30 juni 1993. Eftersom det garanterade arbetet under många år framöver kommer att ha betydelse vid beräkningen av arbetspensionen och eftersom ett permanent stadgande om detta föreslås i 6 b § lagen om pension för arbetstagare, föreslås det att den för viss tid stadgade lagens giltighetstid förlängs till utgången av 1993.

2. Ikraftträdande.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1994, dock så att lagen om ändring av 2 § lagen om beaktande i undantagsfall av garanterat arbete i arbetspensionsskyddet skall träda i kraft den 1 juli 1993.

3. Lagstiftningsordning

I propositionen föreslås att åldersgränsen för

individuell förtidspension höjs från 55 år till 58 år och att villkoren för beviljande av arbetslöshetspension skärps så, att pensioneringen förutsätter sammanlagt minst fem års förvärvsarbete under loppet av 15 år.

De år 1940 födda är den första årsklassen på vilken den höjda åldersgränsen för individuell förtidspension kommer att tillämpas. I praktiken kommer den höjda åldersgränsen att gälla de år 1940 födda räknat från ingången av 1995, dvs. året under vilket de fyller 55 år. Redan 1994 kan de år 1940 födda få ett förhandsbeslut om individuell förtidspension. I dessa beslut skall 58 års ålder anges som villkor för pensioneringen. Eftersom förslaget inte innebär att man i fråga om den individuella förtidspensionen gör intrång på en enda persons löpande individuella förtidspension och eftersom förslaget inte heller lägger hinder för verkställandet av ett redan givet förhandsbeslut, har den föreslagna höjningen av åldersgränsen för individuell förtidspension inte en sådan försvagande effekt på det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet att på förslaget borde tillämpas 66 § 7 mom. riksdagsordningen enligt vilket ett lagförslag kan lämnas vilande.

En skärpning av villkoren för beviljande av arbetslöshetspension försvagar inte heller det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet. Arbetslöshetspensionen börjar först efter arbetslöshetsdagpenningperioden, vilket innebär att de arbetslösas utkomst är tryggad åtminstone genom den grunddagpenning som avses i lagstiftningen om utkomststöd för arbetslösa.

I stället för den separata ettåriga lag som stiftades om arbetstagarnas pensionsavgift föreslås det att stadganden om denna avgift skall ingå i 12 b § lagen om pension för arbetstagare, varvid arbetstagarnas pensionsavgift även skall utgöra ett permanent finansieringsarrangemang enligt lagen om pension för arbetstagare. Detta ändrar inte på uppfattningen att den fördelning av kostnadsansvaret mellan arbetsgivarna och arbetstagarna som enligt förslaget skall införas inom förvärvspensionssystemet är en fråga som faller under den normala lagstiftningsordningen. Detta konstaterades även i grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 8/1992 rd).

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) 4 c § 5, 10 och 11 mom. och 5 § 2 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 4 c § 5 och 10 mom. i lag av den 18 januari 1985 (50/85) och 11 mom. i lag av den 31 december 1985 (1127/85) samt 5 § 2 mom. i lag av den 26 juli 1985 (666/85),

ändras i 1 § 1 mom. det inledande stycket och 1 punkten, 2 § 5 mom., 4 c § 1—3 mom., 4 e §, i 4 f § 1 mom. det inledande stycket, 4 g § 1 och 2 mom., 5 § 1 mom., 5 b §, 5 c § 1 mom., 6, 7 och 7 b §§, 8 § 2 och 3 mom., 8 a § 1 mom. 4 punkten, 8 c § 3 mom., 8 f §, 12 § 1 mom. 1, 2 och 4 punkten samt 3 mom., 12 a § 1 mom., 17 § 1 mom. och 19 b §,

dessas lagrum sådana de lyder, det inledande stycket i 1 § 1 mom. i lag av den 11 november 1988 (922/88), 1 § 1 mom. 1 punkten och 5 § 1 mom. i lag av den 28 juli 1978 (593/78), 2 § 5 mom. i lag av den 24 augusti 1984 (607/84), 4 c § 1—3 mom., 12 a § 1 mom. och 17 § 1 mom. i nämnda lag av den 18 januari 1985, 4 e § ändrad genom nämnda lag av den 26 juli 1985 och lag av den 30 juni 1989 (605/89), det inledande stycket i 4 f § 1 mom. samt 4 g § 1 och 2 mom. i lag av den 8 augusti 1986 (603/86), 5 b § ändrad genom lagar av den 20 september 1974 och den 26 juni 1981 (749/74 och 472/81) samt genom nämnda lagar av den 28 juli 1978 och den 26 juli 1985, 5 c § 1 mom. i nämnda lag av den 30 juni 1989, 6 § ändrad genom lagar av den 30 december 1965 och den 14 juli 1969, den 12 juli och den 31 december 1985 samt den 27 mars 1991 (707/65, 469/69, 592 och 1120/85 samt 612/91) samt genom nämnda lag av den 26 juli 1985, 7 § ändrad genom nämnda lagar av den 30 december 1965, den 8 augusti 1986 och den 11 november 1988 samt den 15 december 1978, den 29 december 1988 och den 10 december 1990 (980/78, 1323/88 och 1068/90), 7 b § ändrad genom nämnda lagar av den 18 januari 1985, den 8 augusti 1986 och den 29 december 1988, 8 § 2 mom. i lag av den 5 februari 1982 (109/82) och 3 mom. i lag av den 8 juli 1992 (630/92), 8 a § 1 mom. 4 punkten och 8 f § i lag av den 23 oktober 1992 (949/92), 8 c § 3 mom. i lag av den 9 februari 1990 (100/90), 12 § 1 mom. 1 punkten i lag av den 29 juni 1990 (599/90) samt 2 och 4 punkten och 3 mom. i nämnda lag av den 27 mars 1991 samt 19 b § ändrad genom nämnda lag av den 20 september 1974 och genom lagar av den 16 december 1966 och den 14 april 1978 (639/66 och 274/78), samt

fogas till 2 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 30 december 1965, den 24 augusti 1984 och den 8 augusti 1986 samt genom lag av den 10 april 1981 (257/81), ett nytt 6 mom., varvid det nuvarande 6 mom. blir 7 mom., till 5 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 28 juli 1978 och den 26 juli 1985, ett nytt 6 mom., en ny mellanrubrik före 6 §, till lagen nya 6 a—6 c §§, till lagen nya mellanrubriker före 7, 7 b och 8 §§, till 8 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 18 juni 1971, den 29 december 1972, den 12 och 26 juli 1985, den 23 december 1987, den 8 juli och den 18 december 1992 (500/71, 934/72, 592 och 663/85, 1108/87 samt 630 och 1332/92) samt genom nämnda lagar av den 20 september 1974, den 28 juli 1978, den 5 februari 1982, den 18 januari och den 26 juli 1985, den 9 februari 1990 och den 27 mars 1991, ett nytt 7 mom., varvid nuvarande 7—9 mom. blir 8—10 mom., till 10 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 10 december 1990, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., samt till lagen en ny 12 b §, som följer:

1 §

En arbetsgivare är skyldig att anordna och bekosta pensionsskydd, som uppfyller minimivillkor enligt denna lag, för var och en av sina arbetstagare vars arbetsförhållande efter det år då arbetstagaren fyllde 13 år har fortgått utan avbrott minst en månad. Arbetstagaren är skyldig att delta i bekostandet av pensionskydd, som uppfyller minimivillkor enligt denna lag, på det sätt som stadgas i 12 b §. Lagen gäller dock inte ett arbetsförhållande

1) som har börjat sedan arbetstagaren har fyllt 65 år;

2 §

Ett arbetsförhållande som har fortgått minst tio år före utgången av det år under vilket arbetstagaren har fyllt 54 år avslutas vid utgången av nämnda år. Har arbetsförhållandet vid ovan nämnda tidpunkt inte fortgått tio år, avslutas det vid utgången av det år då tio årsgränsen uppnås. Arbetsförhållandet avslutas dock inte längre efter det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om arbetstagaren fortsätter att arbeta, anses ett nytt arbetsförhållande härvid föreligga. Arbetsförhållandet avbryts dock inte, om arbetstagarens lön i det arbetsförhållande som föreligger efter avbrottet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan arbetsförhållandet har avslutats på det sätt som avses i detta moment och om förutsättningarna för tillämpning av 7 § 2 mom. härvid uppfylls.

Utän hinder av vad som i 3—5 mom. stadgas om arbetsförhållandets upphörande, anses ett arbetsförhållande ha fortgått utan avbrott vid beräkning av den tid om ett år som avses i 8 § 3 mom. samt vid tillämpning av 4 § 4 mom. och 12 §.

4 c §

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös arbetstagare som har fyllt 60 år, förutsatt att

1) vid fastställandet av hans arbetslöshetspension såsom till pension berättigande tid kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte om arbetstagaren har rätt till arbetslöshetspension

enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom.,

2) han under de 15 kalenderår som omedelbart föregått den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 3 mom. under sammanlagt minst fem år har intjänat i 8 § 4 mom. nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande; på grundval av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas intjänandetiden härvid på det sätt som anges i 4 § 5 mom. i sagda lag,

3) han företer av Arbetskraftsmyndighet utfärdad intyg över att han är arbetslös arbetssökande hos Arbetskraftsbyrån och att honom inte kan anvisas sådant arbete som han inte kan vägra att ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), och att

4) han företer ett av Arbetslöshetskassa utfärdad intyg över att han enligt 26 § 1 och 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte längre har rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten; en arbetstagare som fått grunddagpenning skall dock förete ett av Folkpensionsanstalten utfärdad intyg över att han har fått grunddagpenning för de dagar som motsvarar maximiantalet dagar enligt nämnda lagrum.

Arbetslöshetspension utbetalas från ingången av den månad som följer efter den månad under vilken arbetstagaren uppfyller de villkor för pension som avses i 1 mom. Pension betalas dock inte utan grundad anledning retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan. Om inte annat stadgas i denna paragraf gäller angående arbetslöshetspension och mottagare av arbetslöshetspension i tillämpliga delar vad som stadgas om invalidpension och mottagare av invalidpension.

Arbetslöshetspensionen är lika stor som den invalidpension enligt denna lag vilken skulle ha beviljats arbetstagaren, om han vid tidpunkten för arbetslöshetens början varit berättigad till full invalidpension. Vid fastställande av pensionen anses arbetstagaren ha blivit arbetslös den dag för vilken till honom första gången har utbetalats arbetslöshetsdagpenning under de 60 senast förflutna veckorna. Nämnda tid om 60 veckor räknas från den dag som infaller tidigast en månad före den dag då det i 1 mom. 3

punkten nämnda intyget utfärdats av arbetskraftsmyndighet.

4 e §

Utan hinder av vad i 4 § 3 mom. och 5 b § 1 mom. stadgas om erhållande av full invalidpension har arbetstagare som fyllt 58 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Ett villkor för beviljande av individuell förtidspension är att arbetstagaren har upphört med förvärvsarbete enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. eller att hans förvärvsinkomst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli mindre än det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten. Ett ytterligare villkor är att, då den individuella förtidspensionen fastställs, såsom pensionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte i det fall att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension eller ålderspension i en pensionsålder som är lägre än 65 år enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom.

Arbetstagaren har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller de i 1 mom. och sista meningen i 2 mom. nämnda villkoren för pensionering. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 21 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Individuell förtidspension utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller förhandsbeslut. Pensionen kan av undantagsskäl betalas retroaktivt, dock för högst ett år före den månad som följer efter den då pensionen söktes.

Invalidpension som beviljats i form av individuell förtidspension indras, om pensionstagaren inte längre uppfyller de villkor för pensionen som stadgas i 1 mom. I övrigt gäller

angående pensionen i tillämpliga delar vad som stadgas om full invalidpension.

4 f §

Berättigad till deltidspension är en arbetstagare som har fyllt 58 men inte 65 år och som har övergått till deltidsarbete, förutsatt att

4 g §

Deltidspension beviljas tidigast från ingången av månaden efter den då arbetstagaren har fyllt 58 år, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan.

Deltidspensionen skall indras, om arbetstagaren inte längre uppfyller de villkor för pension som stadgas i 4 f §. Beviljas invalid- eller arbetslöshetspension för en tid för vilken deltidspension utbetalats, betraktas deltidspensionen som delbetalning på invalid- eller arbetslöshetspensionen. Om arbetstagaren efter att ha fyllt 65 år fortsätter i deltidsarbete, omvandlas deltidspensionen utan hinder av vad som stadgas på annat ställe i denna lag till en lika stor ålderspension. När arbetstagaren slutar att deltidsarbete utbetalas den uppskjutna delen av ålderspensionen förhöjd enligt 5 § 3 mom. och ökad med det belopp som avses i 5 § 6 mom.

5 §

Pensionsbeloppet är för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen och räknat från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år 5/24 procent av den pensionsgrundande lönen. Pensionsbeloppet är dock 1/8 procent till den del i den till pension berättigande tiden medräknas i 6 a § 1 mom. avsedd återstående tid eller med stöd av 6 c § 1 mom. sådan tid för vilken arbetstagaren har uppburit heffektiv pension. Skall i den till pension berättigande tjänstgöringstiden medräknas tid före den 1 juli 1962, är pensionens belopp dock till denna del för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden 1/12 procent av den pensionsgrundande lönen.

Ålders- eller invalidpensionen för en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas med ett belopp som för varje månad under

vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 5 c § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts.

5 b §

Invalidpension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Full invalidpension beviljas arbetstagare vars arbetsförmåga, uppskattad i enlighet med 4 § 3 mom., är nedsatt åtminstone under ett år med minst 3/5. Även individuell förtidspension beviljas som full invalidpension. I annat fall beviljas invalidpensionen som delpension.

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbeta och härvid förtjänar det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten eller mera, kan utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. individuell förtidspension utbetalas enligt samma belopp som delpension enligt 3 mom. Överstiger pensionstagarens förvärvsinkomster dock 3/5 av den pensionsgrundande lönen, utbetalas pensionen inte utan lämnas vilande.

Beloppet av full invalidpension fastställs enligt 5 § 1 mom. och 5 a §. Delpensionen utgör hälften av full pension.

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga så att förändringen enligt 1 mom. inverkar på pensionens storlek, och kan förändringen med beaktande även av den tid som redan har förflutit antas bli bestående under åtminstone ett år, justeras pensionens belopp på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ från början av den månad som närmast följer efter förändringen, om inte annat följer av stadgandena i 4 d §. Pensionen minskas dock inte för den tid för vilken den redan har utbetalats och höjs inte för längre tid än sex månader före den kalendermånad som närmast följer efter pensionstagarens justeringsansökan eller pensionsanstaltens justeringsåtgärder. Invalidpension som har beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den under vilken pensionstagaren har uppfyllt de villkor som stadgas, i 4 e § 1 och 2 mom. dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan.

Indragen invalidpension kan betalas ut i

form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 4 l § 2 mom.

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbeta, varav det enligt 2 mom. följer att pensionen skall betalas enligt samma belopp som delpension eller att den inte alls får utbetalas, ändrar pensionsanstalten pensionsbeloppet eller avbryter pensionsutbetalningen räknat från följande möjliga betalningsperiod. I dessa fall kan pensionsanstalten återkräva de pensionsrater som har betalats utan grund räknat från det att pensionstagaren började förvärvsarbeta.

Då arbetet upphör eller minskar så att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension till fullt belopp eller enligt samma belopp som delpension, börjar vilande individuell förtidspension utbetalas räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Av undantagsskäl kan pensionen betalas retroaktivt, dock högst för ett år före den månad som följer efter ansökan.

Vilande individuell förtidspension kan på ansökan av pensionstagaren dras in räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Om krav på ny utbetalning av vilande individuell förtidspension inte framställs inom fem år räknat från brottet, anses det utan särskilt beslut att förtidspensionen upphör vid utgången av denna tid.

5 c §

Deltidspensionens belopp är, om inte något annat följer av 2 och 3 mom., 50 procent av skillnaden mellan den enligt 4 f § 3 mom. fastställda stabiliserade förvärvsinkomsten av förvärvsarbete inom denna lags tillämpningsområde och förvärvsinkomsten av sådant förvärvsarbete på deltid som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom.

Till pension berättigande tid

6 §

Såsom till pension berättigande tjänstgöringstid räknas för varje arbetsförhållande den tid under vilken arbetsförhållandet, den tid som avses i 1 § 1 mom. medräknad, har fortgått fram till 65 års ålder efter det arbetstagaren

fyllt 23 år. Härvid beaktas dock inte den tid för vilken arbetstagaren medan arbetsförhållandet pågår har rätt att uppbära sådan grundpension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom., vars storlek har fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetsförtjänst (*heleffektiv pension*).

Såsom till pension berättigande tjänstgöringstid räknas även hälften av den tid under vilken en arbetstagares arbetsförhållande, som var gällande den 8 juli 1961, före den 1 juli 1962 fortgått efter det han fyllt 23 år.

6 a §

Om arbetsoförmågan har börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan arbetsoförmågans början och pensionsåldern (*återstående tid*) räknas såsom till pension berättigande tid när den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs.

Vid beräkandet av de 360 dagar som avses i 1 mom. beaktas inte de dagar då arbetstagaren

1) har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79),

2) har fått personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/90), statstjänstemannalagen (755/86), grundskolelagen (476/83) eller gymnasielagen (477/83),

3) har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90),

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomtskydd för arbetslösa; dock högst enligt det antal som motsvarar det i 26 § nämnda lag stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas dagpenning avvägd enligt förtjänsten,

5) har fått rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, eller

6) har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63) under de tre senaste åren innan sådan arbetsoförmåga som avses i denna lag började; med dessa dagar jämställs dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen angiven motsvarande ersättning

för arbetsoförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada med stöd av någon annan lag.

Har en arbetstagaren fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomtskydd för arbetslösa innan de i 1 eller 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande tid när den invalidpension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs.

Den återstående tiden räknas såsom till invalidpension berättigande tid även på grundval av ett sådant arbetsförhållande, efter vars upphörande arbetstagaren under en högst nio år lång tid mellan den tidpunkt då de i 1 och 2 avsedda 360 dagarna har förflutit och den tidpunkt då arbetsoförmågan börjat har haft ett barn som är yngre än tre år och som avses i 4 § 5 mom. Härvid förutsätts dock att

1) arbetstagaren på grund av detta barn har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård av barn (797/92), och

2) den återstående tiden inte räknas såsom till pension berättigande enligt 1—3 mom.

Vad som ovan stadgas beträffande återstående tid tillämpas endast om arbetstagaren har varit bosatt i Finland minst fem år innan han blev arbetsoförmögen. Av särskilda skäl kan pensionsskyddscentralen dock besluta att försättningen i fråga om boende inte skall tillämpas.

6 b §

Återstående tid räknas såsom till pension berättigande på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått minst sex månader.

Den återstående tiden räknas dock såsom till pension berättigande på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått kortare tid än sex månader, om arbetstagaren inte på grundval av ett arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet som har börjat före förstnämnda arbetsförhållande har rätt till heleffektiv pension som nämns i 6 § 1 mom.

Om arbetstagaren, sedan det till återstående tid berättigande arbetsförhållandet har upphört, på grundval av ett annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet har blivit berättigad till heleffektiv pension som avses i 6 § 1 mom., tillämpas inte stadgandena i 6 a § på det tidigare arbetsförhållandet. Ar-

betstagaren anses härvid ha förvärvat ovan avsedda rätt till pensionskydd enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden vid den tidpunkt, då hans sammanlagda arbetsförtjänst i arbetsförhållanden som avses i nämnda lag, innan han drabbats av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör huvudsaklig orsak till arbetsoförmågan, har uppgått till det gränobelopp som förutsätts i 7 § 1 mom. i nämnda lag.

En arbetstagare som har fyllt 55 år anses dock inte ha förvärvat sådan i 3 mom. nämnd rätt till heffektiv pension på grundval av ett arbets- eller tjänsteförhållande genom vilket arbetstagaren har sysselsatts enligt 18 § 3 mom. sysselsättningslagen (275/87) eller, ifall det är fråga om någon annan arbetsgivare än staten eller en kommun, enligt motsvarande förfarande (*garanterat arbete*) och den pensionsgrundande lönen i detta arbetsförhållande är mindre än motsvarande lön som har uträknats på grundval av det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet. Om arbetstagaren inte har förlorat sin rätt till återstående tid på grundval av ett tidigare arbets- eller tjänsteförhållande vid den tidpunkt då hans garanterade arbete började, anses han inte vid tillämpningen av detta moment till följd av det garanterade arbetet ha förlorat sin rätt till återstående tid från det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet.

6 c §

Skall till en arbetstagare som har invalidpension fastställd enligt 6 a § senare betalas pension på grund av ålder eller ny arbetsoförmåga, räknas i fråga om det arbetsförhållande på vilket denna paragraf hade tillämpats såsom till pension berättigande tid även den tid för vilken han var berättigad till den tidigare pensionen efter det han hade fyllt 23 år.

Om till en arbetstagare som har uppburit invalidpension fastställd enligt 6 a § senare skall betalas pension på grund av sådan ny arbetsoförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att den tidigare pensionen upphörde, eller om pension beviljas med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som den tidigare pensionen, fastställs den nya pensionen enligt samma grunder som den tidigare pensionen.

Fastställs heffektiv pension, som avses i 6 § 1 mom. och som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande eller på företagarverksamhet, på grund av ny arbetsoförmåga enligt

samma grunder som den tidigare pensionen, beaktas inte det arbets- eller tjänsteförhållande eller den företagarverksamhet som har fortsatt efter det att den tidigare pensionen upphörde såsom till pension berättigande.

Beviljas en arbetstagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsoförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att tiden för betalning av rehabiliteringspenning löpte ut, fastställs pensionen på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsoförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

Pensionslönen

7 §

Den pensionsgrundande lönen (*pensionslönen*) fastställs särskilt för varje arbetsförhållande. Härvid beaktas dock inte tiden efter det att arbetstagaren har fyllt 65 år och inte heller tid för vilken arbetstagaren har varit berättigad till heffektiv pension som avses i 6 § 1 mom. Om ett arbetsförhållande har upphört i enlighet med 2 § 5 mom., anses det dock vid tillämpningen av detta moment att arbetsförhållandet har fortlöpt utan avbrott, ifall pensionens belopp blir större om det uträknas på detta sätt. Om arbetsförhållandet har avslutats före pensionsfallet utgör pensionslönen medeltalet per månad av de sammanlagda arbetsförtjänsterna under de kalenderår som valts nedan på detta moment stadgat sätt. Upphör arbetsförhållandet vid pensionsfallet, beräknas pensionslönen på motsvarande sätt, dock utan att pensionsfallsåret räknas till den tid som arbetsförhållandet har fortgått, om arbetsförhållandet på så sätt beräknat fortgår åtminstone två kalenderår.

De kalenderår vilkas arbetsförtjänster ligger till grund för beräkningen av pensionslönen i sistnämnda fall väljs på basis av de i enlighet med 9 § 1 mom. justerade genomsnittliga arbetsförtjänsterna per månad enligt följande:

1) om arbetsförhållandet har fortgått under minst fyra kalenderår, beräknas pensionslönen på basis av de fyra sista kalenderåren så att av dessa lämnas obeaktade det år under vilket den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad är lägst och det år under vilket sagda arbetsförtjänst är högst,

2) om arbetsförhållandet har fortgått under

minst tre kalenderår, skall av dessa lämnas obeaktat det år under vilket den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad är lägst,

3) vid valet av pensionslöneår enligt 1 och 2 punkten skall det år då arbetsförhållandet började dock inte beaktas, såvida arbetsförhållandet inte under nämnda kalenderår har fortgått minst sex månader; om tre kalenderår härvid återstår skall det år under vilket den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad är lägst lämnas obeaktat, och om två kalenderår återstår, beräknas pensionslönen på basis av arbetsförtjänsten under dessa kalenderår,

4) om arbetsförhållandet har fortgått under två kalenderår, beräknas pensionslönen på basis av arbetsförtjänsten under dessa kalenderår, eller

5) om arbetsförhållandet har fortgått under endast ett år, beräknas pensionslönen på basis av arbetsförtjänsten under sagda år.

Om det av arbetstagarens eller förmånstagarens uppgifter framgår att pensionslönen i arbetstagarens eller förmånslåtarens arbetsförhållande som omfattas av denna lag, av något undantagsskäl som yppat sig högst tio år före pensionsfallet är lägre än hans i enlighet med 9 § justerade lön i samma arbetsförhållande, innan ett sådant skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och om denna omständighet har betydande inverkan på pensionskyddet, anses såsom pensionslön i detta arbetsförhållande den genomsnittliga arbetsförtjänst som han hade haft om nämnda skäl inte hade funnits. Detta moment skall också iaktas i fråga om en ändring i förtjänstnivån som följer av ett undantagsskäl som har yppat sig tidigare än vad ovan sägs, om arbetstagaren eller förmånstagaren lämnar upplysningar som kan anses vara tillräckliga. Om det framgår att pensionslönen av något undantagsskäl på motsvarande sätt är högre än den stabiliserade arbetsförtjänst som avses ovan, kan pensionslönen sänkas på samma sätt. Utan hinder av vad 2 § 3 och 4 mom. stadgar om ett arbetsförhållandes upphörande, anses arbetsförhållandet vid tillämpningen av detta moment ha fortgått utan avbrott. Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av detta moment.

Om det i de kalenderår som avses i 1 mom. ingår sådan oavlönad särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet som avses i 34 § lagen om arbets-

avtal, uträknas den pensionsgrundande lönen med avvikelse från 1 mom. så att såsom kalenderår beaktas högst de fyra senaste av de kalenderår som inte inbegriper oavlönad tid av nämnda slag. Om sådan oavlönad tid dock ingår i alla kalenderår under arbetsförhållandet eller om inget av de kalenderår som valts ingår i de fyra senaste kalenderåren under ett arbetsförhållande, anses som pensionslön medeltalet av den förtjänst som har erhållits på grundval av tid i arbete och som motsvarar den stabiliserade förtjänstnivån före arbetsförhållandets upphörande. Pensionslönen bestäms dock enligt förutsättningarna i 1 eller 2 mom., om den så beräknad är större. Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

Räknas den återstående tiden såsom pensionsberättigande tid på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått kortare tid än sex månader, skall pensionslönen för den återstående tiden fastställas på grundval av arbetsförhållanden som avses i denna lag och som har fortgått under den tid om 360 dagar som nämns i 6 a § och under året närmast före denna tidsperiod. Såsom pensionslön används härvid medeltalet per månad av de löner som bestäms enligt 1 mom. och som vägts med de pensionsberättigande tiderna för de arbetsförhållanden som har fortgått under nämnda tidsperiod, varvid av dessa arbetsförhållanden fulla månader inom tidsperioden beaktas såsom pensionsberättigande tid, dock sammanlagt högst tolv månader räknat från pensionsfallet. Om arbetstagaren under nämnda tid samtidigt har varit i två eller flera arbetsförhållanden som avses i denna lag, sammanräknas vid tillämpningen av detta moment pensionslönerna för dessa arbetsförhållanden under den pensionsberättigande tid som har pågått samtidigt.

Arbetsförtjänst som avses i denna paragraf bestäms enligt samma grunder som tillämpas vid förskottsinnehållning av skatt. Semesterersättning som skall betalas vid ett arbetsförhållandes upphörande beaktas dock inte. Har ersättning för arbete avtalats att helt eller delvis utgå i form av betjäningssavgift eller frivilliga gåvor av allmänheten, anses genom dem erhållen inkomst såsom arbetsförtjänst som avses i denna paragraf. Från arbetsförtjänsten för var och ett kalenderår avdras dock vid tillämpningen av denna paragraf ett belopp som motsvarar det i 12 b § avsedda procenttal för arbetstagar-

nas pensionsavgift som fastställts för kalenderåret i fråga.

Arbetsförtjänst som avses i 5 mom. minskas dock inte på grund av arbetstagarnas pensionsavgift med mera än det relativa belopp med vilket den relativa ökningen av förtjänstnivån överskrider den relativa prisökningen räknat från det tredje kvartalet år 1992 fram till utgången av det tredje kvartalet av det kalenderår som föregått året för intjänande av nämnda arbetsförtjänst. Varje år avdras dock minst det relativa belopp som fastställts för föregående kalenderår.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer för varje kalenderår en koefficient för det avdrag som avses i 5 och 6 mom.

Arbetspensionstillägg

7 b §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg om arbetstagaren har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

2) förtjänststöd enligt lagen om arbetskrafts- politisk vuxenutbildning,

3) personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragfonden, statstjänstemannalagen, grundskolelagen eller gymnasielagen, eller

4) rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. i denna lag eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

I 1 mom. nämnd förmån berättigar inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket arbetstagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarverksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som

nämns i 8 § 4 mom., eller för det nämnda kalenderåret,

3) för det kalenderår under vilket arbetstagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarverksamhet som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom., om inte arbetstagaren under samma kalenderår har injänt lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till minst det gränobelopp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag, eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det arbetstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar, för vilka arbetstagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

I fråga om en arbetstagare som har förkortad arbetsdag i enlighet med 18 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som har mottagit deltidsarbete i enlighet med lagens 19 § används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagpenningar som motsvarar de uppburna dagpenningarna.

Samordning och pensionsjämkning

8 §

Samordningsgränsen uträknas på basis av samordningsgrunden, som med nedan i 3 mom. stadgade undantag utgörs av den högsta pensionslön eller arbetsinkomst som ligger till grund för grundpensionen i ett sådant arbets- eller tjänsteförhållande eller i sådan företagarverksamhet där den till pension berättigande tiden är minst ett år. Samordningsgränsen erhålls genom att av samordningsgrunden tas

60 procent och, om samordningsgrunden överstiger 586 mark i månaden, genom att 6 procent dras av från den överskjutande delen, dock högst ett belopp motsvarande folkpensionens basdel. Vid samordning av invalidpension som beviljats såsom delpension utgör samordningsgränsen 30 procent av samordningsgrunden.

Om en arbetstagare inte har rätt till grundpension som omfattar minst ett år till pension berättigande tid, skall såsom samordningsgrund användas den högsta pensionslön eller arbetsinkomst som ligger till grund för grundpensionen. Är en arbetstagare utan avbrott under en tid av minst ett år samtidigt sysselsatt i två eller flera till i 4 mom. nämnd grundpension berättigande arbets- eller tjänsteförhållanden eller i företagarverksamhet, sammanräknas motsvarande pensionslöner och arbetsinkomster vid fastställandet av samordningsgrunden. Om en arbetstagare omedelbart före pensionsfallet på grund av ett tidigare pensionsfall har fått grundpension eller annan därmed jämförbar, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension, och har han samtidigt under minst tre år stått i sådant arbets- eller tjänsteförhållande eller bedrivit sådan företagarverksamhet som berättigar till grundpension enligt 4 mom., läggs vid bestämmandet av samordningsgrunden till pensionslönen eller arbetsinkomsten i nämnda arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet 10/6 av de tidigare pensionen. Beträffande tillämpningen av detta moment på arbetsförhållanden som omfattas av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/85) gäller dock vad som stadgas i dessa lagar.

Om den lön som enligt 2 mom. skall användas som samordningsgrund dock är avsevärt lägre än den lön som fastställs för arbetstagarens arbetsförhållanden som fortgått kortare tid än ett år och om den högre lönen kan anses stabiliserad, används som samordningsgrund den högsta pensionslön eller arbetsinkomst som ligger till grund för grundpensionen.

8 a §

Samordning som avses i 8 § förrättas på nytt, om

4) pensionstagaren beviljas i 8 § 10 mom. avsedd förmån som skall beaktas vid samordningen, eller

8 c §

Får den efterlevande maken inte pension som nämns i 1 mom., anses som den efterlevandes på förvärvsarbete grundade pension den pension som hade beviljats honom om han den dag då förmånslåtare avled eller den dag då ett i 2 mom. nämnt barn fyller 18 år hade blivit så arbetsoförmögen att han hade fått rätt till full invalidpension. Förfarandet är det samma också i fråga om motsvarande förmåner som betalas från främmande stater. När pensionen fastställs tillämpas inte vad som i 6 a § 2 mom. stadgas om de dagar som skall lämnas obeaktade då den i 1 mom. i sagda paragraf nämnda tiden på 360 dagar beräknas.

8 f §

Utöver vad som stadgas i 8 e § förrättas pensionsjämkning på nytt endast om en efterlevande make beviljas pension som nämns i 8 c § 1 mom. i någon annan form än deltidspension. Härvid tillämpas samma pensionsjämningsgrund som när pensionsjämkning förrättades första gången.

10 a §

På ansökan av arbetstagaren eller arbetsgivaren skall pensionsanstalten meddela ett beslut om huruvida 2 § 3 eller 4 mom. är tillämpliga på arbetsförhållandet och, om detta är fallet, fastställa den rätt till framtida pension som uppkommer för ett arbetsförhållande som har upphört på detta sätt.

12 §

Pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar för pensionerna och rehabiliteringspenningen bestäms och pensionsanstalternas omkostnader för pensionerna och rehabiliteringspenningen fördelas mellan pensionsanstalterna, om dessa inte har kommit överens om något annat, enligt följande:

1) för ålderspension till en arbetstagare som den 1 juli 1962 inte hade fyllt 50 år svarar varje pensionsanstalt, till den del pensionen grundar sig på tjänstgöringstid före det kalenderår

under vilket arbetstagaren fyller 55 år, med det belopp som motsvarar vad som enligt de allmänna grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt för tiden före pensionens beviljande skall betalas till anstalten i pensionsförsäkringspremier eller skall beräknas utgöra anstaltens pensionsansvar; dessutom svarar pensionsanstalten för det belopp av pensionen som, enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt, särskilt har överförs på den del av pensionen för vilken pensionsanstalten svarar för att stöda dess värdebeständighet eller för att utvidga pensionsanstaltens ansvar även till den del av pensionen som grundar sig på tjänstgöringstid efter det kalenderår under vilket arbetstagaren fyller 54 år eller på tiden för invalidpension eller arbetslöshetspension;

2) för invalidpension som beviljas med tillämpning av 6 a §, för halva beloppet av sådan arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 6 a § på ett arbetsförhållande som har pågått minst fem år, för familjepension till grund för vilken ligger förmåns-låtarens invalidpension, beräknad med tillämpning av 6 a §, till den del den utbetalats för en tid före utgången av den månad under vilken förmånslåtaren skulle ha nått pensionsåldern, i dessa pensioner även inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och en i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner angiven pensionsdel som eventuellt betalas enligt nämnda lag, dock varken förhöjning enligt 7 c § eller med stöd av 9 § efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen dock efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 4 c §, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp motsvarar den med tillämpning av 6 a §, på ovan nämnt sätt fastställda delen av invalidpensionen, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren senast hörde före pensionsfallet på grundval av ett arbetsförhållande som det år den nämnda åldern uppnåddes eller därefter oavbrutet fortgått i minst sex månader;

4) för övriga ålders-, invalid-, arbetslöshets- och familjepensioner, med undantag av belopp enligt 9 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och enligt 3 a § 2 mom. 2 punkten lagen om

sjömanspensioner, samt för de delar av pensionerna och rehabiliteringspenningen som överstiger de i 1—3 punkten angivna beloppen, för deltidspension samt för kostnaderna för en allmän förändring i beräkningsgrunderna i fråga om premierna eller fonderna och överföringar som avses i 1 punkten samt för den i 9 § 1 mom. 3 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och 3 a § 2 mom. 3 punkten lagen om sjömanspensioner angivna andelen i kostnaderna för pensionsskyddet enligt nämnda lagar svarar pensionsanstalterna gemensamt enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt för de olika slagen av kostnader; samt

För andra rehabiliteringskostnader än de som orsakas av rehabiliteringspenningen svarar enbart den pensionsanstalt som ombesörjer rehabiliteringen, och för kostnader för tillämpning av 4 b § 4 mom. svarar pensionsanstalterna med iakttagande i tillämpliga delar av vad som stadgas om kostnaderna för familjepension.

12 a §

För täckande av det ansvar och de kostnader som beaktandet av arbetslöshets- och utbildningstid förorsakar pensionsanstalter som bedriver i denna lag och i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden nämnd verksamhet, den i lagen om sjömanspensioner nämnda sjömanspensionskassan samt den i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare nämnda kommunala pensionsanstalten, skall den i lagen om arbetslöshetskassor (603/84) nämnda centralkassan för arbetslöshetskassorna inom en tid som bestäms av social- och hälsovårdsministeriet årligen till pensionsskyddscentralen betala en försäkringspremie, som beräknas enligt ett av social- och hälsovårdsministeriet fastställt procenttal av de stödavgifter som centralkassan betalat. Detta procenttal skall fastställas så att i försäkringspremie enligt uppskattning inflyter samma belopp som skulle erhållas, om för dagar, som motsvarar i 7 b § 1 mom. 1—3 punkten nämnd förmån skulle betalas en mot medelpremien enligt denna lag svarande premie. Härvid används såsom lön som ligger till grund för försäkringspremien den arbetsförtjänst som uppskattas motsvara den genomsnittliga lön som ligger till grund för den

förmån som avses i 7 b § 1 mom. 1 punkten. På gemensam framställning av pensionskyddscentralen och centralkassan för arbetslöshetskassorna kan social- och hälsovårdsministeriet bestämma att förskott på ovan nämnd försäkringspremie skall betalas.

12 b §

Arbetstagarnas pensionsavgift är tre procent ökat med hälften av det procenttal med vilket den genomsnittliga försäkringspremien för en försäkring, som uppfyller minimivillkor enligt denna lag, i procent av lönen överskrider talet 18,2. I den genomsnittliga försäkringspremien beaktas härvid inte andelen av de kostnader som avses i 13 b §. Social- och hälsovårdsministeriet fattar årligen ett beslut om beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift.

Arbetsgivaren innehåller i samband med lönebetalningen arbetstagarnas pensionsavgift på hos honom anställda arbetstagares lön enligt 4 § lagen om förskottsuppbörd, löneinkomst enligt 77 § inkomstskattelagen (1535/92), lön enligt 4 § lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet samt betjäningssavgifter. Arbetstagarnas pensionsavgift innehålls även på den kompletteringsdagpenning som beviljas av en sjukkassa som avses i lagen om försäkringskassor (1164/92). Pensionsavgiften innehålls till den del arbetsgivaren enligt tidpunkten för lönebetalningen är skyldig att ordna pensionsskydd för arbetstagaren.

Arbetsgivaren svarar inför pensionsanstalten för kostnaderna för pensionsskydd som uppfyller minimivillkoren enligt denna lag också vad gäller arbetstagarnas pensionsavgift.

Vid sökande av ändring i arbetstagarnas pensionsavgift iaktas i tillämpliga delar 22 §.

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar vid behov närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

17 §

En arbetsgivare är skyldig att lämna pensionsanstalterna, pensionskyddscentralen och en besvärmyndighet som avses i denna lag alla uppgifter som behövs för verkställigheten av denna lag. Nämnda anstalter har rätt att i arbetsgivarens böcker granska uppgifternas riktighet. Till den del arbetsgivaren underlåter att sända in nämnda uppgifter eller gör detta senare än vad som närmare stadgas genom

förordning, påförs arbetsgivaren enligt uppskattning en till högst dubbelt belopp förhöjd försäkringspremie, om det inte finns särskilda skäl för att avstå från förhöjning. Pensionskyddscentralen ger vid behov närmare anvisningar om påförande av förhöjning och om avstående från sådan. Vad som ovan stadgas om arbetsgivare gäller i tillämpliga delar även de myndigheter och inrättningar som beviljar förmåner som avses i 6 a och 7 b §§.

19 b §

Är en pensionssökande minderårig eller är han på grund av sjukdom eller av annan orsak oförmögen att själv söka pension och saknar han förmyndare eller för ändamålet tillförordnad god man, kan en av pensionsanstalten godkänd nära anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om honom, i egenskap av intressebevakare föra hans talan i ett ärende som gäller pension enligt denna lag.

Under de förutsättningar som stadgas i 1 mom. kan pensionsanstalten betala ut pension åt en nära anhörig till pensionstagaren eller åt en annan person.

Familjepension kan beviljas för viss tid, om utredning om förmånslätarens död inte kan företes, men det är sannolikt att förmånslätaren är död.

Om beloppet av ålders- eller familjepension eller sådan full invalidpension, vars storlek inte har fastställts med tillämpning av 6 a §, före förrättandet av samordning som avses i 8 § understiger 2,50 mark i månaden, har pensionsanstalten rätt att betala ut pensionen som ett engångsbelopp, som beräknas enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet. Den som fått engångsbetalning är därefter inte med anledning av samma pensionsfall berättigad till pension på grundval av de arbetsförhållanden på basis av vilka pension som motsvarar engångsbetalningen skulle ha utbetalats. Har för viss tid beviljad invalidpension utbetalats som ett engångsbelopp, kan pensionstagaren dock beviljas pension för den tid under vilken hans arbetsoförmåga fortgår efter utgången av nämnda vissa tid. Det ovan nämnda beloppet justeras årligen vid ingången av januari månad enligt det löneindextal som fastställs för tillämpning av 9 § 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994. Lagen tillämpas på pensioner i fråga om

vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft. Stadgandena i 5 b § 2 och 6—8 mom. tillämpas dock även på pensioner där pensionsfallet har inträffat innan lagen har trätt i kraft.

Utan hinder av vad som stadgas i 2 mom. tillämpas 2 § 5 och 6 mom. på arbetsförhållanden som är gällande när lagen träder i kraft.

Om arbetsförhållandet för en arbetstagare som före den 1 januari 1994 har fyllt 54 men inte 62 år nämnda datum har fortgått i minst tio år, avslutas arbetsförhållandet enligt 2 § 5 mom. vid utgången av 1994.

På en arbetstagare, som har fyllt 55 år innan denna lag har trätt i kraft och som vid ikraftträdandet har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, tillämpas fortfarande 4 c § lagen om pension för arbetstagare sådan detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När detta stadgande tillämpas, anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Utan hinder av vad som i 4 e § 1 mom. stadgas om den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension behåller en arbetstagare som är född 1939 eller tidigare rätten att få individuell förtidspension när han fyllt 55 år. Stadgandet i 4 e § 3 mom. tillämpas på förhandsbeslut som ges medan lagen är i kraft.

Lagens 7 § tillämpas på arbetsförhållanden som upphör den 1 januari 1994 eller därefter. Till den del tjänstgöringstid skall räknas före den 1 januari 1994 tillämpas dock 5 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare fortfarande sådant det lyder när denna lag träder i kraft.

Vid tillämpning av stadgandena i 7 b § beaktas inte förmåner som avses i 7 b § 1 mom. 2—4 punkten och som betalats för tiden före ikraftträdandet.

Det belopp som anges i 8 § 2 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för 1966 och det belopp som anges i 19 b § 4 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för 1978.

2.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) 1 § 1 mom., 4 a, 5 och 7 §§ samt 9 § 1 mom. 1 och 3 punkten,

dessa lagrum sådana de lyder, 1 § 1 mom. i lag av den 23 oktober 1992 (950/92), 4 a § ändrad genom lagar av den 26 juli 1985 och den 30 juni 1989 (667/85 och 606/89), 5 § ändrad genom lagar av den 28 juli 1978, den 17 december 1982 och den 8 augusti 1986 (594/78, 982/82 och 604/86) samt genom nämnda lag av den 26 juli 1985, 7 § ändrad genom lagar av den 14 juli 1969, den 18 juni 1971, den 12 juli och 31 december 1985 samt den 27 mars 1991 (470/69, 501/71, 593 och 1121/85 samt 613/91) samt 9 § 1 mom. 1 punkten i lag av den 29 juni 1990 (600/90) och 3 punkten i nämnda lag av den 27 mars 1991, samt

fogas till lagen nya 5 b—5 d, 7 a, 7 b och 10 c §§ som följer:

1 §

För en arbetstagare som efter det år då han fyllt 13 år är sysselsatt i skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och

husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på ett fartyg i inrikesfart eller, enligt vad som stadgas genom förordning, arbetar inom något annat sådant område som

kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionsskydd för ålderdom och invaliditet samt för arbetstagarens anhöriga familjepensionsskydd enligt denna lag. Arbetstagaren är skyldig att delta i bekostandet av pensionsskyddet enligt denna lag på det sätt som stadgas i 10 c §. Om inte något annat stadgas i denna lag, gäller i övrigt i tillämpliga delar 3 § 2—4 mom., 4 § 1, 3 och 5 mom., 4 a—4 d och 4 f—4 n §§, 5 § 6 mom., 5 c, 7 a—7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a och 12 §§, 13 § 3 och 4 mom. samt 14, 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 18, 19 a—19 d, 20, 21—21 b, 22 och 23 §§ lagen om pension för arbetstagare.

4 a §

Utan hinder av vad 4 § 2 mom. och 5 b § 1 mom. stadgar om erhållande av full invalidpension har en arbetstagare som har fyllt 58 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Ett villkor för beviljande av individuell förtidspension är att arbetstagaren har upphört med förvärvsarbete enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller att hans förvärvsinkomst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli mindre än ett belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten i ovan nämnda lag. Ett ytterligare villkor är att, då den individuella förtidspensionen fastställs, såsom pensionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte i det fall att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension eller ålderspension i en pensionsålder som är lägre än 65 år enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Arbetstagaren har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller de i 1 mom. och i 2 mom. sista meningens nämnda villkoren för pensionering. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 21 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsan-

stalten, om därpå grundad ansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Individuell förtidspension utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller förhandsbeslut. Pensionen kan av undantagsskäl betalas retroaktivt, dock för högst ett år före den månad som följer efter den under vilken pensionen söktes.

Invalidpension som beviljats i form av individuell förtidspension indras, om pensionstagaren inte längre uppfyller de villkor för pensionen som stadgas i 1 mom. I övrigt gäller angående pensionen i tillämpliga delar vad som stadgas om full invalidpension.

5 §

Pensionens årliga belopp utgör 1,5 procent av det sammanlagda beloppet av de enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade löner, minskade med beloppet av arbetstagarens pensionsavgift på det sätt som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare, som arbetstagaren har förtjänat sedan han fyllt 23 år och på basis av vilka försäkringspremie enligt denna lag har betalats, och räknat från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år 2,5 procent av det sammanlagda beloppet av dessa löner. Pensionens belopp är dock 1,5 procent till den del den till pension berättigande lönen fastställs på grundval av i 7 § 1 mom. avsedda arbetsförtjänster som motsvarar återstående tid eller på grundval av lön som beräknats med stöd av 7 b § 1 mom. för sådan tid för vilken arbetstagaren har uppburit heffektiv pension. Såsom ålderspensionsgrundande lön beaktas inte sådana löner som arbetstagaren har förtjänat under den månad då han fyllde 65 år och under de sex månader som föregick denna månad. För denna period beräknas såsom arbetstagarens inkomst per månad den i enlighet med 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade lön som han i medeltal förtjänat per månad under de tolv månader som föregick nämnda period, minskad med beloppet av arbetstagarens pensionsavgift på det sätt som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Har arbetstagaren under något kalenderår förtjänat mindre än 200 mark i arbeten som avses i denna lag, beaktas under ett sådant år förtjänad lön dock inte såsom pensionsgrundande. Likaså lämnas sådana löner obeaktade

som har förtjänats efter den månad under vilken arbetstagaren fyllde 65 år.

5 b §

Invaldpension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Den fulla invaldpensionens belopp fastställs enligt 5 §. Full invaldpension beviljas en arbetstagare vars arbetsförmåga, uppskattad i enlighet med 4 § 2 mom., är nedsatt med minst $\frac{3}{5}$ åtminstone under ett år, eller som har rätt till invaldpension i form av individuell förtidspension. I annat fall beviljas invaldpensionen som delpension, varvid dess belopp är hälften av full pension.

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbete och härvid förtjänar det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare eller mera, kan utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. individuell förtidspension utbetalas enligt samma belopp som delpension enligt 1 mom. Överstiger pensionstagarens förvärvsinkomster dock $\frac{3}{5}$ av den pensionsgrundande lönen, utbetalas pensionen inte utan lämnas vilande.

Förändras en invaldpensionstagares arbetsförmåga så att förändringen enligt 1 mom. inverkar på pensionens storlek, och kan förändringen med beaktande även av den tid som redan har förflutit antas bli bestående under åtminstone ett år, justeras pensionens belopp på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ från början av den månad som närmast följer efter förändringen, om inte annat följer av stadgandena i 4 d § lagen om pension för arbetstagare. Pensionen minskas dock inte för den tid för vilken den redan har utbetalats och höjs inte för längre tid än sex månader före den kalendermånad som närmast följer efter pensionstagarens justeringsansökan eller pensionsanstaltens justeringsåtgärder. Invaldpension som har beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension räknat från ingången av månaden närmast efter den under vilken pensionstagaren har uppfyllt de villkor som stadgas i 4 a § 1 och 2 mom., dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan.

Indragen invaldpension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 4 l § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbete, varav det enligt 2 mom. följer att pensionen skall betalas enligt samma belopp som delpension eller att den inte alls får utbetalas, ändrar pensionsanstalten pensionsbeloppet eller avbryter pensionsutbetalningen räknat från följande möjliga betalningsperiod. I dessa fall kan pensionsanstalten återkräva de pensionsrater som har betalats utan grund räknat från den tidpunkt då pensionstagaren började förvärvsarbete.

Då arbetet upphör eller minskar så att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension till fullt belopp eller enligt samma belopp som delpension, börjar vilande individuell förtidspension på ansökan utbetalas räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Av undantagsskäl kan pensionen betalas retroaktivt, dock högst för ett år före den månad som följer efter ansökan.

Vilande individuell förtidspension kan på ansökan av pensionstagaren indras räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Om krav på ny utbetalning av vilande individuell förtidspension inte framställs inom fem år räknat från avbrottet, anses det utan särskilt beslut att förtidspensionen upphör vid utgången av denna tid.

5 c §

När ålders- och invaldpensionens storlek fastställs beaktas inte lönen för den tid för vilken arbetstagaren har rätt att uppbära sådan grundpension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, vars storlek har fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetsförtjänst (*heleffektiv pension*). När invaldpensionens storlek fastställs beaktas inte heller lön som arbetstagaren har uppburit i sådant arbetsförhållande vid vars början han redan hade den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmågan. Det sistnämnda gäller dock inte lön som uppburits i ett arbetsförhållande som har börjat minst ett år före arbetsoförmågans inträde.

Om familjepension beviljas efter en sådan förmånsåtgärde som vid sin död inte uppbär pension, anses vid tillämpningen av 1 mom., 7 § 1 mom. och 9 § 1 mom. 2 punkten dödsdagen som den dag då sjukdomen, lytet, eller skadan började, om inte förmånstagaren visar annat.

5 d §

Vid tillämpning av stadgandena i 8 § lagen om pension för arbetstagare skall pension enligt denna lag jämnas med pension som grundar sig på lagen om pension för arbetstagare. Vid valet av samordningsgrund skall beaktas den högsta på grundval av kalenderåret beräknade lön som berättigar till pension enligt denna lag, minskad med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift på det sätt som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller arbetstagarens genomsnittliga lön beräknad enligt 7 a §.

Har ett i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare avsett annat arbets- eller tjänsteförhållande än ett sådant varom stadgas i denna lag eller annan än däri avsedd företagarverksamhet fortgått under ett sådant kalenderår eller i nämnda moment avsedd pension under minst tre på varandra följande sådana kalenderår då arbetstagaren i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst 800 mark, sammanräknas för valet av samordningsgrund den lön som förtjänats i arbete som avses i denna lag med motsvarande pensionsgrundande lön eller arbetsinkomst eller pension enligt en annan ovan i detta moment avsedd lag, på det sätt som stadgas i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare. Härvid används såsom lön som uppburits i arbete som avses i denna lag genomsnittet per månad av de under ifrågavarande parallella kalenderår i dylikt arbete förtjänade faktiska lönerna. Innan genomsnittet räknas ut avdras från lönerna med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift på det sätt som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

7 §

Om arbetstagaren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmåga under 540 dagar i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst 800 mark, beaktas såsom pensionsgrundande lön även den lön som han skulle ha förtjänat från arbetsoförmågans början till dess han uppnått pensionsåldern (*lön för återstående tid*). Har arbetstagaren på grund av samma pensionsfall även enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) rätt till heileffektiv invalidpension, skall såsom ovan nämnda gränslösningsanses 200 mark. Vid fastställandet av arbetslöshetspensionens belopp räknas ovan nämnda

540 dagar från den i 4 c § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedda dagen för arbetslöshetens begynnande.

Vid beräkandet av de 540 dagar som avses i 1 mom. beaktas inte de dagar då arbetstagaren

1) har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79),

2) har fått personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/90), statstjänstemannalagen (755/86), grundskolelagen (476/83) eller gymnasielagen (477/83),

3) har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90),

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84); dock högst enligt det antal som motsvarar det i 26 § nämnda lag stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas dagpenning avvägd enligt förtjänsten,

5) har fått rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkring, eller

6) har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63) under de tre senaste åren innan sådan arbetsoförmåga som avses i denna lag började; med dessa dagar jämnas dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen angiven motsvarande ersättning för arbetsoförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada med stöd av någon annan lag.

Har arbetstagaren fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan den tid av 540 dagar som avses i 1 och 2 mom. har förflutit sedan den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmågan uppkom, skall även lönen för den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande när invalidpensionen fastställs.

Lönen för den återstående tiden räknas såsom till invalidpension berättigande även i sådana fall där arbetstagaren under högst nio år omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmågan har

haft ett barn som är yngre än tre år och som avses i 4 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare och om den ovan avsedda perioden om 540 dagar har löpt ut under nämnda tid. Härvid förutsätts dock

1) att arbetstagaren på grund av detta barn har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård av barn (797/92), och

2) lönen för den återstående tiden inte räknas såsom till pension berättigande enligt 1—3 mom.

Vad som ovan stadgas beträffande återstående tid tillämpas endast om arbetstagaren har varit bosatt i Finland minst fem år innan han blev arbetsoförmögen. Av särskilda skäl kan pensionsskyddscentralen dock besluta att förutsättningen i fråga om boende inte skall tillämpas.

7 a §

Det årliga beloppet av lönen för återstående tid är detsamma som det enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade belopp, minskat med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift på det sätt som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare, för vilket på grundval av arbetstagarens arbetsförhållande i genomsnitt har betalats försäkringspremie i enlighet med denna lag under de kalenderår då han i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst det i 7 § 1 mom. nämnda gränsbeloppet.

Har arbetstagaren inte under något kalenderår förtjänat minst det i 7 § 1 mom. nämnda gränsbeloppet, uppgår det årliga beloppet till samma belopp som nämnda gränsbelopp. Om arbetstagaren inte har rätt till återstående tid på grundval av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagareverksamhet, skall det i 1 mom. nämnda beloppet utökas med de arbetsförtjänster som har intjänats för däri angivna kalenderår och som har beräknats enligt de till pension i enlighet med lagen om pension för arbetstagare berättigande tiderna och motsvarande pensionsgrundande löner.

Löner som arbetstagaren förtjänat innan han fyllde 23 år beaktas endast till den del de har förtjänats under det kalenderår då den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmågan har uppkommit eller under vilket den i 7 § 1 mom.

avsedda tid av 540 dagar har löpt ut eller under de tre kalenderåren omedelbart före förstnämnda år.

Vid beräkningen av det i 1 mom. angivna beloppet för vilket i genomsnitt har betalats försäkringspremie, beaktas inte den tid för vilken arbetstagaren före pensionsfallsåret har uppburit i 7 b § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd förmån som berättigar till arbetspensionstillägg.

Om beräkningen av det belopp som avses i denna paragraf stadgas närmare genom förordning.

7 b §

Skall till en arbetstagare som har uppburit i enlighet med 7 och 7 a §§ beräknad invalidpension senare betalas ny invalidpension eller ålderspension, räknas såsom till pension berättigande lön även den lön som han skulle ha fått i enlighet med nämnda stadganden, beräknad enligt den tid för vilken han efter det han fyllt 23 år har uppburit förstnämnda invalidpension.

Om till en arbetstagare som har uppburit i enlighet med 7 och 7 a §§ fastställd invalidpension senare skall betalas pension på grund av sådan ny arbetsoförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att den tidigare pensionen upphörde, eller om pension beviljas med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som den tidigare pensionen, fastställs den nya pensionen enligt samma grunder som den tidigare pensionen.

Fastställs heffektiv pension som avses i 5 c § 1 mom. och som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande eller på företagareverksamhet, på grund av ny arbetsoförmåga enligt samma grunder som den tidigare pensionen, beaktas inte det arbets- eller tjänsteförhållande eller den företagareverksamhet som har fortsatt efter det att den tidigare pensionen upphörde såsom till pension berättigande.

Har arbetstagaren på grund av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagareverksamhet blivit berättigad till heffektiv pension som avses i 5 c § 1 mom., beaktas lön som han har förtjänat innan nämnda arbets- eller tjänsteförhållande eller företagareverksamhet började inte vid avgörande av huruvida hans arbetsförtjänst har överstigit det i 7 § 1 mom. nämnda gränsbeloppet.

En arbetstagare som har fyllt 55 år anses dock inte ha förvärvat sådan i 4 mom. avedd rätt till heffektiv pension på grundval av ett

arbets- eller tjänsteförhållande genom vilket arbetstagaren har sysselsatts enligt 18 § 3 mom. sysselsättningslagen (275/87) eller, ifall det är fråga om någon annan arbetsgivare än staten eller en kommun, enligt motsvarande förfarande (*garanterat arbete*), och den pensionsgrundande lönen i detta arbetsförhållande är mindre än motsvarande lön som har uträknats på grundval av det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet. Om arbetstagaren inte har förlorat sin rätt till återstående tid på grundval av ett tidigare arbets- eller tjänsteförhållande vid den tidpunkt då hans garanterade arbete började, anses han inte vid tillämpningen av detta moment till följd av det garanterade arbetet ha förlorat sin rätt till återstående tid från det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet.

Beviljas en arbetstagare som fått i denna lag avsedd rehabiliteringspenning invalidpension på grund av arbetsoförmåga som har börjat inom två år efter det att tiden för betalning av rehabiliteringspenning löpte ut, fastställs pensionen på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsoförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

Om intjänandet av det i 7 § 1 mom. avsedda gränobeloppet har förhindrat fastställande av heileffektiv invalidpension på grundval av ett arbetsförhållande som omfattas av lagen om pension för arbetstagare eller företagarkerksamhet som omfattas av lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare (468/69), och om den pensionsgrundande lönen eller arbetsinkomsten i nämnda arbetsförhållande eller företagarkerksamhet omräknad till årsinkomst överstiger det årliga beloppet av den lön som avses i 1 mom., ersätts denna med nämnda lön eller arbetsinkomst omräknad till årsinkomst.

9 §

För det i denna lag stadgade pensionsskyddet svara de i 2 § avsedda pensionsanstalterna, såframt de icke annorlunda överenskommit, på följande sätt:

1) för ålderspension till en arbetstagare som den 1 juli 1962 inte hade fyllt 50 år svarar varje pensionsanstalt, till den del pensionen baserar sig på löner som förtjänats före det kalenderår under vilket arbetstagaren fyller 55 år, med det belopp som motsvarar det enligt de allmänna grunder som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet beräknade pensionsansvaret; dessutom svarar pensionsanstalten för det be-

lopp av pensionen som, enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt, särskilt har överförts på den del av pensionen för vilken pensionsanstalten svarar för att stöda dess värdebeständighet eller för att utvidga pensionsanstaltens ansvar även till den del av pensionen som grundar sig på löner som förtjänats efter det kalenderår under vilket arbetstagaren fyller 54 år eller på lön som avses i 7 § 1 mom;

3) för övriga ålders-, invalid-, arbetslöshets- och familjepensioner, med undantag av belopp som skall betalas enligt 12 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare och enligt 3 a § 2 mom. 2 punkten lagen om sjömanspensioner, för de delar av pensionen och rehabiliteringspenningen som överstiger beloppen enligt 1 och 2 punkten, för deltidspension samt för sådana motsvarande pensioner och delar av pensioner enligt minimipensionsskyddet som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare och för motsvarande i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner avsedda pensionsdelar som betalas enligt nämnda lag samt för kostnader för den allmänna förändringen i grunderna för beräkning av pensionsansvaret och för överföringar som avses i 1 punkten liksom även för pensionsskyddscentralens kostnader svarar pensionsanstalterna tillsammans med de pensionsanstalter som bedriver i lagen om pension för arbetstagare nämnd verksamhet och sjömanspensionskassan, så som 12 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om pension för arbetstagare stadgar; samt

10 c §

Arbetstagarnas pensionsavgift utgör en sådan andel av de i 10 § 1 mom. avsedda lönerna som är lika stor som den pensionsavgiftsprocent om vilken stadgas i 12 b § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Arbetsgivaren innehåller i samband med lönebetalningen arbetstagarnas pensionsavgift på hos honom anställda arbetstagares lön som avses i 1 mom.

Arbetsgivaren svarar inför pensionsanstalten även för arbetstagarnas pensionsavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994. Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har

trätt i kraft. Lagens 5 b § tillämpas dock även på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat innan lagen har trätt i kraft.

På en arbetstagare, som har fyllt 55 år innan denna lag trätt i kraft och som då lagen träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, tillämpas fortfarande 4 c § lagen om pension för arbetstagare sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När stadgandet tillämpas, anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Utän hinder av vad som i 4 a § stadgas om den nedre åldersgränsen för individuell förtids-

pension behåller en arbetstagare som är född 1939 eller tidigare rätten att få individuell förtidspension när han fyllt 55 år. Denna lags 4 a § 3 mom. tillämpas på förhandsbeslut som ges medan lagen är i kraft.

Stadgandena i 5 § 1 mom. i denna lag tillämpas från och med den 1 januari 1994. Till den del sådan tid som avses i momentet skall räknas före den 1 januari 1994, tillämpas dock 5 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden sådant det lyder när denna lag träder i kraft.

De belopp som anges i 5 § 2 mom., 5 d § 2 mom. och 7 § 1 mom. motsvarar det löneindex som fastställts för 1962.

3.

Lag

om ändring av lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 juli 1985 om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/85) 2 § 1 mom., 4 § 1 mom., 5 § 1 mom. och 6 § samt

fogas till lagen en ny 7 a § som följer:

2 §

För arbetstagare som berörs av denna lag skall arbetsgivaren i enlighet med den bekosta pensionsskydd för ålderdom, invaliditet och arbetslöshet samt för de anhöriga till en sådan arbetstagare familjepensionsskydd. Arbetstagaren är skyldig att delta i bekostandet av pensionsskyddet enligt denna lag på det sätt som stadgas i 7 a §.

igande tid som fastställts i enlighet med 4 § ovan, på den i enlighet med 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade arbetsförtjänst, minskad med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift på det sätt som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare, som arbetstagaren haft under ifrågavarande år och som legat till grund för de försäkringspremier som erlagts enligt denna lag.

4 §

Såsom till pension berättigande tid räknas varje kalenderår för vilket arbetstagaren har uppburit sådan inkomst som enligt 3 § 2 mom. berättigar till pension, dock med iakttagande i tillämpliga delar av vad som stadgas i 6 § 1 mom. och 6 a—6 c §§ lagen om pension för arbetstagare.

6 §

Vid tillämpning av 8 § lagen om pension för arbetstagare skall pension i enlighet med denna lag jämföras med pension som grundar sig på lagen om pension för arbetstagare och den arbetsförtjänst som berättigar till pension i enlighet med denna lag beaktas vid valet av den i nämnda stadganden förutsatta högsta pensionsgrundande lönen. Härvid bestäms denna arbetsförtjänst på basis av den högsta i denna lag angivna arbetsförtjänsten, uträknad per kalenderår och minskad med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift på det sätt som

5 §

Beloppet av pension enligt denna lag uträknas per kalenderår för den till pension berätt-

avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Har ett i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnt, annat än i denna lag avsett arbets- eller tjänsteförhållande eller annan än i denna lag avsedd företagarverksamhet fortgått under ett sådant kalenderår eller i nämnda moment angiven pension fortgått under minst tre på varandra följande sådana kalenderår, då arbetstagarens i denna lag angivna arbetsförtjänst har uppgått till minst det i 3 § 2 mom. stadgade beloppet, sammanräknas för bestämmande av samordningsgrunden de i denna lag angivna arbetsförtjänsterna med motsvarande i detta moment nämnd, i annan lag avsedd pensionslön eller arbetsförtjänst eller pension på det sätt som stadgas i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare. Härvid används som i denna lag angiven arbetsförtjänst genomsnittet av arbetsförtjänsten per månad i arbete av detta slag under kalenderåren i fråga. Innan genomsnittet uträknas avdras från arbetsför-

tjänsten beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift på det sätt som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

7 a §

Arbetstagarnas pensionsavgift utgör en andel av de i 7 § 1 mom. avsedda lönerna som är lika stor som den pensionsavgiftsprocent om vilken stadgas i 12 b § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Arbetsgivaren innehåller i samband med lönebetalningen arbetstagarnas pensionsavgift på hos honom anställda arbetstagares lön som avses i 1 mom.

Arbetsgivaren svarar inför pensionsanstalten även för arbetstagarnas pensionsavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft.

4.

Lag

om ändring av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/69) 5 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 26 juli 1985 (669/85),

ändras 1 § 3 mom. 3 och 4 punkten, 6 §, 7 § 2 och 4 mom. samt 17 § 1 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 1 § 3 mom. 3 och 4 punkten i lag av den 28 juli 1978 (596/78), 6 § i lag av den 12 juli 1985 (597/85), 7 § 2 mom. och 17 § 1 mom. i lag av den 8 augusti 1986 (606/86) samt 7 § 4 mom. i lag av den 29 december 1988 (1326/88), samt

fogas till 1 § 3 mom., sådant det lyder i nämnda lag av den 28 juli 1978, en ny 5 punkt och till lagen en ny 7 a § som följer:

1 §

Denna lag gäller likväl icke:

3) förvärvsarbete, på grund av vilket företagaren har rätt till pension enligt annan lag eller offentlig pensionsstadga;

4) företagarverksamhet under den tid för vilken företagaren är berättigad till heffektiv pension i enlighet med 6 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare; ej heller

5) företagarverksamhet som har börjat eller

fortgått efter att företagaren har avgått med förtida ålderspension enligt denna lag eller har fyllt 65 år.

6 §

Såsom till pension berättigande räknas den tid under vilken företagarverksamheten efter att denna lag har trätt i kraft har fortgått innan företagaren uppnår pensionsåldern, varvid dock i tillämpliga delar skall iakttas 6 § 1 mom. och 6 a—6 c §§ lagen om pension för arbetstagare.

7 §

När försäkringen börjar fastställer pensionsanstalten företagarens arbetsinkomst. Om de omständigheter som inverkar på arbetsinkomsten senare förändras väsentligt, justeras den på ansökan. Pensionsanstalten kan även justera arbetsinkomsten på eget initiativ. Arbetsinkomsten får dock inte ändras retroaktivt. Utan hinder av vad som stadgas i denna paragraf fastställs såsom arbetsinkomst för en företagare som får deltidspension hälften av den i 5 § 1 mom. nämnda genomsnittliga arbetsinkomsten.

Den pensionsgrundande arbetsinkomsten erhålls genom att de fastställda och i enlighet med 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade arbetsinkomsternas sammanlagda belopp divideras med motsvarande tid. Har för företagaren fastställts arbetsinkomst för tiden efter det att han har fyllt 23 år, skall vid fastställandet av den pensionsgrundande arbetsinkomsten inte beaktas arbetsinkomsterna före nämnda ålder och inte heller motsvarande tid.

7 a §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg, om företagaren har fått rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

I 1 mom. nämnd förmån berättigar dock inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket företagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket företagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagareverksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för

arbetstagare, eller för det nämnda kalenderåret,

3) för ett kalenderår under vilket företagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagareverksamhet som avses i en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, om inte företagaren under samma kalenderår har förtjänat lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) till minst det gränobelopp som avses i 5 § 1 mom. i nämnda lag, eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det företagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka företagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

17 §

Om inte annat följer av denna lag gäller dessutom i tillämpliga delar gälla vad som stadgas i 2 § 2 mom., 3 § 1, 3 och 4 mom., 4 och 4 a—4 n §§, 5 § 2—6 mom., 5 b, 5 c, 7 a och 7 c—10 §§, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4 mom. samt 13, 14, 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft.

Vid tillämpning av stadgandena i 7 a § beaktas inte i 7 a § 1 mom. avsedda förmåner som har betalats för tiden före ikraftträdandet.

Lag

om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/69) 6 § 3 mom., 8 g § 4 mom. och 8 i § 4 mom.,
 dessa lagrum sådana de lyder, 6 § 3 mom. i lag av den 26 juli 1985 (668/85), 8 g § 4 mom. i lag av den 20 december 1991 (1599/91) och 8 i § 4 mom. i lag av den 29 december 1989 (1312/89),
ändras 1 § 3 mom., 7 § och 19 § 1 mom.,
 dessa lagrum sådana de lyder, 1 § 3 mom. ändrad genom lag av den 28 juli 1978 (595/78) och genom nämnda lag av den 29 december 1989, 7 § i lag av den 12 juli 1985 (596/85) och 19 § 1 mom. i lag av den 8 augusti 1986 (605/86), samt
fogas till lagen en ny 8 k § som följer:

1 §

Denna lag gäller dock inte

1) lantbruksföretagare som inte har fyllt 18 år eller verksamhet efter att lantbruksföretagaren har uppnått nämnda ålder inte har fortgått minst fyra månader utan avbrott,

2) lantbruksföretagare vars arbetsinkomst enligt 8 och 8 a—8 h §§ uppskattad enligt nämnda paragrafer inte motsvarar en årsinkomst av minst 500 mark,

3) lantbruksföretagarverksamhet under den tid för vilken lantbruksföretagaren är berättigad till heffektiv pension i enlighet med 6 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller

4) lantbruksföretagarverksamhet som har börjat eller fortgått efter att lantbruksföretagaren har avgått med förtida ålderspension enligt denna lag eller fyllt 65 år.

7 §

Såsom till pension berättigande räknas den tid under vilken lantbruksföretagarverksamheten efter att denna lag har trätt i kraft har fortgått innan lantbruksföretagaren uppnår pensionsåldern, varvid dock i tillämpliga delar skall iakttas i 6 § 1 mom. och 6 a—6 c §§ lagen om pension för arbetstagare.

8 k §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg, om lantbruksföretagaren har fått rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för in-

komstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

I 1 mom. nämnd förmån berättigar dock inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket lantbruksföretagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket lantbruksföretagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarverksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller för det nämnda kalenderåret,

3) för ett kalenderår under vilket lantbruksföretagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarverksamhet som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, om inte lantbruksföretagaren under samma kalenderår har förtjänat lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) till minst det gränsbelopp som avses i 5 § 1 mom. i nämnda lag, eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från

det lantbruksföretagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar, för vilka lantbruksföretagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

19 §

Om inte annat följer av denna lag, gäller dessutom i tillämpliga delar vad som stadgas i 2 § 2 mom., 3 § 3 och 4 mom., 4 och 4 a—4 n §§, 5 § 2—6 mom., 5 b, 5 c, 7 a och

7 c—9 a §§, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 13, 14, 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare samt i 10 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft.

Det belopp som anges i 1 § 3 mom. 2 punkten i denna lag motsvarar det löneindextal som fastställdes för 1970.

Vid tillämpning av stadgandena i 8 k § beaktas inte i 8 k 1 mom. avsedda förmåner som har betalats för tiden före ikraftträdandet.

6.

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/56) 20 § 2 och 3 mom., 31 a § 1 mom., 39 § 6 mom. och 43 a § 1 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 20 § 2 mom., 31 a § 1 mom. och 39 § 6 mom. i lag av den 18 januari 1985 (53/85), 20 § 3 mom. i lag av den 31 december 1985 (1129/85) och 43 a § 1 mom. i lag av den 21 januari 1983 (99/83), samt

ändras 20 § 1 mom. 2 punkten, 22 a §, 22 c § 1 mom., 26 § 1 mom. 2 punkten och 7 mom., 31 § 2 mom. och 39 a § 1 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 20 § 1 mom. 2 punkten och 22 c § 1 mom. i lag av den 26 juli 1985 (670/85), 22 a § ändrad genom sistnämnda lag samt genom lagar av den 8 februari och den 27 mars 1991 (214 och 619/91), 26 § 1 mom. 2 punkten i lag av den 5 februari 1982 (103/82) och 7 mom. i lag av den 8 augusti 1986 (594/86), 31 § 2 mom. i lag av den 28 juli 1989 (738/89) och 39 a § 1 mom. i nämnda lag av den 8 februari 1991, som följer:

20 §

I folkpension betalas

2) invaliditetspension i fall som avses i 22 § till en arbetsoförmögen försäkrad som inte har fyllt 65 år eller invaliditetspension i form av individuell förtidspension i fall som avses i 22 a § till försäkrad som har fyllt 58 men inte 65 år; eller

22 a §

Utän hinder av 22 § har en försäkrad som

fyllt 58 år rätt till invaliditetspension i form av individuell förtidspension om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete. Ett villkor för pension är dessutom att den försäkrade antingen har upphört med förvärvsarbete eller att hans förvärvsinkomst kan uppskattas understiga

689,58 mk per månad. Arbetet skall ha upphört eller förvärvsinkomsten ha nedgått tidigast 360 dagar före begynnelsepunkten för den arbetsförmåga som berättigar till individuell förtidspension. Härvid beaktas inte de dagar då den försäkrade

1) har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79),

2) har fått personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/90), stats tjänstemannalagen (755/86), grundskolelagen (476/83) eller gymnasielagen (477/83),

3) har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90),

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), dock högst till ett antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximumantalet dagar för vilka kan betalas dagpenning avvägd enligt förtjänsten,

5) under de tre senaste åren innan arbetsförmåga som avses i denna paragraf började har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63); obeaktande lämnas även de dagar för vilka dagpenning skulle ha betalats, om inte den försäkrade hade fått i 27 § 1 mom. sistnämnda lag angiven motsvarande ersättning för arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada enligt någon annan lag, eller

6) har fått rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen.

Med avvikelse från vad som i 1 mom. tredje meningen stadgas om tiden mellan tidpunkten när arbetet upphörde eller förvärvsinkomsten minskade och begynnelsepunkten för den arbetsförmåga som berättigar till individuell förtidspension, bevarar den försäkrade rätten till individuell förtidspension, om han har fått dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan de 360 dagar som avses i 1 mom. har förflutit sedan arbetet upphörde eller förvärvsinkomsten minskade.

Individuell förtidspension beviljas tills vidare. Angående individuell förtidspension gäller i övrigt i tillämpliga delar vad denna lag stadgar om invaliditetspension med undantag av 39 § 1, 3 och 4 mom.

Den försäkrade har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller de i 1 mom. första, tredje och fjärde meningen nämnda villkoren för pension. Ändring i förhandsbeslutet får sökas på det sätt som stadgas i 73 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Om pensionstagaren börjar förvärvsarbeta och hans förvärvsinkomst är minst lika stor som det i 1 mom. nämnda beloppet, betalas till honom individuell förtidspension, fronttillägg som avses i 9 § lagen om frontmannapension och extra fronttillägg som avses i 9 a § i samma lag enligt halva det belopp som han fått. Det bostadsbidrag som med stöd av lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/78) betalas till personer som uppbär förtidspension halveras dock inte. Individuell förtidspension utbetalas inte alls, utan lämnas vilande om förvärvsinkomsten är större än 3/5 av den pensionsgrundande lön eller den arbetsinkomst som fastställs enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Vilande individuell förtidspension börjar på ansökan utbetalas då arbetet har upphört eller förvärvsinkomsten minskat. Pensionen betalas till fullt eller halvt belopp räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Av undantagsskäl kan pension dock betalas retroaktivt för högst ett år före pensionsansökan.

Vilande individuell förtidspension kan på ansökan av den försäkrade indras räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Om krav på utbetalning av vilande individuell förtidspension inte framställs inom fem år räknat från avbrottet, anses det utan särskilt beslut att pensionen upphör då fem år har förflutit sedan pensionen avbröts.

Under den tid pensionen är vilande betraktas den försäkrade inte som pensionstagare.

Vad som i denna lag stadgas om försäkrad som har konstaterats vara arbetsförmögen tillämpas på motsvarande sätt på försäkrad som har konstaterats uppfylla villkoren för individuell förtidspension.

Det belopp som avses i 1 mom. justeras per kalenderår på grund av de förändringar som inträffat i den allmänna lönenivån i landet enligt det löneindextal som årligen fastställs för

tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

22 c §

Berättigad till arbetslöshetspension enligt 20 § 1 mom. 3 punkten är en långvarigt arbetslös försäkrad, förutsatt att

1) han har rätt till sådan arbetslöshetspension enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare till vilken ansluter sig återstående tid eller motsvarande arbetsförtjänst som avses i de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i paragrafen,

2) han uppfyller de villkor beträffande tiden i arbete som gäller arbetslöshetspension och om vilka föreskrivs i de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare,

3) han företer ett av arbetskraftsmyndighet utfärdat intyg över att han är arbetslös arbetsökande hos arbetskraftsbyrån och att honom inte kan anvisas sådant arbete som han inte kan vägra att ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, och

4) han företer ett av arbetslöshetskassan utfärdat intyg över att han enligt 26 § 1 eller 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte längre har rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten eller ett av folkpensionsanstalten utfärdat intyg över att han har uppburit grunddagpenning fram till den tidpunkt från vilken han med stöd av nämnda lagrum inte längre har rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten.

26 §

Vid fastställande av tilläggsdel beaktas till den försäkrade varaktigt utgående

2) olycksfallspension, familjepension, livränta och försörjningspension enligt den lagstadgade olycksfallsförsäkringen;

När individuell förtidspension betalas halverad enligt 22 a § 7 mom. beaktas vid fastställande av tilläggsdel den i 1 mom. 1 punkten avsedda pensionen enligt samma belopp som full individuell förtidspension.

31 §

Pensionsanstalten kan, antingen på ansökan eller med stöd av en utredning som den själv godkänt, inom två år från den tidpunkt då pensionen indrogs bestämma att pensionen på nytt skall utbetalas. Pensionen får härvid utbetalas retroaktivt för den tid under vilken den varit indragen eller för en viss del av denna tid. Pensionen kan också beviljas i form av individuell förtidspension på grund av sådan arbetsoförmåga som har börjat inom två år efter att den ovan nämnda tidigare pensionen upphörde, förutsatt att arbetet har upphört eller förvärvsinkomsten minskat tidigast 360 dagar före begynnelsestidpunkten för den tidigare pensionen. Vid beräkning av denna tidsperiod om 360 dagar skall 22 a § beaktas.

39 a §

Individuell förtidspension betalas tidigast från ingången av månaden efter pensionsansökan eller ansökan om förhandsbeslut. Av undantagsskäl kan pensionen dock betalas retroaktivt för högst ett år före ansökan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Lagens 39 a § 1 mom. tillämpas på sådana fall där förutsättningarna för individuell förtidspension uppfylls den 1 januari 1994 eller därefter. Stadgandena i 22 a § 1 mom. 2 och 3 punkten samt 2 och 4 mom. och 31 § 2 mom. tillämpas på fall när ansökan har lämnats in efter att lagen trätt i kraft.

Stadgandena i 22 a § 1 mom. andra meningen och 5—8 mom. tillämpas också på de fall där pensionen har börjat innan denna lag trätt i kraft.

Utän hinder av vad som i 20 och 22 a §§ stadgas om den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension, har en försäkrad som är född 1939 eller tidigare rätt till denna pension enligt den nedre åldersgräns som är gällande när denna lag träder i kraft.

På en försäkrad, som har fyllt 55 år innan denna lag trätt i kraft och som vid ikraftträdandet har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, tillämpas fortfarande 22 c § 1 mom. och 39 § 6 mom. folkpensionslagen sådana dessa lagrum lyder när denna lag träder i kraft. Vid tillämpning av detta stadgande anses den försäkrade ha rätt

till arbetslöshetsdagpenning för den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Arbetslöshetspension kan beviljas i enlighet med nämnda stadganden även om den försäkrade beviljas i någon arbetspensionslag avsedd arbetslöshetspension i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat innan denna lag trätt i kraft.

En i 26 § 1 mom. 2 punkten nämnd förmån som grundar sig på frivillig olycksfallsförsäkring enligt olika lagar beaktas som inkomst i tilläggsdelen, om förmånen har börjat den 1 januari 1994 eller senare.

Det i 22 a § stadgade beloppet motsvarar det löneindextal som för 1985 har fastställts enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare.

7.

L a g**om ändring av 4 och 23 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) 23 § 3 mom. och fogas till 4 §, sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 28 december 1990 (1367/90), ett nytt 3 mom. som följer:

4 §

Rätt till arbetslöshetsdagpenning

Utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. är den som får delinvalidpension berättigad till arbetslöshetsdagpenning, även om han inte söker heltidsarbete.

23 §

Beloppet av den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen

Den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen

beräknas utgående från vederbörandes stadigvarande lön eller, om löneinkomsten har varit säsongbetonad eller oregelbunden, på det per månad beräknade beloppet av årsinkomsten. Dagpenningen för den som får delinvalidpension och som utfört deltidsarbete beräknas dock utgående från den kalkylerade lönen i heltidsarbete för det arbete som han har utfört. Genom förordning stadgas närmare om fastställande av den lön som ligger till grund för den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

8.

Lag

om ändring av 2 § lagen om beaktande i undantagsfall av garanterat arbete i arbetspensionsskyddet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 2 § 1 mom. lagen den 8 mars 1991 om beaktande i undantagsfall av garanterat arbete
i arbetspensionsskyddet (476/91) som följer:

2 §	vilken pensionsfallet har inträffat under tillämpningstiden för lagen.
Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991, dock så att den tillämpas från och med den 1 januari 1991. Lagen gäller till och med den 31 december 1993. Den tillämpas på pension i fråga om	----- Denna lag träder i kraft den 1 juli 1993.

Helsingfors den 2 april 1993

Republikens President

Social- och hälsovårdsminister

1.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) 4 c § 5, 10 och 11 mom. och 5 § 2 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 4 c § 5 och 10 mom. i lag av den 18 januari 1985 (50/85) och 11 mom. i lag av den 31 december 1985 (1127/85) samt 5 § 2 mom. i lag av den 26 juli 1985 (666/85),

ändras i 1 § 1 mom. det inledande stycket och 1 punkten, 2 § 5 mom., 4 c § 1—3 mom., 4 e §, i 4 f § 1 mom. det inledande stycket, 4 g § 1 och 2 mom., 5 § 1 mom., 5 b §, 5 c § 1 mom., 6, 7 och 7 b §§, 8 § 2 och 3 mom., 8 a § 1 mom. 4 punkten, 8 c § 3 mom., 8 f §, 12 § 1 mom. 1, 2 och 4 punkten samt 3 mom., 12 a § 1 mom., 17 § 1 mom. och 19 b §,

dessas lagrum sådana de lyder, det inledande stycket i 1 § 1 mom. i lag av den 11 november 1988 (922/88), 1 § 1 mom. 1 punkten och 5 § 1 mom. i lag av den 28 juli 1978 (593/78), 2 § 5 mom. i lag av den 24 augusti 1984 (607/84), 4 c § 1—3 mom., 12 a § 1 mom. och 17 § 1 mom. i nämnda lag av den 18 januari 1985, 4 e § ändrad genom nämnda lag av den 26 juli 1985 och lag av den 30 juni 1989 (605/89), det inledande stycket i 4 f § 1 mom. samt 4 g § 1 och 2 mom. i lag av den 8 augusti 1986 (603/86), 5 b § ändrad genom lagar av den 20 september 1974 och den 26 juni 1981 (749/74 och 472/81) samt genom nämnda lagar av den 28 juli 1978 och den 26 juli 1985, 5 c § 1 mom. i nämnda lag av den 30 juni 1989, 6 § ändrad genom lagar av den 30 december 1965 och den 14 juli 1969, den 12 juli och den 31 december 1985 samt den 27 mars 1991 (707/65, 469/69, 592 och 1120/85 samt 612/91) samt genom nämnda lag av den 26 juli 1985, 7 § ändrad genom nämnda lagar av den 30 december 1965, den 8 augusti 1986 och den 11 november 1988 samt den 15 december 1978, den 29 december 1988 och den 10 december 1990 (980/78, 1323/88 och 1068/90), 7 b § ändrad genom nämnda lagar av den 18 januari 1985, den 8 augusti 1986 och den 29 december 1988, 8 § 2 mom. i lag av den 5 februari 1982 (109/82) och 3 mom. i lag av den 8 juli 1992 (630/92), 8 a § 1 mom. 4 punkten och 8 f § i lag av den 23 oktober 1992 (949/92), 8 c § 3 mom. i lag av den 9 februari 1990 (100/90), 12 § 1 mom. 1 punkten i lag av den 29 juni 1990 (599/90) samt 2 och 4 punkten och 3 mom. i nämnda lag av den 27 mars 1991 samt 19 b § ändrad genom nämnda lag av den 20 september 1974 och genom lagar av den 16 december 1966 och den 14 april 1978 (639/66 och 274/78), samt

fogas till 2 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 30 december 1965, den 24 augusti 1984 och den 8 augusti 1986 samt genom lag av den 10 april 1981 (257/81), ett nytt 6 mom., varvid det nuvarande 6 mom. blir 7 mom., till 5 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 28 juli 1978 och den 26 juli 1985, ett nytt 6 mom., en ny mellanrubrik före 6 §, till lagen nya 6 a—6 c §§, till lagen nya mellanrubriker före 7, 7 b och 8 §§, till 8 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 18 juni 1971, den 29 december 1972, den 12 och 26 juli 1985, den 23 december 1987, den 8 juli 1992 och den 18 december 1992 (500/71, 934/72, 592 och 663/85, 1108/87 samt 630 och 1332/92) samt genom nämnda lagar av den 20 september 1974, den 28 juli 1978, den 5 februari 1982, den 18 januari och den 26 juli 1985, den 9 februari 1990 och den 27 mars 1991, ett nytt 7 mom., varvid nuvarande 7—9 mom. blir 8—10 mom., till 10 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 10 december 1990, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., samt till lagen en ny 12 b §, som följer:

Gällande lydelse

1 §.

En arbetsgivare är skyldig att anordna och bekosta pensionsskydd, som uppfyller minimivillkor enligt denna lag, för var och en av sina

Föreslagen lydelse

1 §

En arbetsgivare är skyldig att anordna och bekosta pensionsskydd, som uppfyller minimivillkor enligt denna lag, för var och en av sina

Gällande lydelse

arbetstagare vars arbetsförhållande efter det år då han fyllde 13 år har fortgått utan avbrott minst en månad. Lagen gäller dock inte ett arbetsförhållande.

1) som begynt, sedan arbetstagaren fyllt 65 år eller, om på honom icke tidigare tillämpats denna lag, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62), lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) eller lagen om pension för företagare (468/69), som begynt efter det kalenderår, under vilket arbetstagaren fyllt 63 år;

Föreslagen lydelse

arbetstagare vars arbetsförhållande efter det år då arbetstagaren fyllde 13 år har fortgått utan avbrott minst en månad. Arbetstagaren är skyldig att delta i bekostandet av pensionsskydd, som uppfyller minimivillkor enligt denna lag, på det sätt som stadgas i 12 b §. Lagen gäller dock inte ett arbetsförhållande

1) som har börjat sedan arbetstagaren har fyllt 65 år;

2 §

På ansökan av berörda arbetstagare eller arbetsgivare skall pensionsanstalten utfärda beslut om huruvida 3 eller 4 mom. är tillämpligt på arbetsförhållandet och, om detta är fallet, fastställa den rätt till framtida pension som förvärvas för arbetsförhållande som upphört på detta sätt. I detta beslut får ändring sökas på det sätt som stadgas i 21 §.

Ett arbetsförhållande som har fortgått minst tio år före utgången av det år under vilket arbetstagaren har fyllt 54 år avslutas vid utgången av nämnda år. Har arbetsförhållandet vid ovan nämnda tidpunkt inte fortgått tio år, avslutas det vid utgången av det år då tio årsgränsen uppnås. Arbetsförhållandet avslutas dock inte längre efter det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om arbetstagaren fortsätter att arbeta, anses ett nytt arbetsförhållande härvid föreligga. Arbetsförhållandet avbryts dock inte, om arbetstagarens lön i det arbetsförhållande som föreligger efter avbrottet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan arbetsförhållandet har avslutats på det sätt som avses i detta moment och om förutsättningarna för tillämpning av 7 § 2 mom. härvid uppfylls.

Utan hinder av vad som i 3—5 mom. stadgas om arbetsförhållandets upphörande, anses ett arbetsförhållande ha fortgått utan avbrott vid beräkning av den tid om ett år som avses i 8 § 3 mom. samt vid tillämpning av 4 § 4 mom. och 12 §.

4 c §.

Rätt att erhålla arbetslöshetspension tillkommer långvarigt arbetslös arbetstagare, som fyllt 60 år och som företer av Arbetskraftsmyndighet utfärdat intyg över att han är arbetslös arbets-sökande hos Arbetskraftsbyrån och att honom inte kan anvisas sådant arbete som han ej kan

4 c §

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös arbetstagare som har fyllt 60 år, förutsatt att

1) vid fastställandet av hans arbetslöshetspension såsom till pension berättigande tid kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern

Gällande lydelse

vågra att ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84). Förutsättning för erhållande av arbetslöshetspension är dessutom att arbetstagaren företer av folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassa utfärdat intyg över att han, räknat från en dag som infaller tidigast en månad före utfärdandet av ovan nämnt intyg av Arbetskraftsmyndighet, under de 60 senast förflutna veckorna har uppburit i lagen om utkomstskydd för arbetslösa nämnd arbetslöshetsdagpenning för sammanlagt minst 200 dagar eller att han enligt 26 § 1 och 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte längre har rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten.

Arbetslöshetspension utbetalas från ingången av den kalendermånad som börjar sedan två månader förflutit efter det i 1 mom. nämnt intyg av folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassa utfärdats eller, om pensionen beviljas på grund av att maximitiden för arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten uppnåtts, från ingången av den månad som följer efter det intyget utfärdades. Pension utges dock inte utan grundad anledning retroaktivt för längre tid än sex månader, räknat från den månad som följer efter den under vilken pensionen söktes. Såvida annat inte stadgas i denna paragraf gäller angående arbetslöshetspension och mottagare av arbetslöshetspension i tillämpliga delar vad som är stadgat om invalidpension och mottagare av invalidpension.

Arbetslöshetspensionen är lika stor som den invalidpension enligt denna lag vilken skulle ha beviljats arbetstagaren, om han vid tidpunkten

Föreslagen lydelse

eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte om arbetstagaren har rätt till arbetslöshetspension enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom.,

2) han under de 15 kalenderår som omedelbart föregått den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 3 mom. under sammanlagt minst fem år har intjänat i 8 § 4 mom. nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande; på grundval av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas intjänandetiden härvid på det sätt som anges i 4 § 5 mom. i sagda lag,

3) han företer av Arbetskraftsmyndighet utfärdat intyg över att han är arbetslös arbetssökande hos Arbetskraftsbyrån och att honom inte kan anvisas sådant arbete som han inte kan vägra att ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), och att

4) han företer ett av arbetslöshetskassa utfärdat intyg över att han enligt 26 § 1 och 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte längre har rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten; en arbetstagare som fått grunddagpenning skall dock förete ett av folkpensionsanstalten utfärdat intyg över att han har fått grunddagpenning för de dagar som motsvarar maximiantalet dagar enligt nämnda lagrum.

Arbetslöshetspension utbetalas från ingången av den månad som följer efter den månad under vilken arbetstagaren uppfyller de villkor för pension som avses i 1 mom. Pension betalas dock inte utan grundad anledning retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan. Om inte annat stadgas i denna paragraf gäller angående arbetslöshetspension och mottagare av arbetslöshetspension i tillämpliga delar vad som stadgas om invalidpension och mottagare av invalidpension.

Arbetslöshetspensionen är lika stor som den invalidpension enligt denna lag vilken skulle ha beviljats arbetstagaren, om han vid tidpunkten

Gällande lydelse

för arbetslöshetens början varit berättigad till full invalidpension. Vid pensionens bestämmande anses arbetstagaren ha blivit arbetslös den dag för vilken till honom första gången under de i 1 mom. nämnda 60 veckorna betalats arbetslöshetsdagpenning.

Arbetskraftsmyndighet skall, efter att ha utfärdat i 1 mom. nämnt intyg, med sex månaders mellanrum kontrollera om arbete kan anvisas pensionstagaren. Kan arbete anvisas mottagare av arbetslöshetspension, skall Arbetskraftsmyndigheten anmäla detta till pensionskyddscentralen.

Utan hinder av vad som i 1 mom. är stadgat om den nedre åldersgräns som är förutsättning för erhållande av arbetslöshetspension har även arbetstagare som är födda år 1930 eller tidigare rätt att få arbetslöshetspension.

Utan hinder av vad som i 1 mom. stadgas om den nedre åldersgräns som är en förutsättning för arbetslöshetspension har även en arbetstagare som är född år 1931 och som senast den 30 juni 1986 uppfyller de i 1 mom. nämnda pensionsvillkoren rätt att få arbetslöshetspension.

4 e §.

Utan hinder av vad i 4 § 3 mom. och 5 b § 1 mom. stadgas om erhållande av full invalidpension har arbetstagare som fyllt 55 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete. Ett villkor är dock att arbetstagaren har upphört med förvärvsarbete enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. eller att hans förvärvsinkomst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli i genomsnitt mindre än det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten. Ett villkor för individuell förtidspension är dessutom att, då den individuella förtidspensionen fastställs, såsom pen-

Föreslagen lydelse

för arbetslöshetens början varit berättigad till full invalidpension. Vid fastställande av pensionen anses arbetstagaren ha blivit arbetslös den dag för vilken till honom första gången har utbetalats arbetslöshetsdagpenning under de 60 senast förflutna veckorna. Nämnda tid om 60 veckor räknas från den dag som infaller tidigast en månad före den dag då det i 1 mom. 3 punkten nämnda intyget utfärdats av Arbetskraftsmyndighet.

(5 mom. upphävs)

(10 och 11 mom. upphävs)

4 e §

Utan hinder av vad i 4 § 3 mom. och 5 b § 1 mom. stadgas om erhållande av full invalidpension har arbetstagare som fyllt 58 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Gällande lydelse

sionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte i det fall att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom.

Invalidpension som beviljats i form av individuell förtidspension indras, om pensionstagaren inte längre uppfyller de i 1 mom. stadgade villkoren för pension. I övrigt gäller om pensionen i tillämpliga delar vad som stadgas om full invalidpension.

Invalidpension som beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den månad under vilken de i 1 mom. stadgade villkoren har uppfyllts beträffande honom, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före ingången av den månad som följer på ansökan.

Arbetstagaren har rätt till förhandsbeslut om huruvida han uppfyller de i 1 mom. första eller sista meningen nämnda villkoren för pension. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 21 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad ansökan om pension görs inom sex månader från det beslutet vann laga kraft.

(4 c § 3 mom.)

Föreslagen lydelse

Ett villkor för beviljande av individuell förtidspension är att arbetstagaren har upphört med förvärvsarbete enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. eller att hans förvärvsinkomst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli mindre än det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten. Ett ytterligare villkor är att, då den individuella förtidspensionen fastställs, såsom pensionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte i det fall att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension eller ålderspension i en pensionsålder som är lägre än 65 år enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom.

(5 b § 3 mom.)

Arbetstagaren har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller de i 1 mom. och sista meningen i 2 mom. nämnda villkoren för pensionering. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 21 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Individuell förtidspension utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller förhandsbeslut. Pensionen kan av undantagsskäl betalas retroaktivt, dock för högst ett år före den månad som följer efter den då pensionen söktes.

Invalidpension som beviljats i form av individuell förtidspension indras, om pensionstagaren inte längre uppfyller de villkor för pensionen som stadgas i 1 mom. I övrigt gäller angående pensionen i tillämpliga delar vad som stadgas om full invalidpension.

Gällande lydelse

4 f §.

Berättigad till deltidspension är arbetstagare som har fyllt 60 men inte 65 år och övergått till deltidsarbete, förutsatt att

4 g §.

Deltidspension beviljas tidigast från ingången av månaden närmast efter den då arbetstagaren fyllt 60 år, likväl inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad då ansökan om deltidspension gjordes.

Deltidspensionen skall indras, om arbetstagaren inte längre uppfyller de i 4 f § stadgade villkoren för erhållande av pension. Beviljas invalid- eller arbetslöshetspension för en tid för vilken deltidspension betalats, betraktas deltidspensionen som delbetalning på invalid- eller arbetslöshetspensionen. Om arbetstagaren *alltjämt* fortsätter i deltidsarbete efter att ha fyllt 65 år, förvandlas deltidspensionen, utan hinder av vad som stadgas på annat ställe i denna lag till en lika stor ålderspension. När arbetstagaren upphör med deltidarbetet utbetalas den uppskjutna delen av ålderspensionen förhöjd enligt 5 § 3 mom.

5 §

Pensionens belopp utgör för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden 1/8 procent av den pensionsgrundande löns belopp. Skall i den till pension berättigande tjänstgöringstiden medräknas tid före den 1 juli 1962, utgör pensionens belopp likväl till denna del för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden 1/12 procent av den pensionsgrundande löns belopp.

Ålderspensionen är lika stor som den invalidpension enligt denna lag som skulle ha beviljats arbetstagaren, om han hade blivit i så

Föreslagen lydelse

4 f §

Berättigad till deltidspension är en arbetstagare som har fyllt 58 men inte 65 år *och som har övergått* till deltidsarbete, förutsatt att

4 g §

Deltidspension beviljas tidigast från ingången av månaden efter den då arbetstagaren har fyllt 58 år, *dock* inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad *som följer efter* ansökan.

Deltidspensionen skall indras, om arbetstagaren inte längre uppfyller de villkor för pension *som stadgas* i 4 f §. Beviljas invalid- eller arbetslöshetspension för en tid för vilken deltidspension *utbetalats*, betraktas deltidspensionen som delbetalning på invalid- eller arbetslöshetspensionen. Om arbetstagaren efter att ha fyllt 65 år fortsätter i deltidsarbete, omvandlas deltidspensionen utan hinder av vad som stadgas på annat ställe i denna lag till en lika stor ålderspension. När arbetstagaren *slutar att deltidarbete* utbetalas den uppskjutna delen av ålderspensionen förhöjd enligt 5 § 3 mom. *och ökad med det belopp som avses i 5 § 6 mom.*

5 §

Pensionsbeloppet är för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen *och räknat från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år 5/24 procent av den pensionsgrundande lönen. Pensionsbeloppet är dock 1/8 procent till den del i den till pension berättigande tiden medräknas i 6 a § 1 mom. avsedd återstående tid eller med stöd av 6 c § 1 mom. sådan tid för vilken arbetstagaren har uppburit heffektiv pension.* Skall i den till pension berättigande tjänstgöringstiden medräknas tid före den 1 juli 1962, är pensionens belopp dock till denna del för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden 1/12 procent av den pensionsgrundande lönen.

(2 mom. upphävs)

Gällande lydelse

hög grad arbetsförmögen den sista dagen av det kalenderår under vilket han fyllde 63 år att han haft rätt till invalidpenion. När invalidpension, ifråga om vilken den till grund liggande arbetsförmågan begynt före utgången av det år då arbetstagaren fyllde 63 år, ändras till ålderspension, föranleder detta inte justering av pensionens belopp, om inte den till pension berättigande tiden förlängs till följd av nämnda ändring.

5 b §

Invalidpension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Full invalidpension beviljas arbetstagare vars arbetsförmåga, uppskattad i enlighet med 4 § 3 mom., är nedsatt åtminstone under ett år med minst tre femtedelar. Även individuell förtidspension beviljas som full invalidpension. I annat fall beviljas invalidpensionen som delpension.

Den fulla invalidpensionens storlek fastställs enligt 5 § 1 mom. och 5 a §. Blir arbetstagare arbetsförmögen efter det kalenderår, under vilket han fyllt 63 år, fastställs den fulla invalidpensionens storlek enligt 5 § 2 mom. Delpensionen utgör hälften av full pension. Är arbetstagaren likväl född före den 1 januari 1927, utgör delpensionen förljande procenttal av den fulla pensionen:

Föreslagen lydelse

Ålders- eller invalidpensionen för en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 5 c § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts.

5 b §

Invalidpension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Full invalidpension beviljas arbetstagare vars arbetsförmåga, uppskattad i enlighet med 4 § 3 mom., är nedsatt åtminstone under ett år med minst 3/5. Även individuell förtidspension beviljas som full invalidpension. I annat fall beviljas invalidpensionen som delpension.

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbete och härvid förtjänar det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten eller mera, kan utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. individuell förtidspension utbetalas enligt samma belopp som delpension enligt 3 mom. Överstiger pensionstagarens förvärvsinkomster dock 3/5 av den pensionsgrundande lönen, utbetalas pensionen inte utan lämnas vilande.

Beloppet av full invalidpension fastställs enligt 5 § 1 mom. och 5 a §. Delpensionen utgör hälften av full pension.

Gällande lydelse

Födelsedr	Delpensionen i procent av full pension
1919 eller tidigare	66
1920	64
1921	62
1922	60
1923	58
1924	56
1925	54
1926	52

Förändras invalidpensionstagares arbetsförmåga så, att förändringen enligt 1 mom. inverkar på pensionens storlek, och kan förändringen med beaktande jämväl av den tid som redan har förflutit uppskattas bli bestående åtminstone under ett år, justeras pensionens belopp på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ från början av den månad som närmast följer på förändringen, om inte annat av stadgandena i 4 d § annat följer. Pensionen minskas dock inte för den tid för vilken den redan har utbetalats och höjs inte för längre tid än sex månader före den kalendermånad som närmast följer efter pensionstagarens justeringsansökan eller pensionsanstaltens justeringsåtgärder.

(4 e § 3 mom.)

Utan hinder av vad i 3 mom. är stadgat kan vid indragning av invalidpension beslut fattats om att pensionen utgår såsom delpension för viss tid, vilken kan vara kortare än ett år.

Föreslagen lydelse

Förändras *en* invalidpensionstagares arbetsförmåga så att förändringen enligt 1 mom. inverkar på pensionens storlek, och kan förändringen med beaktande även av den tid som redan har förflutit *antas* bli bestående under åtminstone ett år, justeras pensionens belopp på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ från början av den månad som närmast följer efter förändringen, om inte annat följer av stadgandena i 4 d §. Pensionen minskas dock inte för den tid för vilken den redan har utbetalats och höjs inte för längre tid än sex månader före den kalendermånad som närmast följer efter pensionstagarens justeringsansökan eller pensionsanstaltens justeringsåtgärder. Invalidpension som har beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den under vilken pensionstagaren har uppfyllt de villkor som stadgas, i 4 e § 1 och 2 mom. dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan.

Indragen invalidpension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 4 l § 2 mom.

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbete, varav det enligt 2 mom. följer att pensionen skall betalas enligt samma belopp som delpension eller att den inte alls får utbetalas, ändrar pensionsanstalten pensionsbeloppet eller avbryter pensionsutbetalningen räknat från följande möjliga betalningsperiod. I dessa fall kan pensionsanstalten återkräva de pensionsrater som har betalats utan grund räknat från det att pensionstagaren började förvärvsarbete.

Då arbetet upphör eller minskar så att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension till

Gällande lydelse

5 c §.

Deltidspensionens belopp är, om inte något annat följer av 2 och 3 mom., för en arbetstagarare som har fyllt 60 år 44 procent av skillnaden mellan den enligt 4 f § 3 mom. fastställda stabiliserade förvärvsinkomsten av förvärvsarbete inom denna lags tillämpningsområde och förvärvsinkomsten av sådant förvärvsarbete på deltid som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. Börjar deltidspensionen senare än vid ingången av den månad som följer efter det arbetstagararen har fyllt 60 år höjs nämnda procenttal med 1/3 procentenhet för varje månad med vilken arbetstagararens ålder överskrider 60 år när deltidspensionen börjar.

6 §

Såsom till pension berättigande tjänstgöringstid räknas för varje arbetsförhållandes vidkommande den tid under vilken arbetsförhållandet, den tid som avses i 1 § 1 mom. medräknad, fortgått efter det arbetstagararen fyllt 23 år. Härvid beaktas dock inte den tid för vilken arbetstagararen, medan han stått i arbetsförhållande, uppburit sedan i lag stadgad eller i offentlig pensionsstadga bestämd på hans arbets- eller tjänsteförhållande eller egen företagarverksamhet grundad penion, vars storlek fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst.

Föreslagen lydelse

fullt belopp eller enligt samma belopp som delpension, börjar vilande individuell förtidspension utbetalas räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Av undantagsskäl kan pensionen betalas retroaktivt, dock högst för ett år före den månad som följer efter ansökan.

Vilande individuell förtidspension kan på ansökan av pensionstagaren dras in räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Om krav på ny utbetalning av vilande individuell förtidspension inte framställs inom fem år räknat från avbrottet, anses det utan särskilt beslut att förtidspensionen upphör vid utgången av denna tid.

5 c §

Deltidspensionens belopp är, om inte något annat följer av 2 och 3 mom., 50 procent av skillnaden mellan den enligt 4 f § 3 mom. fastställda stabiliserade förvärvsinkomsten av förvärvsarbete inom denna lags tillämpningsområde och förvärvsinkomsten av sådant förvärvsarbete på deltid som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom.

Till pension berättigande tid

6 §

Såsom till pension berättigande tjänstgöringstid räknas för varje arbetsförhållande den tid under vilken arbetsförhållandet, den tid som avses i 1 § 1 mom. medräknad, har fortgått fram till 65 års ålder efter det arbetstagararen fyllt 23 år. Härvid beaktas dock inte den tid för vilken arbetstagararen medan arbetsförhållandet pågår har rätt att uppbära sådan grundpension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämn i 8 § 4 mom., vars storlek har fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetsförtjänst (heleffektiv pension).

Gällande lydelse

Såsom till pension berättigande tjänstgöringstid räknas även hälften av den tid, under vilken arbetstagares arbetsförhållande, som var gällande den 8 juli 1961, före den 1 juli 1962 fortgått efter det han fyllt 23 år.

(6 § 3 mom.)

Har en arbetstagare innan hans invaliditet begynner varit bosatt i Finland minst fem år och har invaliditeten börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, då den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs. Vid beräkandet av den tid av 360 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79), eller för vilka han har fått dagpenning enligt lagen om utkomtskydd för arbetslösa, *de sistnämnda* dock högst till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomtskydd för arbetslösa stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. Har en arbetstagare fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomtskydd för arbetslösa, skall med avvikelse från vad som stadgas även tiden från invaliditetens början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, då den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs. *På grund av arbetstagarens anmälan* beaktas inte dagar för vilka han har fått rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall på basis av olycksfalls- eller trafikförsäkring eller enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48). *På grund av arbetstagarens anmälan* beaktas inte heller dagar för vilka arbetstagaren under de tre senaste åren innan sådan invaliditet som avses i denna lag begynte har erhållit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), eller dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. i sistnämnda lag angiven motsvarande ersättning för arbetsoförmåga på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada med stöd av någon annan lag. Hade arbetsförhållandet inte

Föreslagen lydelse

Såsom till pension berättigande tjänstgöringstid räknas även hälften av den tid under vilken en arbetstagares arbetsförhållande, som var gällande den 8 juli 1961, före den 1 juli 1962 fortgått efter det han fyllt 23 år.

6 a §

Om *arbetsoförmågan* har börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan arbetsoförmågans början och pensionsåldern (*återstående tid*) räknas såsom till pension berättigande tid när den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs.

Vid beräkandet av de 360 dagar som avses i 1 mom. beaktas inte de dagar då arbetstagaren

1) har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79),

2) har fått personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/90), statsjänstemannalagen (755/86), grundskolelagen (476/83) eller gymnasielagen (477/83),

3) har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90),

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomtskydd för arbetslösa; dock högst enligt det antal som motsvarar det i 26 § nämnda lag stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas dagpenning avvägd enligt förtjänsten,

5) har fått rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, eller

6) har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63) under de tre senaste åren innan sådan *arbetsoförmåga* som avses i denna lag började; med dessa dagar jämställs dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen angiven motsvarande ersättning för arbetsoförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada med stöd av någon annan lag.

Har en arbetstagare fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomtskydd för arbetslösa innan de i 1 eller 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde,

Gällande lydelse

fortgått sex månader, räknas på grundval av detta såsom till pension berättigande tid den tid som återstår till pensionsåldern endast om arbetstagaren inte på grundval av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet, som begynt före förstnämnda arbetsförhållande, har rätt till ett sådant i lag stadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionskydd att vid fastställandet av hans invalidpension enligt detta pensionskydd nämnda tid eller motsvarande arbetsförtjänst beaktas. *Vad som stadgas ovan i detta moment tillämpas likväl inte vid uträkning av beloppet av ålderspensionen eller av sådan invalidpension för vilken den till grund liggande arbetsförmågan begynt efter det år då arbetstagaren fyllde 63 år, om inte arbetstagaren under det år då han uppnådde nämnda ålder, med beaktande även av ett sådant arbetsförhållande i dess helhet, vilket upphört under nämnda år, haft arbete som omfattas av denna lag under sammanlagt minst sex månader.* Likaså räknas vid fastställande av en kvinnlig arbetstagares invalidpension den tid som återstår till pensionsåldern såsom till pension berättigande tid, om hon mellan tidpunkt då nämnda tid av 360 dagar förflutit och den tidpunkt då invaliditeten börjat, vilken tid får uppgå till högst nio år, har haft ett barn under tre år som avses i 4 § 5 mom., dock inte om den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, utan att barnavårdstiden på nämnda sätt beaktas, skall räknas såsom till pension berättigande tid på grund av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet. Har en sådan kvinnlig arbetstagares arbetsförhållande inte fortgått sex månader, gäller om fastställande av den till pension berättigande tiden i tillämpliga delar vad detta moment stadgar.

(6 § 7 mom.)

Av särskilda skäl kan pensionsskyddscentralen besluta att invalidpension skall fastställas på det sätt som avses i 3 mom. även om den förutsättning i fråga om boende som stadgas i nämnda moment inte föreligger.

Föreslagen lydelse

skall den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande tid när den invalidpension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs.

Den återstående tiden räknas såsom till invalidpension berättigande tid även på grundval av ett sådant arbetsförhållande, efter vars upphörande arbetstagaren under en högst nio år lång tid mellan den tidpunkt då de i 1 och 2 avsedda de 360 dagarna har förflutit och den tidpunkt då arbetsförmågan börjat har haft ett barn som är yngre än tre år som avses i 4 § 5 mom. Härvid förutsätts dock att

1) *arbetstagaren på grund av detta barn har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapening enligt sjukförsäkringslagen eller stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård av barn (797/92), och att*

2) *den återstående tiden inte räknas såsom till pension berättigande enligt 1—3 mom.*

Vad som ovan stadgas beträffande återstående tid tillämpas endast om arbetstagaren har varit bosatt i Finland minst fem år innan han blev arbetsförmögen. Av särskilda skäl kan pensionsskyddscentralen dock besluta att förutsättningen i fråga om boende inte skall tillämpas.

6 b §

Återstående tid räknas såsom till pension berättigande på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått minst sex månader.

Gällande lydelse

(6 § 5 mom.)

Har arbetstagare, sedan det i 3 mom. avsedda arbetsförhållandet upphört, på grund av annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet blivit berättigad till i lag stadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionskydd sålunda, att vid fastställandet av hans i enlighet därmed utgående invalidpension beaktas den tid, som återstår till pensionsålderns uppnående, eller motsvarande arbetsförtjänst, tillämpas icke stadgandena i 3 mom. på det tidigare arbetsförhållandet. Arbetstagaren anses härvid ha blivit berättigad till ovan avsett pensionskydd enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden vid den tidpunkt, då hans sammanlagda arbetsförtjänst i arbetsförhållanden, som falla under sagda lag, innan han drabbats av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör huvudsaklig orsak till invaliditeten, uppgått till i 7 § 1 mom. nämnda lag förutsatt gränsbelopp.

(6 § 4 mom.)

Skall till en arbetstagare som erhållit med 3 mom. fastställd invalidpension eller förtidspension enligt lagen om förtidspension för frontvetraner (13/82) senare betalas pension på

Föreslagen lydelse

Den återstående tiden räknas dock såsom till pension berättigande på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått kortare tid än sex månader, om arbetstagaren inte på grundval av ett arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet som har börjat före förstnämnda arbetsförhållande har rätt till *heleffektiv pension som nämns i 6 § 1 mom.*

Om arbetstagaren, sedan det till återstående tid berättigande arbetsförhållandet har upphört, på grundval av ett annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet har blivit berättigad till heleffektiv pension som avses i 6 § 1 mom., tillämpas inte stadgandena i 6 a § på det tidigare arbetsförhållandet. Arbetstagaren anses härvid ha förvärvat ovan avsedda rätt till pensionskydd enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden vid den tidpunkt, då hans sammanlagda arbetsförtjänst i arbetsförhållanden som avses i nämnda lag, innan han drabbats av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör huvudsaklig orsak till arbetsoförmågan, har uppgått till det gränsbelopp som förutsätts i 7 § 1 mom. i nämnda lag.

En arbetstagare som har fyllt 55 år anses dock inte ha förvärvat sådan i 3 mom. nämnd rätt till heleffektiv pension på grundval av ett arbets- eller tjänsteförhållande genom vilket arbetstagaren har sysselsatts enligt 18 § 3 mom. sysselsättningslagen (275/87) eller, ifall det är fråga om någon annan arbetsgivare än staten eller en kommun, enligt motsvarande förfarande (garanterat arbete) och den pensionsgrundande lönen i detta arbetsförhållande är mindre än motsvarande lön som har uträknats på grundval av det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet. Om arbetstagaren inte har förlorat sin rätt till återstående tid på grundval av ett tidigare arbets- eller tjänsteförhållande vid den tidpunkt då hans garanterade arbete började, anses han inte vid tillämpningen av detta moment till följd av det garanterade arbetet ha förlorat sin rätt till återstående tid från det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet.

6 c §

Skall till en arbetstagare som har invalidpension fastställd enligt 6 a § senare betalas pension på grund av ålder eller ny arbetsoförmåga, räknas i fråga om det arbetsförhållande på vilket denna paragraf hade tillämpats såsom till

Gällande lydelse

grund av ålder eller ny invaliditet, räknas för det arbetsförhållandes del, på vilket detta moment tillämpats, såsom till pension berättigande tid även den tid för vilken han erhöll nämnda tidigare pension efter det han fyllt 23 år. Om dock ny invalidpension beviljas på grund av en sådan invaliditet som har börjat inom ett år efter det att den tidigare pensionen upphörde, eller om pension beviljas med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som den tidigare pensionen, fastställs den nya pensionen enligt samma grunder som den tidigare. Då ny pension, i de fall som avses ovan eller i 7 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller i 12 § 2 mom. lagen om sjömanspensioner, fastställs enligt samma grunder som en tidiagre pension, skall ett arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet som har fortgått efter det att den tidigare pensionen upphörde lämnas obeaktat.

(6 § 6 mom.)

Beviljas en arbetstagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsoförmåga som börjat innan ett år förflutit efter att tiden för betalning av rehabiliteringspenning gick ut, skall pensionen fastställas på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsoförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

7 §

Den pensionsgrundande lönen bestämmes särskilt för ettvart arbetsförhållande genom att man räknar ut medeltalet per månad av de i enlighet med 9 § 1 mom. justerade, sammanlagda arbetsförtjänsterna under de två kalenderår, vilka på nedan nämnt sätt valts ut bland de högst fyra sista kalenderår, under vilka arbetsförhållandet fortgått. Har arbetsförhållandet frtgått under flera än två ka-

Föreslagen lydelse

pension berättigande tid även den tid för vilken han var berättigad till den tidigare pensionen efter det han hade fyllt 23 år.

Om till en arbetstagare som har uppburit invalidpension senare fastställd enligt 6 a § skall betalas pension på grund av sådan ny arbetsoförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att den tidigare pensionen upphörde, eller om pension beviljas med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som den tidigare pensionen, fastställs den nya pensionen enligt samma grunder som den tidigare pensionen.

Fastställs heffektiv pension, som avses i 6 § 1 mom. och som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande eller på företagarkerksamhet, på grund av ny arbetsoförmåga enligt samma grunder som den tidigare pensionen, beaktas inte det arbets- eller tjänsteförhållande eller den företagarkerksamhet som har fortsatt efter det att den tidigare pensionen upphörde såsom till pension berättigande.

Beviljas en arbetstagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsoförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att tiden för betalning av rehabiliteringspenning löpte ut, fastställs pensionen på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsoförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

Pensionslönen

7 §

Den pensionsgrundande lönen (*pensionslönen*) fastställs särskilt för varje arbetsförhållande. Härvid beaktas dock inte tiden efter det att arbetstagaren har fyllt 65 år och inte heller tid för vilken arbetstagaren har varit berättigad till heffektiv pension som avses i 6 § 1 mom. Om ett arbetsförhållande har upphört i enlighet med 2 § 5 mom., anses det dock vid tillämpningen av detta moment att arbetsförhållandet har fortlöpt

Gällande lydelse

lenderår, beaktas icke det år, under vilket arbetsförhållandet började såvida arbetsförhållandet ej under nämnda kalenderår fortgått minst sex månader. Kunna tre kalenderår sålunda väljas, lämnas av dem det år, under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal per månad äro lägst, utan avseende, och kunna fyra kalenderår väljas lämnas även det år, under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal per månad äro störst, utan avseende. Har arbetsförhållandet fortgått under endast ett kalenderår, beaktas den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad såsom pensionsgrundande lön. Vid bestämmandet av den pensionsgrundande lönen tages likväl icke i betraktande tid, för vilken arbetstagaren uppburit i 6 § 1 mom. avsedd invalidpension.

Om det av arbetstagarens eller förmånstagarrens uppgifter framgår att den pensionsgrundande lönen i arbetstagarens eller förmånslåtarens arbetsförhållande som omfattas av denna lag, av något undantagsskäl som yppat sig högst tio år före pensionsfallet är lägre än hans i enlighet med 9 § justerade lön i samma

Föreslagen lydelse

utan avbrott, ifall pensionens belopp blir större om det uträknas på detta sätt. Om arbetsförhållandet har avslutats före pensionsfallet utgör pensionslönen medeltalet per månad av de sammanlagda arbetsförtjänsterna under de kalenderår som valts nedan på ett senare i detta moment stadgat sätt. Upphör arbetsförhållandet vid pensionsfallet beräknas pensionslönen på motsvarande sätt, dock utan att pensionsfallsåret räknas till den tid som arbetsförhållandet har fortgått, om arbetsförhållandet på så sätt beräknat fortgår åtminstone två kalenderår. De kalenderår vilkas arbetsförtjänster i sistnämnda fall ligger till grund för beräkningen av pensionslönen i sist nämnda fall väljs på basis av de i enlighet med 9 § 1 mom. justerade genomsnittliga arbetsförtjänsterna per månad enligt följande:

1) om arbetsförhållandet har fortgått under minst fyra kalenderår, beräknas pensionslönen på basis av de fyra sista kalenderåren så att av dessa lämnas obeaktade det år under vilket den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad är lägst och det år under vilket sagda arbetsförtjänst är högst,

2) om arbetsförhållandet har fortgått under minst tre kalenderår, skall av dessa lämnas obeaktat det år under vilket den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad är lägst,

3) vid valet av pensionslöneår enligt 1 och 2 punkten skall det år då arbetsförhållandet började dock inte beaktas, såvida arbetsförhållandet inte under nämnda kalenderår har fortgått minst sex månader; om tre kalenderår härvid återstår skall det år under vilket den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad är lägst lämnas obeaktat, och om två kalenderår återstår, beräknas pensionslönen på basis av arbetsförtjänsten under dessa kalenderår,

4) om arbetsförhållandet har fortgått under två kalenderår, beräknas pensionslönen på basis av arbetsförtjänsten under dessa kalenderår, eller

5) om arbetsförhållandet har fortgått under endast ett år, beräknas pensionslönen på basis av arbetsförtjänsten under sagda år.

Om det av arbetstagarens eller förmånstagarrens uppgifter framgår att pensionslönen i arbetstagarens eller förmånslåtarens arbetsförhållande som omfattas av denna lag, av något undantagsskäl som yppat sig högst tio år före pensionsfallet är lägre än hans i enlighet med 9 § justerade lön i samma arbetsförhållande,

Gällande lydelse

arbetsförhållande, innan ett sådant skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och har denna omständighet betydande inverkan på pensionskyddet, anses såsom pensionsgrundande lön i arbetsförhållandet den genomsnittliga arbetsförtjänst som han hade haft om nämnda skäl inte hade funnits. Vad som stadgas ovan i detta moment skall också iaktas med avseende på en ändring i förtjänstnivån som följer av ett undantagsskäl som har yppat sig tidigare än vad ovan sägs, om arbetstagaren eller förmåntagaren lämnar upplysningar som kan anses vara tillräckliga om saken. Om det framgår att den pensionsgrundande lönen av något undantagsskäl på motsvarande sätt är högre än den stabiliserade arbetsförtjänst som avses ovan, kan den pensionsgrundande lönen sänkas på samma sätt. Utan hinder av vad 2 § 3 och 4 mom. stadgar om ett arbetsförhållandes upphörande på grund av förändringen i arbetstiden, anses arbetsförhållandet vid tillämpningen av detta moment ha fortgått utan avbrott. Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av detta moment.

Om det i de kalenderår som avses i 1 mom. ingår sådan oavlönad särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet som avses i 34 § lagen om arbetsavtal, uträknas den pensionsgrundande lönen med avvikelse från 1 mom. så att såsom kalenderår beaktas högst de fyra senaste av de kalenderår som inte inbegriper oavlönad tid av nämnda slag. Om sådan oavlönad tid dock ingår i alla kalenderår under arbetsförhållandet eller om inget av de kalenderår som valts ingår i de fyra senaste kalenderåren under ett arbetsförhållande, anses som pensionsgrundande lön medeltalet av den förtjänst som har erhållits på grund av tid i arbete och som motsvarar den stabiliserade förtjänstnivån före arbetsförhållandets upphörande. Den pensionsgrundande lönen bestäms dock enligt förutsättningarna i 1 eller 2 mom., om den så beräknad är större. Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

Om dock tiden mellan invaliditetens inträde och pensionsåldern räknas såsom pensionsberättigande tid på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått kortare tid än sex månader, bestäms den pensionsgrundande lönen

Föreslagen lydelse

innan ett sådant skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och om denna omständighet har betydande inverkan på pensionskyddet, anses såsom pensionslön i detta arbetsförhållande den genomsnittliga arbetsförtjänst som han hade haft om nämnda skäl inte hade funnits. Detta moment skall också iaktas i fråga om en ändring i förtjänstnivån som följer av ett undantagsskäl som har yppat sig tidigare än vad ovan sägs, om arbetstagaren eller förmåntagaren lämnar upplysningar som kan anses vara tillräckliga. Om det framgår att pensionslönen av något undantagsskäl på motsvarande sätt är högre än den stabiliserade arbetsförtjänst som avses ovan, kan *pensionslönen* sänkas på samma sätt. Utan hinder av vad 2 § 3—4 mom. stadgar om ett arbetsförhållandes upphörande, anses arbetsförhållandet vid tillämpningen av detta moment ha fortgått utan avbrott. Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av detta moment.

Om det i de kalenderår som avses i 1 mom. ingår sådan oavlönad särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet som avses i 34 § lagen om arbetsavtal, uträknas den pensionsgrundande lönen med avvikelse från 1 mom. så att såsom kalenderår beaktas högst de fyra senaste av de kalenderår som inte inbegriper oavlönad tid av nämnda slag. Om sådan oavlönad tid dock ingår i alla kalenderår under arbetsförhållandet eller om inget av de kalenderår som valts ingår i de fyra senaste kalenderåren under ett arbetsförhållande, anses som *pensionslön* medeltalet av den förtjänst som har erhållits på grund av tid i arbete och som motsvarar den stabiliserade förtjänstnivån före arbetsförhållandets upphörande. *Pensionslönen* bestäms dock enligt förutsättningarna i 1 eller 2 mom., om den så beräknad är större. Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

Räknas den återstående tiden såsom pensionsberättigande tid på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått kortare tid än sex månader, *skall pensionslönen för den återstående tiden fastställas* på grundval av arbetsförhål-

Gällande lydelse

en för den tid, som återstår till pensionsåldern, på grundval av arbetsförhållanden som avses i denna lag och som pågått under den tid om 360 dagar som nämns i 6 § 3 mom. och under året närmast före denna tidsperiod. Såsom pensionsgrundande lön används härvid medeltalet per månad av de löner som bestäms enligt 1 mom. och vägts med de pensionsberättigande tiderna för de arbetsförhållanden som pågått under nämnda granskningsperiod, varvid av dessa arbetsförhållanden fulla månader inom granskningsperioden beaktas såsom pensionsberättigande tid, dock sammanlagt högst tolv månader räknat från pensionsfallet. Om arbetstagaren under nämnda tid samtidigt har varit i två eller flera arbetsförhållanden som avses i denna lag, sammanräknas vid tillämpningen av detta moment pensionsgrundande löner som erhållits i dessa arbetsförhållanden under den pensionsberättigande tid som pågått samtidigt.

Arbetsförtjänst som avses i denna paragraf, bestäms enligt samma grunder som tillämpas vid förskottsinnehållning av skatt, likväl så, att semesterersättning som skall erläggas vid arbetsförhållandes upphörande, icke tagas i beaktande. Har ersättning för arbete avtalats att helt eller delvis utgå i form av betjäningavgift eller frivilliga gåvor av allmänheten, anses jämväl genom dem erhållen inkomst såsom i denna paragraf avsedd arbetsförtjänst.

Om arbetstagaren är född före den 1 januari 1930, höjs vid fastställandet av ålders- eller invalidpension den pensionsgrundande lönen, bestäms på grundval av arbetsförhållande som fortgått medan deltidspension betalats, med följande koefficienter:

Födelseår	Koefficient
1924 eller tidigare	1,6
1925	1,5
1926	1,4
1927	1,3
1928	1,2
1929	1,1

Om uträkning av pensionsgrundande lön stadgas närmare genom förordning.

10 330294T

Föreslagen lydelse

landen som avses i denna lag och som har fortgått under den tid om 360 dagar som nämns i 6 a § och under året närmast före denna tidsperiod. Såsom pensionslön används härvid medeltalet per månad av de löner som bestäms enligt 1 mom. och som vägts med de pensionsberättigande tiderna för de arbetsförhållanden som har fortgått under nämnda tidsperiod, varvid av dessa arbetsförhållanden fulla månader inom tidsperioden beaktas såsom pensionsberättigande tid, dock sammanlagt högst tolv månader räknat från pensionsfallet. Om arbetstagaren under nämnda tid samtidigt har varit i två eller flera arbetsförhållanden som avses i denna lag, sammanräknas vid tillämpningen av detta moment pensionslönerna för dessa arbetsförhållanden under den pensionsberättigande tid som har pågått samtidigt.

Arbetsförtjänst som avses i denna paragraf bestäms enligt samma grunder som tillämpas vid förskottsinnehållning av skatt. Semesterersättning som skall betalas vid ett arbetsförhållandes upphörande beaktas dock inte. Har ersättning för arbete avtalats att helt eller delvis utgå i form av betjäningavgift eller frivilliga gåvor av allmänheten, anses genom dem erhållen inkomst såsom arbetsförtjänst som avses i denna paragraf. Från arbetsförtjänsten för vart och ett kalenderår avdras dock vid tillämpningen av denna paragraf ett belopp som motsvarar det i 12 b § avsedda procenttal för arbetstagarnas pensionsavgift som fastställts för kalenderåret i fråga.

Arbetsförtjänst som avses i 5 mom. minskas dock inte på grund av arbetstagarnas pensionsavgift med mera än det relativa belopp med vilket den relativa ökningen av förtjänstnivån överskrider den relativa prisökningen räknat från det tredje kvartalet år 1992 fram till utgången av det tredje kvartalet av det kalenderår som föregått året för intjänande av nämnda arbetsförtjänst. Varje år avdras dock minst det relativa belopp som fastställts för föregående kalenderår.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer för varje kalenderår en koefficient för det avdrag som avses i 5 och 6 mom.

Gällande lydelse

7 b §

Har arbetstagare erhållit i lagen om utkomstskydd för arbetslösa nämnd arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten, höjs annan pension än deltidspension med ett arbetslöshetsstillägg. Har arbetstagaren under hela kalenderåret stått i samma, av denna lag omfattat arbetsförhållande, berättigar för detta år utbetald arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten likväl inte till arbetslöshetsstillägg, om inte arbetstagarens arbetsförhållande, som omfattas av denna lag, upphört inom tre år efter utgången av förstnämnda kalenderår eller om inte arbetstagaren under samma kalenderår förtjänat lön, som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, till minst det gränsbelopp som avses i 5 § 1 mom. i nämnda lag. Dagpenning avvägd enligt förtjänsten som betalats för tiden före ingången av det kalenderår, under vilket arbetstagaren fyllt 23 år, samt för det år, under vilket pensionsfallet inträffat, och för det föregående kalenderåret berättigar likväl inte till arbetslöshetsstillägg.

Arbetslöshetsstillägget uträknas så, att pensionens belopp multipliceras med antalet arbetslöshetsmånader och produkten divideras med det tal som erhålls då antalet arbetslöshetsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det

Föreslagen lydelse

Arbetspensionstillägg

7 b §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg om arbetstagaren har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

2) förtjänststöd enligt lagen om arbetskrafts-politisk vuxenutbildning,

3) personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden, statstjänstemannalagen, grundskolelagen eller gymnasielagen, eller

4) rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. i denna lag eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

I 1 mom. nämnd förmån berättigar inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket arbetstagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarkerksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom., eller för det nämnda kalenderåret,

3) för det kalenderår under vilket arbetstagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarkerksamhet som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom., om inte arbetstagaren under samma kalenderår har injänt lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till minst det gränsbelopp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag, eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (förmånsmånader), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från anta-

Gällande lydelse

arbetstagaren fyllt 23 år, likväl tidigast från och med den 1 juli 1962, tills han uppnått 65 års ålder. Arbetslöshetsmånaderna bestäms såsom fulla månader på basen av det sammanlagda antalet sådana dagar, för vilka arbetstagaren erhållit sådan arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten, som enligt 1 mom. berättigar till arbetslöshetstillägg, och så att månaden anses ha 22 dagar.

I fråga om en arbetstagare som har förkortad arbetsdag i enlighet med 18 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som har mottagit deltidsarbete i enlighet med lagens 19 § används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagpenningar som motsvarar de uppburna dagpenningarna.

8 §

Samordningsgränsen uträknas utgående från samordningsgrunden, som med nedan i 3 mom. stadgade undantag utgörs av den högsta grundpensionsgrundande lönen. Samordningsgränsen erhålls genom att av samordningsgrunden tages 60 procent, varifrån avdrages, ifall samordningsgrunden överstiger 586 mark i månaden, 6 procent av den överskjutande delen, dock högst ett belopp motsvarande folkpensionens basdel. Vid samordning av sådan delpension beviljad invalidpension utgör samordningsgränsen 30 procent av samordningsgrunden.

Är arbetstagare utan avbrott under en tid av minst sex månader sysselsatt i två eller flera till nedan i 4 mom. nämnd grundpension berättigande arbets- eller tjänsteförhållanden eller i företagarkerksamhet, sammanräknas motsvarande pensionsgrundande löner och arbetsinkomster vid fastställandet av samordningsgrunden. Har arbetstagare omedelbart före pensionsfallet på grund av tidigare pensionsfall fått grundpension eller annan därmed jämförlig, på

Föreslagen lydelse

let sådana fulla månader som ingår i tiden från det arbetstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. *Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar, för vilka arbetstagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.*

I fråga om en arbetstagare som har förkortad arbetsdag i enlighet med 18 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som har mottagit deltidsarbete i enlighet med lagens 19 § används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagpenningar som motsvarar de uppburna dagpenningarna.

Samordning och pensionsjämkning

8 §

Samordningsgränsen uträknas *på basis* av samordningsgrunden, som med nedan i 3 mom. stadgade undantag utgörs av den högsta pensionslön eller arbetsinkomst som ligger till grund för grundpensionen i ett sådant arbets- eller tjänsteförhållande eller i sådan företagarkerksamhet där den till pension berättigande tiden är minst ett år. Samordningsgränsen erhålls genom att av samordningsgrunden tas 60 procent och, om samordningsgrunden överstiger 586 mark i månaden, genom att 6 procent dras av från den överskjutande delen, dock högst ett belopp motsvarande folkpensionens basdel. Vid samordning av invalidpension som beviljats såsom delpension invalidpension utgör samordningsgränsen 30 procent av samordningsgrunden.

Om en arbetstagare inte har rätt till grundpension som omfattar minst ett år till pension berättigande tid, skall såsom samordningsgrund användas den högsta pensionslön eller arbetsinkomst som ligger till grund för grundpensionen. Är en arbetstagare utan avbrott under en tid av minst ett år samtidigt sysselsatt i två eller flera till i 4 mom. nämnd grundpension berättigande arbets- eller tjänsteförhållanden eller i företagarkerksamhet, sammanräknas motsvarande

Gällande lydelse

arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension, och har han samtidigt under minst tre år stått i sådant arbets- eller tjänsteförhållande eller bedrivit sådan företagareverksamhet som berättigar till grundpension enligt 4 mom., läggs vid bestämmandet av samordningsgrunden till den pensionsgrundande lönen eller arbetsinkomsten i nämnda arbets- eller tjänsteförhållande eller företagareverksamhet 10/6 av den tidigare pensionen. Beträffande tillämpningen av detta moment på arbetsförhållanden som omfattas av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/85) på företagareverksamhet som omfattas av den förstnämnda lagen, gäller likväl vad som stadgas i dessa lagar.

Föreslagen lydelse

pensionslöner och arbetsinkomster vid fastställandet av samordningsgrunden. *Om en* arbetstagare omedelbart före pensionsfallet på grund av ett tidigare pensionsfall *har* fått grundpension eller annan därmed *jämförbar*, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension, och har han samtidigt under minst tre år stått i sådant arbets- eller tjänsteförhållande eller bedrivit sådan företagareverksamhet som berättigar till grundpension enligt 4 mom., läggs vid bestämmandet av samordningsgrunden till *pensionslönen* eller arbetsinkomsten i nämnda arbets- eller tjänsteförhållande eller företagareverksamhet 10/6 av de tidigare pensionen. Beträffande tillämpningen av detta moment på arbetsförhållanden som omfattas av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/85) gäller *dock* vad som stadgas i dessa lagar.

Om den lön som enligt 2 mom. skall användas som samordningsgrund dock är avsevärt lägre än den lön som fastställs för arbetstagarens arbetsförhållanden som fortgått kortare tid än ett år och om den högre lönen kan anses stabiliserad, används som samordningsgrund den högsta pensionslön eller arbetsinkomst som ligger till grund för grundpensionen.

8 a §

Samordning som avses i 8 § förrättas på nytt,
om

4) pensionstagaren beviljas i 8 § 9 mom. avsedd förmån som skall beaktas vid samordningen, eller

4) pensionstagaren beviljas i 8 § 10 mom. avsedd förmån som skall beaktas vid samordningen, eller

8 c §

Får den efterlevande maken inte pension som nämns i 1 mom., anses som den efterlevandes på förvärvsarbete grundade pension den pension som hade beviljats honom, om den efterlevande den dag då förmånslåtaren avled eller den dag då ett i 2 mom. nämnt barn fyller 18 år hade blivit så arbetsoförmögen att det hade fått rätt till full invalidpension. När

Får den efterlevande maken inte pension som nämns i 1 mom., anses som den efterlevandes på förvärvsarbete grundade pension den pension som hade beviljats honom om han den dag då förmånslåtaren avled eller den dag då ett i 2 mom. nämnt barn fyller 18 år hade blivit så arbetsoförmögen att han hade fått rätt till full invalidpension. *Förfarandet är det samma*

Gällande lydelse

pensionen fastställs, tillämpas dock inte stadgandena i 6 § 3 mom. om de dagar som skall lämnas obeaktade då den däri nämnda tiden om 360 dagar beräknas.

8 f §

Utöver vad som stadgas i 8 e § förrättas pensionsjämkning på nytt endast om en efterlevande make beviljas pension som nämns i 8 c § 1 mom. i någon annan form än deltidspension eller om efterlevandepensionens belopp ändras på grund av en ny samordning enligt 8 a § 3 mom. Härvid tillämpas samma pensionsjämkningsgrund som när pensionsjämkning förrättades första gången.

Föreslagen lydelse

också i fråga om motsvarande förmåner som betalas från främmande stater. När pensionen fastställs tillämpas inte vad som i 6 a § 2 mom. stadgas om de dagar som skall lämnas obeaktade då den i 1 mom. i sagda paragraf nämnda tiden på 360 dagar beräknas.

8 f §

Utöver vad som stadgas i 8 e § förrättas pensionsjämkning på nytt endast om en efterlevande make beviljas pension som nämns i 8 c § 1 mom. i någon annan form än deltidspension. Härvid tillämpas samma pensionsjämkningsgrund som när pensionsjämkning förrättades första gången.

10 a §

På ansökan av arbetstagaren eller arbetsgivaren skall pensionsanstalten meddela ett beslut om huruvida 2 § 3 eller 4 mom. är tillämpliga på arbetsförhållandet och, om detta är fallet, fastställa den rätt till framtida pension som uppkommer för ett arbetsförhållande som har upphört på detta sätt.

12 §

Pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar för pensionerna och rehabiliteringspenningen bestäms och pensionsanstalternas omkostnader för pensionerna och rehabiliteringspenningen fördelas mellan pensionsanstalterna, om dessa inte har kommit överens om något, på följande sätt:

1) för ålderspension till en arbetstagare som den 1 juli 1962 inte hade fyllt 50 år svarar varje pensionsanstalt, till den del pensionen grundar sig på tjänstgöringstid före det kalenderår under vilket arbetstagaren fyller 55 år, med det belopp som motsvarar vad som enligt de allmänna grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt för tiden före pensionens beviljande skall betalas till anstalten i pensionsförsäkringspremier eller skall beräknas utgöra anstaltens pensionsansvar; dessutom svarar pensionsanstalten för det belopp av pensionen som, enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt, särskilt

12 §

Pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar för pensionerna och rehabiliteringspenningen bestäms och pensionsanstalternas omkostnader för pensionerna och rehabiliteringspenningen fördelas mellan pensionsanstalterna, om dessa inte har kommit överens om något annat, enligt följande:

1) för ålderspension till en arbetstagare som den 1 juli 1962 inte hade fyllt 50 år svarar varje pensionsanstalt, till den del pensionen grundar sig på tjänstgöringstid före det kalenderår under vilket arbetstagaren fyller 55 år, med det belopp som motsvarar vad som enligt de allmänna grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt för tiden före pensionens beviljande skall betalas till anstalten i pensionsförsäkringspremier eller skall beräknas utgöra anstaltens pensionsansvar; dessutom svarar pensionsanstalten för det belopp av pensionen som, enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt, särskilt

Gällande lydelse

har överförts på den del av pensionen för vilken pensionsanstalten svarar för att stöda dess värdebeständighet.

2) för invalidpension som beviljats med tillämpning av 6 § 3 mom., för halva beloppet av sådan arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 6 § 3 mom. på ett arbetsförhållande som har pågått minst fem år, för familjepension till grund för vilken ligger förmånslåtarens invalidpension, uträknad med tillämpning av 6 § 3 mom., till den del den utbetalats för en tid före utgången av den månad under vilken förmånslåtaren skulle ha nått pensionsåldern, i dessa pensioner även inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och en i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner angiven pensionsdel som eventuellt betalas enligt nämnda lag, dock varken förhöjning enligt 7 c § eller med stöd av 9 § efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen likväl efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 4 c §, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp motsvarar den med tillämpning av 6 § 3 mom., på ovan nämnt sätt fastställda delen av invalidpensionen, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren eller förmånstagaren hörde på grundval av ett arbetsförhållande som avses i nämnda moment, likväl så att för en pension eller pensionsdel, som avses ovan och i fråga om vilken det till grund liggande pensionsfallet inträffat efter det år under vilket arbetstagaren fyllde 63 år, svarar enbart den pensionsanstalt, till vars verksamhetskrets arbetstagaren innan pensionsfallet inträffat senast har hört antingen under det år då han uppnådde nämnda ålder eller på grund av ett arbetsförhållande som därefter utan avbrott pågått minst sex månader.

4) för övriga ålders-, invalid-, arbetslöshets- och familjepensioner, med undantag av belopp enligt 9 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och enligt 3 a § 2 mom. 2 punkten lagen om

Föreslagen lydelse

har överförts på den del av pensionen för vilken pensionsanstalten svarar för att stöda dess värdebeständighet eller för att utvidga pensionsanstaltens ansvar även till den del av pensionen som grundar sig på tjänstgöringstid efter det kalenderår under vilket arbetstagaren fyller 54 år eller på tiden för invalidpension eller arbetslöshetspension;

2) för invalidpension som beviljas med tillämpning av 6 a §, för halva beloppet av sådan arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 6 a § på ett arbetsförhållande som har pågått minst fem år, för familjepension till grund för vilken ligger förmånslåtarens invalidpension, beräknad med tillämpning av 6 a §, till den del den utbetalats för en tid före utgången av den månad under vilken förmånslåtaren skulle ha nått pensionsåldern, i dessa pensioner även inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och en i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner angiven pensionsdel som eventuellt betalas enligt nämnda lag, dock varken förhöjning enligt 7 c § eller med stöd av 9 § efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen dock efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 4 c §, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp motsvarar den med tillämpning av 6 a §, på ovan nämnt sätt fastställda delen av invalidpensionen, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren senast hörde före pensionsfallet på grundval av ett arbetsförhållande som det år den nämnda åldern uppnåddes eller därefter oavbrutet fortgått i minst sex månader;

4) för övriga ålders-, invalid-, arbetslöshets- och familjepensioner, med undantag av belopp enligt 9 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och enligt 3 a § 2 mom. 2 punkten lagen om

Gällande lydelse

sjömanspensioner, samt för de delar av pensionerna och rehabiliteringspenningen som överstiger de i 1—3 punkten angivna beloppen, för deltidspension samt för kostnaderna för en allmän förändring i beräkningsgrunderna i fråga om premierna eller fonderna och överföringar som avses i 1 punktens sista sats samt för den i 9 § 1 mom. 3 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden samt den i 3 a § 2 mom. 3 punkten lagen om sjömanspensioner angivna andelen i kostnaderna för pensionsskyddet enligt nämnda lag svarar pensionsanstalterna gemensamt enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt för de olika slagen av kostnader; samt

 För andra rehabiliteringskostnader än de som orsakas av rehabiliteringspenningen svarar enbart den pensionsanstalt som ombesörjer rehabiliteringen, och för kostnader för tillämpning av 4 b § 3 mom. svarar pensionsanstalterna med iakttagande i tillämpliga delar av vad som stadgas om kostnaderna för familjepension.

12 a §

För täckande av det ansvar och de kostnader som beaktandet av arbetslöshetstid förorsakar pensionsanstalter som bedriver i denna lag och i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden nämnd verksamhet, den i lagen om sjömanspensioner nämnda sjömanspensionskassan samt den i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare nämnda kommunala pensionsanstalten, skall den i lagen om arbetslöshetskassor (603/84) nämnda centralkassan för arbetslöshetskassorna inom en tid som bestäms av social- och hälsovårdsministeriet årligen till pensionsskyddscentralen betala en försäkringspremie, som beräknas enligt ett av social- och hälsovårdsministeriet fastställt procenttal av de stödavgifter som centralkassan betalt. Detta procenttal skall fastställas så, att i försäkringspremie enligt uppskattning inflyter samma belopp som skulle erhållas om för löner, som motsvarar i 7 b § nämnd dagpenning avvägd enligt förtjänsten, skulle erläggas en mot medelpremien enligt förtjänsten denna lag svarande pre-

Föreslagen lydelse

sjömanspensioner, samt för de delar av pensionerna och rehabiliteringspenningen som överstiger de i 1—3 punkten angivna beloppen, för deltidspension samt för kostnaderna för en allmän förändring i beräkningsgrunderna i fråga om premierna eller fonderna och överföringar som avses i 1 punkten samt för den i 9 § 1 mom. 3 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och 3 a § 2 mom. 3 punkten lagen om sjömanspensioner angivna andelen i kostnaderna för pensionsskyddet enligt nämnda lagar svarar pensionsanstalterna gemensamt enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt för de olika slagen av kostnader; samt

 För andra rehabiliteringskostnader än de som orsakas av rehabiliteringspenningen svarar enbart den pensionsanstalt som ombesörjer rehabiliteringen, och för kostnader för tillämpning av 4 b § 4 mom. svarar pensionsanstalterna med iakttagande i tillämpliga delar av vad som stadgas om kostnaderna för familjepension.

12 a §

För täckande av det ansvar och de kostnader som beaktandet av arbetslöshets- och utbildningstid förorsakar pensionsanstalter som bedriver i denna lag och i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden nämnd verksamhet, den i lagen om sjömanspensioner nämnda sjömanspensionskassan samt den i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare nämnda kommunala pensionsanstalten, skall den i lagen om arbetslöshetskassor (603/84) nämnda centralkassan för arbetslöshetskassorna inom en tid som bestäms av social- och hälsovårdsministeriet årligen till pensionsskyddscentralen betala en försäkringspremie, som beräknas enligt ett av social- och hälsovårdsministeriet fastställt procenttal av de stödavgifter som centralkassan betalat. Detta procenttal skall fastställas så att i försäkringspremie enligt uppskattning inflyter samma belopp som skulle erhållas, om för dagar, som motsvarar i 7 b § 1 mom. 1—3 punkten nämnd förmån skulle betalas en mot medelpremien enligt denna lag svarande pre-

Gällande lydelse

de premie. På gemensam framställning av pensionsskyddscentralen och centralkassan för arbetslöshetskassorna kan social- och hälsovårdsministeriet bestämma att förskott på ovan nämnd försäkringspremie skall betalas.

Föreslagen lydelse

mie. Härvid används såsom lön som ligger till grund för försäkringspremien den arbetsförtjänst som uppskattas motsvara den genomsnittliga lön som ligger till grund för den förmån som avses i 7 b § 1 mom. 1 punkten. På gemensam framställning av pensionsskyddscentralen och centralkassan för arbetslöshetskassorna kan social- och hälsovårdsministeriet bestämma att förskott på ovan nämnd försäkringspremie skall betalas.

12 b §

Arbetslagarnas pensionsavgift är tre procent ökat med hälften av det procential med vilket den genomsnittliga försäkringspremien för en försäkring, som uppfyller minimivillkor enligt denna lag, i procent av lönen överskrider talet 18,2. I den genomsnittliga försäkringspremien beaktas härvid inte andelen av de kostnader som avses i 13 b §. Social- och hälsovårdsministeriet fattar årligen ett beslut om beloppet av arbetslagarnas pensionsavgift.

Arbetsgivaren innehåller i samband med lönebetalningen arbetslagarnas pensionsavgift på hos honom anställda arbetslagares lön enligt 4 § lagen om förskottsuppbörd, löneinkomst enligt 77 § inkomstskattelagen (1535/92), lön enligt 4 § lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet samt betjäningssavgifter. Arbetslagarnas pensionsavgift innehålls även på den kompletteringsdagpenning som beviljas av en sjukassa som avses i lagen om försäkringskassor (1164/92). Pensionsavgiften innehålls till den del arbetsgivaren enligt tidpunkten för lönebetalningen är skyldig att ordna pensionsskydd för arbetslagaren.

Arbetsgivaren svarar inför pensionsanstalten för kostnaderna för pensionsskydd som uppfyller minimivillkoren enligt denna lag också vad gäller arbetslagarnas pensionsavgift.

Vid sökande av ändring i arbetslagarnas pensionsavgift iaktas i tillämpliga delar 22 §.

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar vid behov närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

17 §

Arbetsgivare är skyldig att lämna pensionsanstalterna, pensionsskyddscentralen och i denna lag nämnd besvärmyndighet alla uppgifter som behövs för verkställigheten av denna lag.

17 §

En arbetsgivare är skyldig att lämna pensionsanstalterna, pensionsskyddscentralen och en besvärmyndighet som avses i denna lag alla uppgifter som behövs för verkställigheten av

Gällande lydelse

Nämnda anstalter har rätt att i arbetsgivarens böcker granska uppgifternas riktighet. Till den del arbetsgivaren underlåter att insända nämnda uppgifter eller insänder dem senare än vad som närmare stadgas genom förordning, påförs arbetsgivaren enligt uppskattning en till högst dubbelt belopp förhöjd försäkringspremie, om finns särskilt skäl föreligger att avstå från bestämmande av förhöjning. Pensionsskyddscentralen ger vid behov närmare anvisningar om bestämmande av förhöjningen och om avstående från denna. Vad som ovan stadgas om arbetsgivare gäller i tillämpliga delar även i lagen om arbetslöshetskassor nämnd arbetslöshetskassa.

19 b §

Är pensionssökande minderårig eller är han på grund av sjukdom eller av annan orsak oförmögen att själv söka pension och saknar han förmyndare eller för ändamålet tillförordnad god man, må av pensionsanstalten godkänd nära anhörig eller annan person, som huvudsakligen dragit försorg om honom, i egenskap av bevakare av hans intressen föra hans talan i ärende rörande pension som utgår enligt denna lag. *en som fyllt 18 år, må även, därest ej särskilt hinder föreligger, själv göra ansökan rörande sin pension.*

Under de i 1 mom. stadgade förutsättningar må pensionsanstalt även utbetala pension åt nära anhörig till pensionstagare eller annan person eller åt minderårig pensionstagare, som fyllt 18 år.

Kan utredning om förmånslätares död icke förebringas, ehuru det är sannolikt, att förmånslätaren är död, kan familjepension beviljas för viss tid.

Understiger beloppet av ålders- eller familjepension eller sådan full invalidpension, vars storlek icke bestämts med tillämpning av 6 § 3 mom., före förrättandet av ovan i 8 § avsedd samordning 2,50 mark i månaden, äger pensionsanstalten rätt att utbetala pensionen i ett för allr, varvid beloppet beräknas enligt av social- och hälsovårdsministeriet fastställda grunder. Den som erhållit dylik betalning i ett för allt är därefter icke med anledning av samma pensionsfall berättigad till pension på grund av de arbetsförhållanden, på basen av vilka pension, som motsvarar det utbetalda beloppet, skulle

Föreslagen lydelse

denna lag. Nämnda anstalter har rätt att i arbetsgivarens böcker granska uppgifternas riktighet. Till den del arbetsgivaren underlåter att sända in nämnda uppgifter eller gör detta senare än vad som närmare stadgas genom förordning, påförs arbetsgivaren enligt uppskattning en till högst dubbelt belopp förhöjd försäkringspremie, om det inte finns särskilda skäl för att avstå från förhöjning. Pensionsskyddscentralen ger vid behov närmare anvisningar om påförande av förhöjning och om avstående från sådan. Vad som ovan stadgas om arbetsgivare gäller i tillämpliga delar även de myndigheter och inrättningar som beviljar förmåner som avses i 6 a och 7 b §§.

19 b §

Är en pensionssökande minderårig eller är han på grund av sjukdom eller av annan orsak oförmögen att själv söka pension och saknar han förmyndare eller för ändamålet tillförordnad god man, kan en av pensionsanstalten godkänd nära anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om honom, i egenskap av intressebevakare föra hans talan i ett ärende som gäller pension enligt denna lag.

Under de förutsättningar som stadgas i 1 mom. kan pensionsanstalten betala ut pension åt en nära anhörig till pensionstagaren eller åt en annan person.

Familjepension kan beviljas för viss tid, om utredning om förmånslätarens död inte kan företas, men det är sannolikt att förmånslätaren är död.

Om beloppet av ålders- eller familjepension eller sådan full invalidpension, vars storlek inte har fastställts med tillämpning av 6 a §, före förrättandet av samordning som avses i 8 § samordning understiger 2,50 mark i månaden, har pensionsanstalten rätt att betala ut pensionen som ett engångsbelopp, som beräknas enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet. Den som fått engångsbetalning är därefter inte med anledning av samma pensionsfall berättigad till pension på grundval av de arbetsförhållanden på basis av vilka pension som motsvarar engångsbetal-

Gällande lydelse

ha utgått. Har för bestämd tid beviljad invalidpension utbetalts i ett för allt, kan pensionstagaren likväl beviljas pension för den tid hans arbetsoförmåga fortgår efter den bestämda tidens utgång. Ovan avsett markbelopp justeras årligen vid ingången av januari månad i enlighet med det löneindextal, som skall fastställas i och för tillämpning av 9 § 1 mom.

Föreslagen lydelse

ningen skulle ha utbetalats. Har för viss tid beviljad invalidpension utbetalats som ett engångsbelopp, kan pensionstagaren dock beviljas pension för den tid under vilken hans arbetsoförmåga fortgår efter utgången av nämnda vissa tid. Det ovan nämnda beloppet justeras årligen vid ingången av januari månad enligt det löneindextal som fastställs för tillämpning av 9 § 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft. Stadgandena i 5 b § 2 och 6—8 mom. tillämpas dock även på pensioner där pensionsfallet har inträffat innan lagen har trätt i kraft.

Utan hinder av vad som stadgas i 2 mom. tillämpas 2 § 5 och 6 mom. på arbetsförhållanden som är gällande när lagen träder i kraft.

Om arbetsförhållandet för en arbetstagare som före den 1 januari 1994 har fyllt 54 men inte 62 år nämnda datum har fortgått i minst tio år, avslutas arbetsförhållandet enligt 2 § 5 mom. vid utgången av 1994.

På en arbetstagare, som har fyllt 55 år innan denna lag har trätt i kraft och som vid ikraftträdandet har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, tillämpas fortfarande 4 c § lagen om pension för arbetstagare sådan detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. Då detta stadgande tillämpas, anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Utan hinder av vad som i 4 e § 1 mom. stadgas om den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension behåller en arbetstagare som är född 1939 eller tidigare rätten att få individuell förtidspension när han fyllt 55 år. Stadgandet i 4 e § 3 mom. tillämpas på förhandsbeslut som ges medan lagen är i kraft.

Lagens 7 § tillämpas dock på arbetsförhållanden som upphör den 1 januari 1994 eller därefter. Till den del tjänstgöringstid skall räknas före den 1 januari 1994 tillämpas dock alltjämt 5 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare fortfarande sådant det lyder när denna lag träder i kraft.

Vid tillämpning av stadgandena i 7 b § beaktas inte förmåner som avses i 7 b § 1 mom. 2—4 punkten och som betalats för tiden före ikraftträdandet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Det belopp som anges i 8 § 2 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för 1966 och det belopp som anges i 19 b § 4 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för 1978.

2.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) 1 § 1 mom., 4 a, 5 och 7 §§ samt 9 § 1 mom. 1 och 3 punkten,

dessas lagrum sådana de lyder, 1 § 1 mom. i lag av den 23 oktober 1992 (950/92), 4 a § ändrad genom lagar av den 26 juli 1985 och den 30 juni 1989 (667/85 och 606/89), 5 § ändrad genom lagar av den 28 juli 1978, den 17 december 1982 och den 8 augusti 1986 (594/78, 982/82 och 604/86) samt genom nämnda lag av den 26 juli 1985, 7 § ändrad genom lagar av den 14 juli 1969, den 18 juni 1971, den 12 juli och 31 december 1985 samt den 27 mars 1991 (470/69, 501/71, 593 och 1121/85 samt 613/91) samt 9 § 1 mom. 1 punkten i lag av den 29 juni 1990 (600/90) och 3 punkten i nämnda lag av den 27 mars 1991, samt

fogas till lagen nya 5 b—5 d, 7 a, 7 b och 10 c §§ som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

För en arbetstagare som efter det år då han fyllt 13 år är sysselsatt i skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på ett fartyg i inrikesfart eller, enligt vad som stadgas genom förordning, arbetar inom något annat sådant område som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionskydd för ålderdom och invaliditet samt för arbetstagarens anhöriga familjepensionskydd enligt denna lag. Om inte något annat stadgas i denna lag, gäller i övrigt i tillämpliga delar 3 § 2—4 mom., 4 § 1, 3 och 5 mom., 4 a—4 d och 4 f—4 n §§, 5 b § 3 och 4 mom., 6 mom., 5 c, 7 a—7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a och 12 §§, 13 § 3 och 4 mom. samt 14, 15 a, 15 b, 16, 17,

1 §

För en arbetstagare som efter det år då han fyllt 13 år är sysselsatt i skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på ett fartyg i inrikesfart eller, enligt vad som stadgas genom förordning, arbetar inom något annat sådant område som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionskydd för ålderdom och invaliditet samt för arbetstagarens anhöriga familjepensionskydd enligt denna lag. *Arbetstagaren är skyldig att delta i bekostandet av pensionskyddet enligt denna lag på det sätt som stadgas i 10 c §.* Om inte något annat stadgas i denna lag, gäller i övrigt i tillämpliga delar 3 § 2—4 mom., 4 § 1, 3 och 5 mom., 4 a—4 d och 4 f—4 n §§, 5 § 6 mom., 5 c,

Gällande lydelse

17 a, 18, 19 a—19 e, 20, 21 a, 21 b, 22 och 23 §§ lagen om pension för arbetstagare. (395/61).

4 a §

Utän hinder av vad 4 § 2 mom. och 5 § 3 mom. stadgar om erhållande av full invalidpension har en arbetstagare som har fyllt 55 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete. Ett villkor är dock att arbetstagen har upphört med förvärvsarbete enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller att hans förvärvsinkomst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli i *genomsnitt* mindre än det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten i nämnda lag. Ett villkor för individuell förtidspension är dessutom att, då den individuella fastställs, såsom pensionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte i det fall att arbetstagen har rätt till individuell förtidspension enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga om avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

7 a—7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a och 12 §§, 13 § 3 och 4 mom. samt 14, 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 18, 19 a—19 d, 20, 21—21 b, 22 och 23 §§ lagen om pension för arbetstagare.

4 a §

Utän hinder av vad 4 § 2 mom. och 5 b § 1 mom. stadgar om erhållande av full invalidpension har en arbetstagare som har fyllt 58 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Ett villkor för beviljande av individuell förtidspension är att arbetstagen har upphört med förvärvsarbete enligt *de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor* som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller att hans förvärvsinkomst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli mindre än ett belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten i *ovan nämnda lag*. Ett ytterligare villkor är att, då den individuella förtidspensionen fastställs, såsom pensionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte i det fall att arbetstagen har rätt till individuell förtidspension eller *alderspension i en pensionsålder som är lägre än 65 år* enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Arbetstagen har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller de i 1 mom. och i 2 mom. sista meningen nämnda villkoren för pensionering. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 21 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad ansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagen avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Individuell förtidspension utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller förhandsbeslut. Pensionen kan av undantagsskäl betalas retroaktivt,

Gällande lydelse

Invalidpension som beviljats i form av individuell förtidspension indras, om pensionstagaren inte längre uppfyller de för pensionen som stadgas i 1 mom. I övrigt gäller angående pensionen i tillämpliga delar vad som stadgas om full invalidpension.

Invalidpension som beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den under vilken de i 1 mom. stadgade villkoren har uppfyllts beträffande honom, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före ingången av den månad som följer på ansökan.

Arbetstagaren har rätt till förhandsbeslut om huruvida han uppfyller de i 1 mom. första eller sista meningen nämnda villkoren för pension. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 21 § lagen om pension för arbetstagare. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad pensionsansökan görs inom sex månader från det beslutet vann laga kraft.

5 §

Ålderspensionen är lika stor som den enligt denna lag utgående invalidpension, som skulle ha beviljats arbetstagaren, om han hade fått den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmågan och blivit i så hög grad arbetsoförmögen den sista dagen av det kalenderår, under vilken han fyllt 63 år, att han haft rätt till invalidpension. Har invalidpension, i fråga om vilken den till grund liggande arbetsoförmågan begynt före utgången av det år då arbetstagaren uppnådde 63 års ålder, ändrats till ålderspension, föranleder detta icke justering av pensionens belopp, såvida vid uträkning av pensionens belopp icke skall beaktas sådan lön som icke beaktats vid uträkning av invalidpensionens belopp. Pensionens årliga belopp utgör en och en halv procent av det sammanlagda beloppet av de jämlikt 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade löner, som arbetstagaren förtjänat efter det han fyllt 23 år, och på grundvalen av vilka försäkringspremie erlagts i enlighet med denna lag. Har arbetstagare under något kalenderår i arbeten, som avses i denna lag, förtjänat mindre än 200 mark, tages under

Föreslagen lydelse

dock för högst ett år före den månad som följer efter den under vilken pensionen söktes.

Invalidpension som beviljats i form av individuell förtidspension indras, om pensionstagaren inte längre uppfyller de villkoren för pensionen som stadgas i 1 mom. I övrigt gäller angående pensionen i tillämpliga delar vad som stadgas om full invalidpension.

5 §

Pensionens årliga belopp utgör 1,5 procent av det sammanlagda beloppet av de enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade löner, minskade med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift på det sätt som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare, som arbetstagaren har förtjänat sedan han fyllt 23 år och på basis av vilka försäkringspremie enligt denna lag har betalats, och räknat från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år 2,5 procent av det sammanlagda beloppet av dessa löner. Pensionens belopp är dock 1,5 procent till den del den till pension berättigande lönen fastställs på grundval av i 7 § 1 mom. avsedda arbetsförtjänster som motsvarar återstående tid eller på grundval av lön som beräknats med stöd av 7 b § 1 mom. för sådan tid för vilken arbetstagaren har uppburit helefektiv pension. Såsom ålderspensionsgrundande lön beaktas inte sådana löner som arbetstagaren har förtjänat under den månad då han fyllde 65 år och under de sex månader som föregick denna månad. För denna period beräknas såsom arbetstagarens inkomst per månad den i enlighet med 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade

Gällande lydelse

sådant år förtjänad lön likväl icke i betraktande såsom grund för pension. År arbetstagare född före den 1 mars 1922, höjes pensionen genom att den multipliceras med det tal, som erhålles, då talet 264 divideras med antalet månader, som ingå i tiden från början av juli 1962 till utgången av den kalendermånad, under vilken arbetstagaren fyller 65 år, under förutsättning att den sålunda erhållna förhöjningskoefficienten är större än talet ett. Social- och hälsovårdsministeriet kan utfärda närmare bestämmelser angående beräkningen av ovan avsedd förhöjning. Sagda tal 264 ändras i enlighet med nedanstående tabell. I stället för den i 3 mom. av ikraftträdelsestadgandet i lagen den 20 september 1974 angående ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (750/74) nämnda födelseårsgränsen den 1 juli 1922 användes som födelseårsgräns den 1 juli 1926 och procenttalet 25 ändras såsom följer:

År	I stället för talet 264 användes talet	I stället för 25 % användes %
1977—1978	280	27
1979—1981	288	28
1982 och därefter	296	29

Utan hinder av vad som är stadgat i 1 mom. höjs pensionen genom multiplikation av den med det tal som erhålles då talet 304 divideras med det antal månader som ingår i tiden mellan den 1 juli 1962 och utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 65 år, om arbetstagaren är född före den 1 november 1922 och pensionsfallet inträffat den 1 januari 1983 eller senare.

(5 § 3 mom.)

Invalidpension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Den fulla invalidpensionens storlek fastställs enligt 1 eller 2 mom. Blir arbetstagaren arbetsförmögen efter det kalenderår under vilket han fyllde 63 år, räknas full invalidpension på det sätt som i 1 och 2 mom. stadgas om ålderspension. Full invalidpension beviljas arbetstagare vars arbetsförmåga, uppskattad i enlighet med 4 § 2 mom., är nedsatt med minst tre femtedelar åtminstone under ett år, eller som har rätt till invalidpension i form av individuell förtidspension. I annat fall beviljas invalidpensionen som del-

Föreslagen lydelse

lön som han i medeltal förtjänat per månad under de tolv månader som föregick nämnda period, minskad med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift på det sätt som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Har arbetstagaren under något kalenderår förtjänat mindre än 200 mark i arbeten som avses i denna lag, beaktas under ett sådant år förtjänad lön dock inte såsom pensionsgrundande. Likaså lämnas sådan lön obeaktad som har förtjänats efter den månad under vilken arbetstagaren fyllde 65 år.

5 b §

Invalidpension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Den fulla invalidpensionens belopp fastställs enligt 5 §. Full invalidpension beviljas en arbetstagare vars arbetsförmåga, uppskattad i enlighet med 4 § 2 mom., är nedsatt med minst 3/5 åtminstone under ett år, eller som har rätt till invalidpension i form av individuell förtidspension. I annat fall beviljas invalidpensionen som delpension, varvid dess belopp är hälften av full pension.

Gällande lydelse

pension och utgör dess belopp hälften av full pension. Är arbetstagaren likväl född före den 1 januari 1927, betalas delpensionen enligt följande procenttal av den fulla pensionen.

Födelseår	Delpensionen i procent av full pension
1919 eller tidigare	66
1920	64
1921	62
1922	60
1923	58
1924	56
1925	54
1926	52

Föreslagen lydelse

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbete och härvid förtjänar det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare eller mera, kan utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. individuell förtidspension utbetalas enligt samma belopp som delpension enligt 1 mom. Överstiger pensionsstagarens förvärvsinkomster dock 3/5 av den pensionsgrundande lönen, utbetalas pensionen inte utan lämnas vilande.

Förändras en invalidpensionstagares arbetsförmåga så att förändringen enligt 1 mom. inverkar på pensionens storlek, och kan förändringen med beaktande även av den tid som redan har förflutit antas bli bestående under åtminstone ett år, justeras pensionens belopp på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ från början av den månad som närmast följer efter förändringen, om inte annat följer av stadgandena i 4 d § lagen om pension för arbetstagare. Pensionen minskas dock inte för den tid för vilken den redan har utbetalats och höjs inte för längre tid än sex månader före den kalendermånad som närmast följer efter pensionstagarens justeringsansökan eller pensionsanstaltens justeringsåtgärder. Invalidpension som har beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension räknat från ingången av månaden närmast efter den under vilken pensionstagaren har uppfyllt de villkor som stadgas i 4 a § 1 och 2 mom., dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan.

Indragen invalidpension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under

Gällande lydelse

(5 § 4 och 5 mom.)

Då ålders- och invalidpensionens storlek fastställs, beaktas inte lön som arbetstagaren uppburit medan han åtnjöt sådan i lag stadgad eller i offentlig pensionsstadga bestämd, på hans arbets- eller tjänsteförhållande eller egen företagarverksamhet grundad pension vars storlek fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst. Då invalidpensionens storlek fastställs, beaktas inte heller lön som arbetstagaren uppburit i sådant arbetsförhållande vid vars början han redan hade den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten. Det sistnämnda gäller dock inte lön som uppburits i ett arbetsförhållande som börjat minst ett år före invaliditetens inträde.

Beviljas familjepension efter förmånslätare som vid sin död inte erhöll pension, anses vid

Föreslagen lydelse

den rehabiliteringstid som avses i 41 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbete, varav det enligt 2 mom. följer att pensionen skall betalas enligt samma belopp som delpension eller att den inte alls får utbetalas, ändrar pensionsanstalten pensionsbeloppet eller avbryter pensionsutbetalningen räknat från följande möjliga betalningsperiod. I dessa fall kan pensionsanstalten återkräva de pensionsrater som har betalats utan grund räknat från den tidpunkt då pensionstagaren började förvärvsarbete.

Då arbetet upphör eller minskar så att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension till fullt belopp eller enligt samma belopp som delpension, börjar vilande individuell förtidspension på ansökan utbetalas räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Av undantagsskäl kan pensionen betalas retroaktivt, dock högst för ett år före den månad som följer efter ansökan.

Vilande individuell förtidspension kan på ansökan av pensionstagaren indras räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Om krav på ny utbetalning av vilande individuell förtidspension inte framställs inom fem år räknat från avbrottet, anses det utan särskilt beslut att förtidspensionen upphör vid utgången av denna tid.

5 c §

När ålders- och invalidpensionens storlek fastställs beaktas inte lönen för den tid för vilken arbetstagaren har rätt att uppbära sådan grundpension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, vars storlek har fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetsförtjänst (*heleffektiv pension*). När invalidpensionens storlek fastställs beaktas inte heller lön som arbetstagaren har uppburit i sådant arbetsförhållande vid vars början han redan hade den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till *arbetsoförmågan*. Det sistnämnda gäller dock inte lön som uppburits i ett arbetsförhållande som har börjat minst ett år före *arbetsoförmågans* inträde.

Om familjepension beviljas efter en sådan förmånslätare som vid sin död inte uppbär

Gällande lydelse

tillämpningen av 4 mom. samt 7 § 1 mom. och 9 § 1 mom. 2 punkten dödsdagen som den dag då förmånslåtare ådrag sig sjukdom, lyte eller skada, såvida inte förmånstagare annat visar.

(5 § 6—8 mom.)

Vid tillämpningen av stadgandena i 8 § 1 och 5 mom. lagen om pension för arbetstagare skall pension, som utgår enligt denna lag jämföras med pension, som utgår enligt denna lag, jämföras med pension, som utgår i enlighet med lagen om pension för arbetstagare, och lön, som medför rätt till pension enligt denna lag, uträknad per tidsenhet, beaktas vid valet av den nämnda stadganden förutsatta högsta pensionsgrundande lönen. Förstnämnda lön skall, i enlighet med vad genom förordning närmare stadgas, fastställas i överensstämmelse med medellönerna i motsvarande arbeten för försäkrade i den arbetspensionskassa eller i 2 § avsedd annan pensionsanstalt, i vilken arbetstagaren varit försäkrad, såframt det icke visas att hans lön väsentligt avviker från dessa löner, i vilket fall den faktiska lönen skall läggas till grund för beräkningen.

Har i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare avsett annat arbets- eller tjänsteförhållande än sådant varom stadgas i denna lag eller annan än däri avsedd företagarverksamhet fortgått under sådant kalenderår, eller i nämnda moment avsedd pension under minst tre på varandra följande sådana kalenderår, varunder arbetstagaren i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst 800 mark, sammanräknas för bestämmande av samordningsgrund den i arbete som avses i denna lag uppburna lönen med motsvarande pensionsgrundande lön eller arbetsinkomst eller pension enligt annan ovan i detta moment avsedd lag, på det sätt som stadgas i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare. Härvid används såsom lön som erhållits i arbete som avses i denna lag genomsnittet per månad av de under ifrågavarande parallella kalenderår i dylikt arbete uppburna faktiska löner. Vad som ovan är stadgat utgör ej hinder för användande av en i 6 mom. avsedd medellön såsom samordningsgrund, om detta leder till ett förmånligare resultat för arbetstagaren.

Är arbetstagaren född före den 1 januari 1930, höjs vid fastställandet av ålders- och invalidpension den pensionsgrundande lönen, bestämd på

Föreslagen lydelse

pension, anses vid tillämpningen av 1 mom., 7 § 1 mom. och 9 § 1 mom. 2 punkten dödsdagen som den dag då sjukdomen, lytet, eller skadan började, om inte förmånstagaren visar annat.

5 d §

Vid tillämpning av stadgandena i 8 § lagen om pension för arbetstagare skall pension enligt denna lag jämföras med pension som grundar sig på lagen om pension för arbetstagare. Vid valet av samordningsgrund skall beaktas den högsta på grundval av kalenderåret beräknade lön som berättigar till pension enligt denna lag, minskad med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift på det sätt som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller arbetstagarens genomsnittliga lön beräknad enligt 7 a §.

Har ett i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare avsett annat arbets- eller tjänsteförhållande än ett sådant varom stadgas i denna lag eller annan än däri avsedd företagarverksamhet fortgått under ett sådant kalenderår eller i nämnda moment avsedd pension under minst tre på varandra följande sådana kalenderår då arbetstagaren i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst 800 mark, sammanräknas för valet av samordningsgrund den lön som förtjänats i arbete som avses i denna lag med motsvarande pensionsgrundande lön eller arbetsinkomst eller pension enligt en annan ovan i detta moment avsedd lag, på det sätt som stadgas i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare. Härvid används såsom lön som uppburits i arbete som avses i denna lag genomsnittet per månad av de under ifrågavarande parallella kalenderår i dylikt arbete förtjänade faktiska löner. Innan genomsnittet räknas ut avdras från löner med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift på det sätt som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Gällande lydelse

grundvalen av arbetsförtjänster som erhållits medan deltidspension betalats, med följande koefficienter:

Födelseår	Koefficient
1924 eller tidigare	1,6
1925	1,5
1926	1,4
1927	1,3
1928	1,2
1929	1,1

7 §

Har en till invalidpension berättigad arbetstgare innan invaliditeten begynt varit bosatt i Finland minst fem år och har arbetstgaren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten, under 540 dagar i arbete som avses i denna lag, förtjänat minst 800 mark, beaktas såsom pensionsgrundande lön även den lön som han skulle ha förtjänat från invaliditetens början till dess han uppnått pensionsåldern. Vid beräkandet av den tid av 540 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstgaren haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79) eller för vilka arbetstgaren har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), de sistnämnda dock högst till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximumtalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. Har arbetstgaren med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning, skall med avvikelse från vad som stadgas ovan även tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, då den invalidpension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs. På samma sätt förfars, om en kvinnlig arbetstgare under högst nio år omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten har haft ett barn yngre än tre år som avses i 4 § 5 mom. lagen om pension för arbetstgare och om den ovan åsyftade tidsperioden om 540 dagar under nämnda tid löpt till ända, såvida inte den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, utan beak-

Föreslagen lydelse

7 §

Om arbetstgaren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsförmåga under 540 dagar i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst 800 mark, beaktas såsom pensionsgrundande lön även den lön som han skulle ha förtjänat från arbetsförmågans början till dess han uppnått pensionsåldern (lön för återstående tid). Har arbetstgaren på grund av samma pensionsfall även enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) rätt till heffektiv invalidpension, skall såsom ovan nämnda gränobelopp anses 200 mark. Vid fastställandet av arbetslöshetspensionens belopp räknas ovan nämnda 540 dagar från den i 4 c § 3 mom. lagen om pension för arbetstgare avsedda dagen för arbetslöshetens begynnande.

Vid beräkandet av de 540 dagar som avses i 1 mom. beaktas inte de dagar då arbetstgaren

1) har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79),

2) har fått personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragfonden (537/90), statstjänstemannalagen (755/86), grundskolelagen (476/83) eller gymnasielagen (477/83),

3) har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90),

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84); dock högst enligt det antal som motsvarar det i 26 § nämnda lag stadgade maximumtalet dagar för vilka kan betalas dagpenning avvägd enligt förtjänsten,

5) har fått rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om

Gällande lydelse

tande av nämnda barnavårdstid, skall räknas såsom berättigande till pension på grundval av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet. På grund av arbetstagarens anmälan beaktas inte dagar för vilka arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning med stöd av de lagar, det pensionsreglemente om de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller ersättning för inkomstbortfall på basis av olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring eller enligt rehabiliteringsstadgandena i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48). På grund av arbetstagarens anmälan beaktas inte heller dagar för vilka han under de tre senaste åren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditet som avses i denna lag, har erhållit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), eller dagar för vilka dagpenning hade betalats, om inte arbetstagaren hade fått på någon annan lag baserad motsvarande ersättning som avses i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen och som betalas för invaliditet på grund av sjukdom, lyte eller skada. Det årliga beloppet av ovan nämnd lön förutsätts uppgå till samma enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade belopp, för vilket på grund av arbetstagarens arbetsförhållande i genomsnitt erlagts försäkringspremie i enlighet med denna lag under de kalenderår då han i arbete som avses i denna lag förtjänat minst 800 mark eller, om han under inget kalenderår förtjänat minst detta belopp, till samma belopp som nämnda gränsbelopp. Har arbetstagaren inte rätt att räkna tid som motsvarar i detta moment angiven lön såsom pensionsberättigande på grundval av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet, ökas markbeloppet med de förtjänster som erhållits för ovan angivna kalenderår och som beräknats enligt de till pension i enlighet med lagen om pension för arbetstagare berättigande tiderna och motsvarande pensionsgrundande löner. Löner som arbetstagaren förtjänat innan han fyllde 23 år beaktas dock endast om de förtjänats under det kalenderår då den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten uppkommit, eller under vilket den i tredje meningen nämnda tidsperioden om 540 dagar löpt

Föreslagen lydelse

pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, eller

6) har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63) under de tre senaste åren innan sådan arbetsförmåga som avses i denna lag började; med dessa dagar jämställs dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen angiven motsvarande ersättning för arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada med stöd av någon annan lag.

Har arbetstagaren fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan den tid av 540 dagar som avses i 1 och 2 mom. har förflutit sedan den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsförmågan uppkom, skall även lönen för den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande när invalidpensionen fastställs.

Lönen för den återstående tiden räknas såsom till invalidpension berättigande även i sådana fall där arbetstagaren under högst nio år omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsförmågan har haft ett barn som är yngre än tre år och som avses i 4 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare och om den ovan avsedda perioden om 540 dagar har löpt ut under nämnda tid. Härvid förutsätts dock

1) att arbetstagaren på grund av detta barn har fått *moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård av barn (797/92)*, och

2) lönen för den återstående tiden inte räknas såsom till pension berättigande enligt 1—3 mom.

Vad som ovan stadgas beträffande återstående tid tillämpas endast om arbetstagaren har varit bosatt i Finland minst fem år innan han blev arbetsförmögen. Av särskilda skäl kan pensionsmyndigheten dock besluta att förutsättningen i fråga om boende inte skall tillämpas.

Gällande lydelse

till ända, eller under de tre kalenderåren omedelbart före förstnämnda år. Vid beräkningen av ovan angivna belopp för vilket i genomsnitt erlagts försäkringspremie beaktas ints tid för vilken arbetstagaren före början av kalenderåret omedelbart före pensionsfallet erhållit sådan dagpenning avvägd enligt förtjänsten som betalas i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om beräkningen av beloppet stadgas närmare genom förordning.

Får arbetstagare, efter att ha erhållit enligt 1 mom. beräknad invalidpension eller förtidspension enligt lagen om förtidspension för frontvetarner (13/82), senare ånyo invalid- eller ålderspension, hänförs till den pensionsgrundande lönen även den lön som han skulle ha fått enligt 1 mom., beräknad enligt den tid för vilken han efter det han fyllt 23 år erhållit förstnämnda invalidpension eller förtidspension. Om dock ny invalidpension beviljas på grund av en sådan invaliditet som har börjat inom ett år efter det att den tidigare pensionen upphörde, eller om pension beviljas med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som den tidigare pensionen, fastställs den nya pensionen enligt samma grunder som den tidigare. *Då ny pension, i de fall som avses ovan eller i 6 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller i 12 § 2 mom. lagen om sjömanspensioner, fastställs enligt samma grunder som en tidigare pension, skall ett arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet som har fortgått efter det att den tidigare pensionen upphörde lämnas obeaktat.*

Har arbetstagare på grund av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet blivit berättigad till i annan lag stadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionsskydd sålunda, att vid fastställandet av hans i enlighet därmed utgående invalidpension beaktas den tid, som återstår till pensionsålderns uppnående, tages lön, som han uppburit innan sagda arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet begynte, icke i beaktande vid avgörande av, huruvida hans förtjänst överstigit det i 1 mom. nämnda gränsbeloppet.

Beviljas en arbetstagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grundval av arbetsoförmåga som har börjat innan ett år förflutit efter att tiden för betalning av rehabiliteringspenning gick ut, skall

Föreslagen lydelse

(7 b § 2 och 3 mom.)

(7 b § 4 mom.)

(7 b § 6 mom.)

Gällande lydelse

pensionen fastställas på de grunder som skulle ha gällt om arbetsförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

Har arbetstagare på grund av samma pensionsfall även enligt lagen om pension för lantbruksföretagare rätt att erhålla sådan invalidpension, vid vars bestämmande tiden efter pensionsålderns uppnående beaktas, skall vid tillämpningen av 1 mom. där nämnda gränsbelopp anses vara 200 mark.

Har införtjänade av i 1 mom. avsett gränsbelopp förhindrat bestämmande av invalidpension *med tillämpning av 6 § 3 mom.* lagen om pension för arbetstagare på grundvalen av arbetsförhållande, som faller under sagda lag, eller företagarverksamhet, som faller under lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare, och överstiger den pensionsgrundande lönen eller arbetsinkomsten i nämnda arbetsförhållande eller företagarverksamheten förvandlad till årsinkomst det årliga beloppet av i 1 mom. avsedd lön, ersättes med sagda till årsinkomst förvandlade lön eller arbetsinkomst.

Vid fastställandet av arbetslöshetspensionsbelopp räknas den i 1 mom. nämnda tiden av 540 dagar från den i 4 c § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedda dagen för arbetslöshetens begynnande.

Av särskilda skäl kan pensionsskyddscentralen besluta att invalidpension skall fastställas på det sätt som avses i 1 mom. även om den förutsättning i fråga om boende som stadgas i nämnda moment inte föreligger.

(7 § 1 mom.)

Föreslagen lydelse

7 § 1 mom.)

(7 b § 7 mom.)

(7 § 1 mom.)

(7 § 5 mom.)

7 a §

Det årliga beloppet av lönen för återstående tid är detsamma som det enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade belopp, minskat med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift på det sätt som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare, för vilket på grundval av arbetstagarens arbetsförhållande i genomsnitt har betalats försäkringspremie i enlighet med denna lag under de kalenderår då han i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst det i 7 § 1 mom. nämnda gränsbeloppet.

Har arbetstagaren inte under något kalenderår förtjänat minst det i 7 § 1 mom. nämnda gränsbeloppet, uppgår det årliga beloppet till samma belopp som nämnda gränsbelopp. Om arbetstagaren inte har rätt till återstående tid på

Gällande lydelse

(7 § 2 mom.)

Föreslagen lydelse

grundval av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet, skall det i 1 mom. nämnda beloppet utökas med de arbetsförtjänster som har intjänats för däri angivna kalenderår och som har beräknats enligt de till pension i enlighet med lagen om pension för arbetstagare berättigande tiderna och motsvarande pensionsgrundande löner.

Löner som arbetstagaren förtjänat innan han fyllde 23 år beaktas endast till den del de har förtjänats under det kalenderår då den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmågan har uppkommit eller under vilket den i 7 § 1 mom. avsedda tid av 540 dagar har löpt ut eller under de tre kalenderåren omedelbart före förstnämnda år.

Vid beräkningen av det i 1 mom. angivna beloppet för vilket i genomsnitt har betalats försäkringspremie, beaktas inte den tid för vilken arbetstagaren före pensionsfallsåret har uppburit i 7 b § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd förmån som berättigar till arbetspensionstillägg.

Om beräkningen av det belopp som avses i denna paragraf stadgas närmare genom förordning.

7 b §

Skall till en arbetstagare som har uppburit i enlighet med 7 och 7 a §§ beräknad invalidpension senare betalas ny invalidpension eller ålderspension, räknas såsom till pension berättigande lön även den lön som han skulle ha fått i enlighet med nämnda stadganden, beräknad enligt den tid för vilken han efter det han fyllt 23 år har uppburit förstnämnda invalidpension.

Om till en arbetstagare som har uppburit i enlighet med 7 och 7 a §§ fastställd invalidpension senare skall betalas pension på grund av sådan ny arbetsoförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att den tidigare pensionen upphörde, eller om pension beviljas med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som den tidigare pensionen, fastställs den nya pensionen enligt samma grunder som den tidigare pensionen.

Fastställs heffektiv pension som avses i 5 c § 1 mom. och som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande eller på företagarkerksamhet, på grund av ny arbetsoförmåga enligt samma grunder som den tidigare pensionen, beaktas inte

Gällande lydelse

(7 § 3 mom.)

(7 § 4 mom.)

(7 § 6 mom.)

Föreslagen lydelse

det arbets- eller tjänsteförhållande eller den företagarkerksamhet som har fortsatt efter det att den tidigare pensionen upphörde såsom till pension berättigande.

Har arbetstagaren på grund av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet blivit berättigad till *heleffektiv pension* som avses i 5 c § 1 mom., beaktas lön som han har förtjänat innan nämnda arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet började inte vid avgörande av huruvida hans arbetsförtjänst har överstigit det i 7 § 1 mom. nämnda gränobeloppet.

En arbetstagare som har fyllt 55 år anses dock inte ha förvärvat sådan i 4 mom. avsedd rätt till *heleffektiv pension* på grundval av ett arbets- eller tjänsteförhållande genom vilket arbetstagaren har sysselsatts enligt 18 §§ 3 mom. sysselsättningslagen (275/87) eller, ifall det är fråga om någon annan arbetsgivare än staten eller en kommun, enligt motsvarande förfarande (*garanterat arbete*), och den pensionsgrundande lönen i detta arbetsförhållande är mindre än motsvarande lön som har uträknats på grundval av det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet. Om arbetstagaren inte har förlorat sin rätt till återstående tid på grundval av ett tidigare arbets- eller tjänsteförhållande vid den tidpunkt då hans garanterade arbete började, anses han inte vid tillämpningen av detta moment till följd av det garanterade arbetet ha förlorat sin rätt till återstående tid från det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet.

Beviljas en arbetstagare som fått i denna lag avsedd rehabiliteringspenning invalidpension på grund av arbetsoförmåga som har börjat inom två år efter det att tiden för betalning av rehabiliteringspenning löpte ut, fastställs pensionen på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsoförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

Om intjänandet av det i 7 § 1 mom. avsedda gränobeloppet har förhindrat fastställande av *heleffektiv invalidpension* på grundval av ett arbetsförhållande som omfattas av lagen om pension för arbetstagare eller företagarkerksamhet som omfattas av lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare, och om den pensionsgrundande lönen eller arbetsinkomsten i nämnda arbetsförhållande eller företagarkerksamhet omräknad till årsinkomst överstiger det årliga beloppet

Gällande lydelse

9 §

För det i denna lag stadgade pensionsskyddet svara de i 2 § avsedda pensionsanstalterna, såframt de icke annorlunda överenskommit, på följande sätt:

1) för ålderspension till en arbetstagare som den 1 juli 1962 inte hade fyllt 50 år svarar varje pensionsanstalt, till den del pensionen baserar sig på löner som förtjänats före det kalenderår under vilket arbetstagaren fyller 55 år, med det belopp som motsvarar det enligt de allmänna grunder som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet beräknade pensionsansvaret; dessutom svarar pensionsanstalten för det belopp av pensionen som, enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt, särskilt har överförts på den del av pensionen för vilken pensionsanstalten svarar för att stöda dess värdebeständighet;

3) för övriga ålders-, invalid-, arbetslöshets- och familjepensioner, med undantag av belopp som skall betalas enligt 12 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare och 3 a § 2 mom. 2 punkten lagen om sjömanspensioner, för de delar av pensionen och rehabiliteringspenningen som överstiger beloppen enligt 1 och 2 punkten för deltidspension samt för sådana motsvarande pensioner och delar av pensioner enligt minimipensionsskyddet som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare och för motsvarande pensionsdelar som avses i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner samt för kostnader för den allmänna förändringen i grunderna för beräkning av pensionsansvaret och för överföringar som avses i 1 punktens *sista sats* liksom även för pensionsskyddscentralens kostnader svarar pensionsanstalterna tillsammans med de pensionsanstalter som bedriver i lagen om pension för arbetstagare nämnd verksamhet och sjömanspensionskas-

Föreslagen lydelse

9 §

För det i denna lag stadgade pensionsskyddet svara de i 2 § avsedda pensionsanstalterna, såframt de icke annorlunda överenskommit, på följande sätt:

1) för ålderspension till en arbetstagare som den 1 juli 1962 inte hade fyllt 50 år svarar varje pensionsanstalt, till den del pensionen baserar sig på löner som förtjänats före det kalenderår under vilket arbetstagaren fyller 55 år, med det belopp som motsvarar det enligt de allmänna grunder som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet beräknade pensionsansvaret; dessutom svarar pensionsanstalten för det belopp av pensionen som, enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt, särskilt har överförts på den del av pensionen för vilken pensionsanstalten svarar för att stöda dess värdebeständighet *eller för att utvidga pensionsanstaltens ansvar även till den del av pensionen som grundar sig på löner som förtjänats efter det kalenderår under vilket arbetstagaren fyller 54 år eller på lön som avses i 7 § 1 mom.*

3) för övriga ålders-, invalid-, arbetslöshets- och familjepensioner, med undantag av belopp som skall betalas enligt 12 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare och enligt 3 a § 2 mom. 2 punkten lagen om sjömanspensioner, för de delar av pensionen och rehabiliteringspenningen som överstiger beloppen enligt 1 och 2 punkten, för deltidspension samt för sådana motsvarande pensioner och delar av pensioner enligt minimipensionsskyddet som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare och för motsvarande i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner *avsedda* pensionsdelar som betalas enligt nämnda lag samt för kostnader för den allmänna förändringen i grunderna för beräkning av pensionsansvaret och för överföringar som avses i 1 punkten liksom även för pensionsskyddscentralens kostnader svarar pensionsanstalterna tillsammans med de pensionsanstalter som bedriver i lagen om pension för arbetstagare nämnd verksamhet

Gällande lydelse

san, så som 12 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om pension för arbetstagare stadgar; samt

Föreslagen lydelse

och sjömanspensionskassan, så som 12 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om pension för arbetstagare stadgar; samt

10 c §

Arbetstagarnas pensionsavgift utgör en sådan andel av de i 10 § 1 mom. avsedda lönerna som är lika stor som den pensionsavgiftsprocent om vilken stadgas i 12 b § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Arbetsgivaren innehåller i samband med lönebetalningen arbetstagarnas pensionsavgift på hos honom anställda arbetstagares lön som avses i 1 mom.

Arbetsgivaren svarar inför pensionsanstalten även för arbetstagarnas pensionsavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft. Lagens 5 b § tillämpas dock även på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat innan lagen har trätt i kraft.

På en arbetstagare, som har fyllt 55 år innan denna lag trätt i kraft och som då lagen träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, tillämpas fortfarande 4 c § lagen om pension för arbetstagare sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När stadgandet tillämpas, anses arbetsgivaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Utan hinder av vad som i 4 a § stadgas om den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension behåller en arbetstagare som är född 1939 eller tidigare rätten att få individuell förtidspension när han fyllt 55 år. Denna lags 4 a § 3 mom. tillämpas på förhandsbeslut som ges medan lagen är i kraft.

Stadgandena i 5 § 1 mom. i denna lag tillämpas från och med den 1 januari 1994. Till den del sådan tid som avses i momentet skall räknas före den 1 januari 1994, tillämpas dock 5 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden sådant det lyder när denna lag träder i kraft.

De belopp som anges i 5 § 2 mom., 5 d § 2 mom. och 7 § 1 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för 1962.

3.

Lag

om ändring av lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 26 juli 1985 om pension för vissa konstnärer och redaktörer i
arbetsförhållande (662/85) 2 § 1 mom., 4 § 1 mom., 5 § 1 mom. och 6 § samt
fogas till lagen en ny 7 a § som följer:

Gällande lydelse

2 §

För arbetstagare som berörs av denna lag
skall arbetsgivaren i enlighet med den bekosta
pensionsskydd för ålderdom, invaliditet och
arbetslöshet samt för de anhöriga till en sådan
arbetstagare familjepensionsskydd.

4 §

Såsom till pension berättigande tid räknas
varje kalenderår för vilket arbetstagaren upp-
burit sådan inkomst som enligt 3 § 2 mom.
berättigar till pension, dock med iakttagande i
tillämpliga delar av vad som stadgas i 6 § 1 och
3—5 mom. lagen om pension för arbetstagare.

5 §

Beloppet av pension enligt denna lag uträk-
nas per kalenderår för den till pension berätt-
igande tid som fastställts i enlighet med 4 §
ovan, på den i enlighet med 9 § lagen om
pension för arbetstagare justerade arbetsför-
tjänst som arbetstagaren haft under ifrågava-
rande år, och som legat till grund för de
försäkringspremier som erlagts enligt denna
lag.

6 §

Vid tillämpning av 8 § lagen om pension för
arbetstagare skall pension i enlighet med denna
lag jämföras med pension som grundar sig på
lagen om pension för arbetstagare, och den
arbetsförtjänst som berättigar till pension i
enlighet med denna lag beaktas vid valet av

Föreslagen lydelse

2 §

För arbetstagare som berörs av denna lag
skall arbetsgivaren i enlighet med den bekosta
pensionsskydd för ålderdom, invaliditet och
arbetslöshet samt för de anhöriga till en sådan
arbetstagare familjepensionsskydd. *Arbetstaga-
ren är skyldig att delta i bekostandet av pen-
sionsskyddet enligt denna lag på det sätt som
stadgas i 7 a §.*

4 §

Såsom till pension berättigande tid räknas
varje kalenderår för vilket arbetstagaren har
uppburit sådan inkomst som enligt 3 § 2 mom.
berättigar till pension, dock med iakttagande i
tillämpliga delar av vad som stadgas i 6 § 1
mom. och 6 a—6 c §§ lagen om pension för
arbetstagare.

5 §

Beloppet av pension enligt denna lag uträk-
nas per kalenderår för den till pension berätt-
igande tid som fastställts i enlighet med 4 §
ovan, på den i enlighet med 9 § lagen om
pension för arbetstagare justerade arbetsför-
tjänst, *minskad med beloppet av arbetstagarnas
pensionsavgift på det sätt som avses i 7 § 5—7
mom. lagen om pension för arbetstagare*, som
arbetstagaren haft under ifrågavarande år och
som legat till grund för de försäkringspremier
som erlagts enligt denna lag.

6 §

Vid tillämpning av 8 § lagen om pension för
arbetstagare skall pension i enlighet med denna
lag jämföras med pension som grundar sig på
lagen om pension för arbetstagare och den
arbetsförtjänst som berättigar till pension i
enlighet med denna lag beaktas vid valet av

Gällande lydelse

den i nämnda stadganden förutsatta högsta pensionsgrundande lönen. Härvid bestäms denna arbetsförtjänst på basis av den högsta i denna lag angivna arbetsförtjänsten, uträknad per kalenderår.

Har ett i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnt annat än av denna lag omfattat arbets- eller tjänsteförhållande eller annan än av denna lag omfattad företagarverksamhet fortgått under sådant kalenderår, eller i nämnda moment angiven pension fortgått under minst tre på varandra följande sådana kalenderår, under vilkat eller vilka arbetstagarens i denna lag angivna arbetsförtjänst har uppgått till minst det i 3 § 2 mom. stadgade marktbeloppet, sammanräknas för bestämmande av samordningsgrunden de i denna lag angivna arbetsförtjänsterna med motsvarande i detta moment nämnd, enligt annan lag pensionsgrundande lön eller arbetsförtjänst eller pension på det sätt som stadgas i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare. Härvid används som i denna lag angiven arbetsförtjänst genomsnittet av arbetsförtjänsten per månad i arbete av detta slag under kalenderåren i fråga.

Föreslagen lydelse

den i nämnda stadganden förutsatta högsta pensionsgrundande lönen. Härvid bestäms denna arbetsförtjänst på basis av den högsta i denna lag angivna arbetsförtjänsten, uträknad per kalenderår och minskad med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift på det sätt som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Har ett i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnt, annat än i denna lag avsett arbets- eller tjänsteförhållande eller annan än i denna lag avsedd företagarverksamhet fortgått under ett sådant kalenderår eller i nämnda moment angiven pension fortgått under minst tre på varandra följande sådana kalenderår, då arbetstagarens i denna lag angivna arbetsförtjänst har uppgått till minst det i 3 § 2 mom. stadgade beloppet, sammanräknas för bestämmande av samordningsgrunden de i denna lag angivna arbetsförtjänsterna med motsvarande i detta moment nämnd, i annan lag avsedd pensionslön eller arbetsförtjänst eller pension på det sätt som stadgas i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare. Härvid används som i denna lag angiven arbetsförtjänst genomsnittet av arbetsförtjänsten per månad i arbete av detta slag under kalenderåren i fråga. Innan genomsnittet uträknas avdras från arbetsförtjänsten beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift på det sätt som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

7 a §

Arbetstagarnas pensionsavgift utgör en andel av de i 7 § 1 mom. avsedda lönerna som är lika stor som den pensionsavgiftsprocent om vilken stadgas i 12 b § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Arbetsgivaren innehåller i samband med lönebetalningen arbetstagarnas pensionsavgift på hos honom anställda arbetstagares lön som avses i 1 mom.

Arbetsgivaren svarar inför pensionsanstalten även för arbetstagarnas pensionsavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.
Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft.

Lag

om ändring av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut
 upphävs i lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/69) 5 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 26 juli 1985 (669/85),
 ändras 1 § 3 mom. 3 och 4 punkten, 6 §, 7 § 2 och 4 mom. samt 17 § 1 mom.,
 dessa lagrum sådana de lyder, 1 § 3 mom. 3 och 4 punkten i lag av den 28 juli 1978 (596/78),
 6 § i lag av den 12 juli 1985 (597/85), 7 § 2 mom. och 17 § 1 mom. i lag av den 8 augusti 1986 (606/86) samt 7 § 4 mom. i lag av den 29 december 1988 (1326/88), samt
 fogas till 1 § 3 mom., sådant det lyder i nämnda lag av den 28 juli 1978, en ny 5 punkt och till lagen en ny 7 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller likväl icke:

3) förvärvsarbete, på grund av vilket företagaren äger rätt till pension enligt annan lag eller offentlig pensionsstadga; *ej heller*

4) företagareverksamhet, som begynt efter det kalenderår, under vilket företagaren fyllt 63 år, om på honom icke tidigare har tillämpats denna lag, lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69).

3) förvärvsarbete, på grund av vilket företagaren har rätt till pension enligt annan lag eller offentlig pensionsstadga;

4) företagareverksamhet under den tid för vilken företagaren är berättigad till helegaktiv pension i enlighet med 6 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare; *ej heller*

5) företagareverksamhet som har börjat eller fortgått efter att företagaren har avgått med förtida ålderspension enligt denna lag eller har fyllt 65 år.

5 §

Vid tillämpningen av denna lag beaktas inte verksamhet under den tid, för vilken till företagare betalas sådan i lag stadgad eller i offentlig pensionsstadga bestämd, på hans arbets- eller tjänsteförhållande eller egen företagareverksamhet grundad pension vars storlek fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst. *Ej heller beaktas verksamhet efter uppnådd pensionsålder.*

(3 mom. upphävs)

6 §

Såsom till pension berättigande räknas den tid under vilken företagareverksamheten efter att denna lags ikraftträdande fortgått innan

6 §

Såsom till pension berättigande räknas den tid under vilken företagareverksamheten efter att denna lag har trätt i kraft har fortgått innan

Gällande lydelse

han uppnår pensionsåldern, varvid likväl i tillämpliga delar skall iakttas vad som stadgas i 6 § 1 och 3—6 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

företagaren uppnår pensionsåldern, varvid *dock* i tillämpliga delar skall iakttas 6 § 1 mom. och 6 a—6 c §§ lagen om pension för arbetstagare.

7 §

Då försäkringen begynner, fastställer pensionsanstalten företagarens arbetsinkomst. Om de omständigheter som inverkar på arbetsinkomsten senare ändras väsentligt, justeras arbetsinkomsten på ansökan. Pensionsanstalten kan även självmant justera arbetsinkomsten. Arbetsinkomsten får dock inte ändras retroaktivt. Efter det kalenderår under vilket företagaren har fyllt 62 år justeras arbetsinkomsten endast om de i 1 § nämnda försäkringsförutsättningarna inte föreligger i fråga om företagaren. Utan hinder av vad som stadgas i denna paragraf fastställs såsom arbetsinkomst för företagare som får deltidspension hälften av den i 5 § 1 mom. nämnda genomsnittliga arbetsinkomsten.

När försäkringen *börjar* fastställer pensionsanstalten företagarens arbetsinkomst. Om de omständigheter som inverkar på arbetsinkomsten senare *förändras* väsentligt, justeras *den* på ansökan. Pensionsanstalten kan även justera arbetsinkomsten *på eget initiativ*. Arbetsinkomsten får dock inte ändras retroaktivt. Utan hinder av vad som stadgas i denna paragraf fastställs såsom arbetsinkomst för *en* företagare som får deltidspension hälften av den i 5 § 1 mom. nämnda genomsnittliga arbetsinkomsten.

Den pensionsgrundande arbetsinkomsten erhålls genom att de fastställda och i enlighet med 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade arbetsinkomsternas sammanlagda belopp divideras med motsvarande tid. Har för företagaren fastställts arbetsinkomst för tiden efter det att han fyllt 23 år, beaktas inte när den pensionsgrundande arbetsinkomsten bestäms arbetsinkomsterna innan nämnda ålder nåddes och motsvarande tid. *Är företagaren född före den 1 januari 1938, höjs vid fastställandet av ålders- eller invalidpension hans i 2 mom. nämnda, för deltidspensionstiden fastställda pensionsgrundande arbetsinkomst med följande koefficienter:*

Den pensionsgrundande arbetsinkomsten erhålls genom att de fastställda och i enlighet med 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade arbetsinkomsternas sammanlagda belopp divideras med motsvarande tid. Har för företagaren fastställts arbetsinkomst för tiden efter det att han *har* fyllt 23 år, *skall vid fastställandet av den pensionsgrundande arbetsinkomsten inte beaktas arbetsinkomsterna före nämnda ålder och inte heller motsvarande tid.*

Födelseår	Koefficient
1932 eller tidigare	1,6
1933	1,5
1934	1,4
1935	1,3
1936	1,2
1937	1,1

7 a §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg, om företagaren har fått

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

I 1 mom. nämnd förmån berättigar dock inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket företagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket företagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarkerksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller för det nämnda kalenderåret,

3) för ett kalenderår under vilket företagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarkerksamhet som avses i en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, om inte företagaren under samma kalenderår har förtjänat lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) till minst det gränobelopp som avses i 5 § 1 mom. i nämnda lag, eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (förmånsmånader), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det företagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka företagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

Gällande lydelse

17 §

Om inte annat följer av denna lag, skall dessutom i tillämpliga delar gälla vad som stadgas i 2 § 2 mom., 3 § 1, 3 och 4 mom., 4 och 4 b—4 g §§, 5 § 2—5 mom., 5 b, 5 c, 7 a och 7 c—10 §§, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4 mom. samt 13, 14, 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

17 §

Om inte annat följer av denna lag *gäller* dessutom i tillämpliga delar gälla vad som stadgas i 2 § 2 mom., 3 § 1, 3 och 4 mom., 4 och 4 a—4 n §§, 5 § 2—6 mom., 5 b, 5 c, 7 a och 7 c—10 §§, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4 mom. samt 13, 14, 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft.

Vid tillämpning av stadgandena i 7 a § beaktas inte i 7 a § 1 mom. avsedda förmåner som har betalats för tiden före ikraftträdandet.

5.

L a g**om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/69) 6 § 3 mom., 8 g § 4 mom. och 8 i § 4 mom.,

dess lagrum sådana de lyder, 6 § 3 mom. i lag av den 26 juli 1985 (668/85), 8 g § 4 mom. i lag av den 20 december 1991 (1599/91) och 8 i § 4 mom. i lag av den 29 december 1989 (1312/89), *ändras* 1 § 3 mom., 7 § och 19 § 1 mom.,

dess lagrum sådana de lyder, 1 § 3 mom. ändrad genom lag av den 28 juli 1978 (595/78) och genom nämnda lag av den 29 december 1989, 7 § i lag av den 12 juli 1985 (596/85) och 19 § 1 mom. i lag av den 8 augusti 1986 (605/86), samt

fogas till lagen en ny 8 k § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

Denna lag gäller dock inte

Denna lag gäller dock inte

2) lantbruksföretagare vars arbetsinkomst enligt 8 och 8 a—8 h §§ uppskattad enligt nämnda paragrafer inte motsvarar en årsinkomst av minst 500 mark, *ej heller*

1) lantbruksföretagare som inte har fyllt 18 år, eller verksamhet efter att lantbruksföretagaren har uppnått nämnda ålder inte har fortgått minst fyra månader utan avbrott,

2) lantbruksföretagare vars arbetsinkomst enligt 8 och 8 a—8 h §§ uppskattad enligt nämnda paragrafer inte motsvarar en årsinkomst av minst 500 mark,

Gällande lydelse

3) lantbruksföretagarverksamhet, som be-
gynt efter det kalenderår, under vilket lant-
bruksföretagaren fyllt 63 år om på honom icke
tidigare har tillämpats denna lag, lagen om
pension för arbetstagare (395/61), lagen om
pension för arbetstagare i kortvariga arbetsför-
hållanden (134/62) eller lagen om pension för
företagare (468/69).

Föreslagen lydelse

3) lantbruksföretagarverksamhet under den
tid för vilken lantbruksföretagaren är berättigad
till heleggeffektiv pension i enlighet med 6 § 1 mom.
lagen om pension för arbetstagare, eller

4) lantbruksföretagarverksamhet som har
börjat eller fortgått efter att lantbruksföretaga-
ren har avgått med förtida ålderspension enligt
denna lag eller fyllt 65 år.

6 §

Vid tillämpningen av denna lag beaktas inte
verksamhet under den tid, för vilken till lant-
bruksföretagare betalas sådan i lag stadgad eller
i offentlig pensionsstadga bestämd, på hans
arbets- eller tjänsteförhållande eller egen företa-
garverksamhet grundad pension vars storlek
fastställts med beaktande av den tid som återstår
till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsför-
tjänst. Ej heller beaktas verksamhet efter upp-
nådd pensionsålder.

(3 mom. upphävs)

7 §

Såsom till pension berättigande räknas den
tid som lantbruksföretagares förvärvsverksam-
het efter denna lags ikraftträdande fortgått
innan han uppnår pensionsåldern, varvid likväl
i tillämpliga delar skall iaktas vad som stadgas
i 6 § 1 och 3—6 mom. lagen om pension för
arbetstagare.

7 §

Såsom till pension berättigande räknas den
tid under vilken lantbruksföretagarverksamheten
efter att denna lag har trätt i kraft har fortgått
innan lantbruksföretagaren uppnår pensionsål-
dern, varvid dock i tillämpliga delar skall
iaktas i 6 § 1 mom. och 6 a—6 c §§ lagen om
pension för arbetstagare.

8 g §

Efter det kalenderår under vilket lantbruks-
företagaren har fyllt 62 år justeras arbetsin-
komsten endast om han inte längre uppfyller de
villkor för försäkring som nämns i 1 §.

(4 mom. upphävs)

8 i §

Om lantbruksföretagaren är född före den 1
januari 1938, höjs när ålders- eller invalidpension
fastställs hans i 8 h § nämnda, för deltidspen-

(4 mom. upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

sionstiden fastställda pensionsgrundande arbetsinkomst med följande koefficienter:

Födelseår	Koefficient
1932 eller tidigare	1,6
1933	1,5
1934	1,4
1935	1,3
1936	1,2
1937	1,1

8 k §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg, om lantbruksföretagaren har fått rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

I 1 mom. nämnd förmån berättigar dock inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket lantbruksföretagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket lantbruksföretagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarkerksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller för det nämnda kalenderåret,

3) för ett kalenderår under vilket lantbruksföretagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarkerksamhet som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, om inte lantbruksföretagaren under samma kalenderår har förtjänat lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) till minst det gränobelopp som avses i 5 § 1 mom. i nämnda lag, eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har

Gällande lydelse

19 §

Om inte annat följer av denna lag, gäller dessutom i tillämpliga delar gälla vad som stadgas i 2 § 2 mom., 3 § 3 och 4 mom., 4 och 4 a—4 n §§, 5 § 2—6 mom., 5 b, 5 c, 7 a och 7 c—9 a §§, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 13, 14, 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare samt i 10 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

Föreslagen lydelse

betalats (förmånsmånader), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det lantbruksföretagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar, för vilka lantbruksföretagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

19 §

Om inte annat följer av denna lag, gäller dessutom i tillämpliga delar vad som stadgas i 2 § 2 mom., 3 § 3 och 4 mom., 4 och 4 a—4 n §§, 5 § 2—6 mom., 5 b, 5 c, 7 a och 7 c—9 a §§, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 13, 14, 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare samt i 10 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft.

Det belopp som anges i 1 § 3 mom. 2 punkten i denna lag motsvarar det löneindextal som fastställts för 1970.

Vid tillämpning av stadgandena i 8 k § beaktas inte i 8 k 1 mom. avsedda förmåner som har betalats för tiden före ikraftträdandet.

6.

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/56) 20 § 2 och 3 mom., 31 a § 1 mom., 39 § 6 mom. och 43 a § 1 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 20 § 2 mom., 31 a § 1 mom. och 39 § 6 mom. i lag av den 18 januari 1985 (53/85), 20 § 3 mom. i lag av den 31 december 1985 (1129/85) och 43 a § 1 mom. i lag av den 21 januari 1983 (99/83), samt

ändras 20 § 1 mom. 2 punkten, 22 a §, 22 c § 1 mom., 26 § 1 mom. 2 punkten och 7 mom., 31 § 2 mom. och 39 a § 1 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 20 § 1 mom. 2 punkten och 22 c § 1 mom. i lag av den 26 juli 1985 (670/85), 22 a § ändrad genom sistnämnda lag samt genom lagar av den 8 februari och den 27 mars 1991 (214 och 619/91), 26 § 1 mom. 2 punkten i lag av den 5 februari 1982 (103/82) och 7 mom. i lag av den 8 augusti 1986 (594/86), 31 § 2 mom. i lag av den 28 juli 1989 (738/89) och 39 a § 1 mom. i nämnda lag av den 8 februari 1991, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §

I folkpension betalas

2) invaliditetspension i fall som avses i 22 § till en arbetsoförmögen försäkrad som inte har fyllt 65 år eller invaliditetspension i form av individuell förtidspension i fall som avses i 22 a § till försäkrad som har fyllt 55 men inte 65 år; eller

Utan hinder av vad som i 1 mom. 3 punkten är stadgat om den nedre åldersgräns som är förutsättning för erhållande av arbetslöshetspension netalas sådan pension till försäkrad som är född år 1930 eller tidigare.

Utan hinder av vad som i 1 mom. 3 punkten stadgas om den nedre åldersgräns som är en förutsättning för arbetslöshetspension ha försäkrad som är född år 1931 och som senast den 30 juni 1986 uppfyller de i 1 mom. 3 punkten nämnda pensionsvillkoren.

22 a §

Utan hinder av 22 § har en försäkrad som fyllt 55 år rätt till invaliditetspension i form av individuell förtidspension om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, var-

20 §

I folkpension betalas

2) invaliditetspension i fall som avses i 22 § till en arbetsoförmögen försäkrad som inte har fyllt 65 år eller invaliditetspension i form av individuell förtidspension i fall som avses i 22 a § till försäkrad som har fyllt 58 men inte 65 år; eller

(2 och 3 mom. upphävs)

22 a §

Utan hinder av 22 § har en försäkrad som fyllt 58 år rätt till invaliditetspension i form av individuell förtidspension om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, var-

Gällande lydelse

aktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete. Ett villkor för pension är dessutom att den försäkrade antingen har upphört med förvärvsarbete eller att hans förvärvsinkomst *i medeltal* kan uppskattas understiga 689,58 mk per månad. Arbetet skall ha upphört eller förvärvsinkomsten ha nedgått tidigast 360 dagar före begynnelsetidpunkten för den arbetsoförmåga som berättigar till individuell förtidspension. Härvid beaktas inte de dagar då den försäkrade

1) har haft studieledighet som avses i lagen om studieledighet (273/79),

2) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), dock högst till ett antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximumantal dagar för vilka kan betalas dagpenning avvägd enligt förtjänsten,

3) under de tre åren innan arbetsoförmåga som avses i denna paragraf började har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), ej heller dagar för vilka dagpenning skulle ha betalats, om inte den försäkrade hade fått i 27 § 1 mom. sistnämnda lag angiven motsvarande ersättning för arbetsoförmåga på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada enligt någon annan lag, eller

4) har fått rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller ersättning för inkomstbortfall på basis av olycksfalls- eller trafikförsäkring *eller stöd av rehabiliteringsstadgandena i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48), de dagar som avses i denna punkt dock endast på grund av den försäkrades anmälan.*

Föreslagen lydelse

aktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete. Ett villkor för pension är dessutom att den försäkrade antingen har upphört med förvärvsarbete eller att hans förvärvsinkomst kan uppskattas understiga 689,58 mk per månad. Arbetet skall ha upphört eller förvärvsinkomsten ha nedgått tidigast 360 dagar före begynnelsetidpunkten för den arbetsoförmåga som berättigar till individuell förtidspension. Härvid beaktas inte de dagar då den försäkrade

1) har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79),

2) *har fått personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/90), statstjänstemannalagen (755/86), grundskolelagen (476/83) eller gymnasielagen (477/83),*

3) *har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90),*

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), dock högst till ett antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximumantalet dagar för vilka kan betalas dagpenning avvägd enligt förtjänsten,

5) under de tre senaste åren innan arbetsoförmåga som avses i denna paragraf började har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63); *obeaktande lämnas även de dagar för vilka dagpenning skulle ha betalats, om inte den försäkrade hade fått i 27 § 1 mom. sistnämnda lag angiven motsvarande ersättning för arbetsoförmåga på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada enligt någon annan lag, eller*

6) har fått rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de

Gällande lydelse

Individuell förtidspension beviljas tills vidare. Angående individuell förtidspension gäller i övrigt i tillämpliga delar vad denna lag stadgar om invaliditetspension med undantag av 39 § 1, 3 och 4 mom.

Den försäkrade har rätt till förhandsbeslut om huruvida han uppfyller de i 1 mom. första meningen nämnda villkoren för pension. Ändring i förhandsbeslutet får sökas på det sätt som stadgas i 73 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad pensionsansökan görs inom sex månader från det beslutet vann laga kraft.

Föreslagen lydelse

pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen.

Med avvikelse från vad som i 1 mom. tredje meningen stadgas om tiden mellan tidpunkten när arbetet upphörde eller förvärvsinkomsten minskade och begynnelse-tidpunkten för den arbetsförmåga som berättigar till individuell förtidspension, bevarar den försäkrade rätten till individuell förtidspension, om han har fått dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan de 360 dagar som avses i 1 mom. har förflutit sedan arbetet upphörde eller förvärvsinkomsten minskade.

Individuell förtidspension beviljas tills vidare. Angående individuell förtidspension gäller i övrigt i tillämpliga delar vad denna lag stadgar om invaliditetspension med undantag av 39 § 1, 3 och 4 mom.

Den försäkrade har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller de i 1 mom. första, tredje och fjärde meningen nämnda villkoren för pension. Ändring i förhandsbeslutet får sökas på det sätt som stadgas i 73 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Om pensionstagaren börjar förvärvsarbete och hans förvärvsinkomst är minst lika stor som det i 1 mom. nämnda beloppet, betalas till honom individuell förtidspension, fronttillägg som avses i 9 § lagen om frontmannapension och extra fronttilläg som avses i 9 a § i samma lag enligt halva det belopp som han fått. Det bostadsbidrag som med stöd av lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/78) betalas till personer som uppbär förtidspension halveras dock inte. Individuell förtidspension utbetalas inte alls, utan lämnas vilande om förvärvsinkomsten är större än $\frac{3}{5}$ av den pensionsgrundande lön eller den arbetsinkomst som fastställs enligt de lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Vilande individuell förtidspension börjar på ansökan utbetalas då arbetet har upphört eller förvärvsinkomsten minskat. Pensionen betalas till fullt eller halvt belopp räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan.

Gällande lydelse

Vad som i denna lag stadgas om försäkrad som har konstaterats vara arbetsoförmögen tillämpas på motsvarande sätt på försäkrad som har konstaterats uppfylla villkoren för individuell förtidspension.

Det belopp som avses i 1 mom. justeras per kalenderår på grund av de förändringar som inträffat i den allmänna lönenivån i landet enligt det löneindex tal som årligen fastställs för tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

22 c §

Såsom långvarigt arbetslös anses vid tillämpningen av 20 § 1 mom. 3 punkten försäkrad som företer av Arbetskraftsmyndighet utfärdat intyg över att han är arbetslös arbetssökande hos Arbetskraftsbyrån och att honom inte kan anvisas sådant arbete som han ej kan vägra ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84). Förutsättning för erhållande av arbetslöshetspension är dessutom att den försäkrade företer av folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassa utfärdat intyg över att han, räknat från en dag som infaller tidigast en månad före utfärdandet av ovan nämnt intyg av Arbetskraftsmyndighet, under de 60 senaste förflutna veckorna uppburit i lagen om utkomstskydd för arbetslösa nämnd arbetslöshetsdagpenning för sammanlagt minst 200 dagar eller att han i enlighet med 26 § 1 och 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte längre har rätt till arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten.

Föreslagen lydelse

Av undantagsskäl kan pension dock betalas retroaktivt för högst ett år före pensionsansökan.

Vilande individuell förtidspension kan på ansökan av den försäkrade indras räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Om krav på utbetalning av vilande individuell förtidspension inte framställs inom fem år räknat från avbrottet, anses det utan särskilt beslut att pensionen upphör då fem år har förflutit sedan pensionen avbröts.

Under den tid pensionen är vilande betraktas den försäkrade inte som pensionstagare.

Vad som i denna lag stadgas om försäkrad som har konstaterats vara arbetsoförmögen tillämpas på motsvarande sätt på försäkrad som har konstaterats uppfylla villkoren för individuell förtidspension.

Det belopp som avses i 1 mom. justeras per kalenderår på grund av de förändringar som inträffat i den allmänna lönenivån i landet enligt det löneindex tal som årligen fastställs för tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

22 c §

Berättigad till arbetslöshetspension enligt 20 § 1 mom. 3 punkten är en långvarigt arbetslös försäkrad, förutsatt att

1) han har rätt till sådan arbetslöshetspension enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare till vilken ansluter sig återstående tid eller motsvarande arbetsförtjänst som avses i de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i paragrafen,

2) han uppfyller de villkor beträffande tiden i arbete som gäller arbetslöshetspension och om vilka föreskrivs i de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare,

3) han företer ett av Arbetskraftsmyndighet utfärdat intyg över att han är arbetslös arbetssökande hos Arbetskraftsbyrån och att honom inte kan anvisas sådant arbete som han inte kan vägra att ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, och

4) han företer ett av arbetslöshetskassan utfärdat intyg över att han enligt 26 § 1 eller 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte längre har rätt till dagpenning avvägd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

enligt förtjänsten eller ett av folkpensionsanstalten utfärdat intyg över att han har uppburit grunddagpenning fram till den tidpunkt från vilken han med stöd av nämnda lagrum inte längre har rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten.

26 §

Vid fastställande av tilläggsdel beaktas till den försäkrade varaktigt utgående

2) olycksfallspension, familjepension, livränta och försörjningspension enligt de olika lagarna om obligatorisk olycksfallsförsäkring;

2) olycksfallspension, familjepension, livränta och försörjningspension enligt den lagstadgade olycksfallsförsäkringen;

Då ålderdomspensions tilläggsdel fastställs, kan sådan i 1 mom. nämnad pension, som grundar sig på arbets- eller företagarverksamhet och om vilken ansökan är anhängig, beaktas på det sätt som avses i 3 mom., till dess ansökan är slutligt avgjord. Vad som eventuellt utbetalts till ett för stort belopp kan kvittas mot framtida pensionsrater.

När individuell förtidspension betalas halverad enligt 22 a § 7 mom. beaktas vid fastställande av tilläggsdel den i 1 mom. i punkten avsedda pensionen enligt samma belopp som full individuell förtidspension.

31 §

Pensionsanstalten kan inom ett år från den tidpunkt då pensionen indrogs, med stöd av en utredning som anstalten godkänt, bestämma att pensionen, utan att ansökan inlämnas i den ordning som föreskrivs i 35 §, på nytt skall utbetalas på grund av att den sjukdom som medfört invaliditeten har förvärrats. Härvid får bestämmas att pensionen skall utbetalas retroaktivt för den tid under vilken den varit indragen, eller för en viss del av nämnda tid. Om dock ny invaliditetspensin beviljas på grund av en invaliditet som har börjat inom ett år efter att den ovan nämnda tidigare pensionen upphörde, kan pensionen beviljas ven i form av individuell förtidspension, förutsatt att arbetet har upphört eller förvärvsinkomsten minskat tidigast 360 dagar före begynnelsepunkten för den tidigare pensionen. Vid beräkning av denna tidsperiod om 360 dagar skall 22 a § beaktas.

Pensionsanstalten kan, antingen på ansökan eller med stöd av en utredning som den själv godkänt, inom två år från den tidpunkt då pensionen indrogs bestämma att pensionen på nytt skall utbetalas. Pensionen får härvid utbetalas retroaktivt för den tid under vilken den varit indragen eller för en viss del av denna tid. Pensionen kan också beviljas i form av individuell förtidspension på grund av sådan arbetsoförmåga som har börjat inom två år efter att den ovan nämnda tidigare pensionen upphörde, förutsatt att arbetet har upphört eller förvärvsinkomsten minskat tidigast 360 dagar före begynnelsepunkten för den tidigare pensionen. Vid beräkning av denna tidsperiod om 360 dagar skall 22 a § beaktas.

Gällande lydelse

1 a §

Arbetskraftsmyndighet skall efter att ha utfärdat i 22 c § 1 mom. nämnt intyg med sex månaders mellanrum kontrollera om arbete kan anvisas pensionstagaren. Kan arbete anvisas, skall arbetskraftsmyndigheten anmäla detta till folkpensionsanstalten.

Föreslagen lydelse

(1 mom. upphävs)

31 §

Vid tillämpning av 1 mom. beviljas arbetslöshetspension dock tidigast med verkan från ingången av den tredje månaden efter den under vilken i 22 § 1 mom. nämnt intyg utfärdats av folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassa eller, om pensionen beviljas på grundvalen av uppnått maximibelopp för arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten, med verkan från ingången av månaden efter den under vilken intyget utfärdades.

(6 mom. upphävs)

39 a §

Individuell förtidspension betalas från ingången av månaden efter den då den försäkrade har uppfyllt de i 22 a § 1 mom. nämnda villkoren för individuell förtidspension, dock inte utan särskilda skäl för längre tid än ett år före pensionsansökan.

39 a §

Individuell förtidspension betalas tidigast från ingången av månaden efter pensionsansökan eller ansökan om förhandsbeslut. Av undantagsskäl kan pensionen dock betalas retroaktivt för högst ett år före ansökan.

43 a §

Om pensionstagare fått i lagen om sysselsättning avsedd arbetslöshetsersättning eller i lagen om riksomfittande arbetslöshetskassor avsett dagunderstöd för den tid som honom beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten på yrkande av arbetskraftskommissionen eller arbetslöshetskassan utbetala den retroaktiva pensionen till arbetskraftskommissionen eller arbetslöshetskassan, till den del pensionen motsvarar beloppet av arbetslöshetsersättning eller dagunderstöd som utbetalats för samma tid.

(1 mom. upphävs)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.
Lagens 39 a § 1 mom. tillämpas på sådana fall där förutsättningarna för individuell förtidspension uppfylls den 1 januari 1994 eller därefter. Stadgandena i 22 a § 1 mom. 2 och 3 punkten samt 2 och 4 mom. och 31 § 2 mom. tillämpas

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

på fall när ansökan har lämnats in efter att lagen trätt i kraft.

Stadgandena i 22 a § 1 mom. andra meningen och 7—10 mom. tillämpas också på de fall där pensionen har börjat innan denna lag trätt i kraft.

Utan hinder av vad som i 20 och 22 a §§ stadgas om den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension, har en försäkrad som är född 1939 eller tidigare rätt till denna pension enligt den nedre åldersgräns som är gällande när denna lag träder i kraft.

På en försäkrad, som har fyllt 55 år innan denna lag trätt i kraft och som vid ikraftträdandet har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, tillämpas fortfarande 22 c § 1 mom. och 39 § 6 mom. folkpensionslagen sådana dessa lagrum lyder när denna lag träder i kraft. Vid tillämpning av detta stadgande anses den försäkrade ha rätt till arbetslöshetsdagpenning för den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Arbetslöshetspension kan beviljas i enlighet med nämnda stadganden även om den försäkrade beviljas i någon arbetspensionslag avsedd arbetslöshetspension i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat innan denna lag trätt i kraft.

En i 26 § 1 mom. 2 punkten nämnd förmån som grundar sig på frivillig olycksfallsförsäkring enligt olika lagar beaktas som inkomst i tilläggsdelen, om förmånen har börjat den 1 januari 1994 eller senare.

Det i 22 a § stadgade beloppet motsvarar det löneindextal som för 1985 har fastställts enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare.

Lag

om ändring av 4 och 23 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) 23 § 3 mom. och fogas till 4 §, sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 28 december 1990 (1367/90), ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Rätt till arbetslöshetsdagpenning

Utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. är den som får delinvalidpension berättigad till arbetslöshetsdagpenning, även om han inte söker heltidsarbete.

23 §

Beloppet av den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen

Den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen beräknas utgående från vederbörandes stadigvarande lön eller, om löneinkomsten har varit säsongbetonad eller oregelbunden, på det per månad beräknade beloppet av årsinkomsten. Genom förordning stadgas närmare om fastställande av den lön som ligger till grund för den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen.

Den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen beräknas utgående från vederbörandes stadigvarande lön eller, om löneinkomsten har varit säsongbetonad eller oregelbunden, på det per månad beräknade beloppet av årsinkomsten. *Dagpenningen för den som får delinvalidpension och som utfört deltidsarbete beräknas dock utgående från den kalkylerade lönen i heltidsarbete för det arbete som han har utfört.* Genom förordning stadgas närmare om fastställande av den lön som ligger till grund för den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

8.

Lag**om ändring av 2 § lagen om beaktande i undantagsfall av garanterat arbete i arbetspensionsskyddet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 2 § 1 mom. lagen den 8 mars 1991 om beaktande i undantagsfall av garanterat arbete i arbetspensionsskyddet (476/91) som följer:

Gällande lydelse

2 §

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991, dock så att den tillämpas från och med den 1 januari 1991. Lagen gäller till och med den 30 juni 1993. Den tillämpas på pension i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat under tillämpningstiden för lagen.

Föreslagen lydelse

2 §

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991, dock så att den tillämpas från och med den 1 januari 1991. Lagen gäller till och med den 31 december 1993. Den tillämpas på pension i fråga om vilken pensionsfallet har inträffat under tillämpningstiden för lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1993.